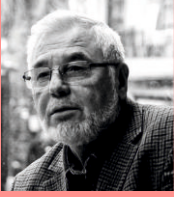

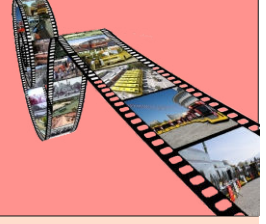
TARASSUT

ÇANAKKALE ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ
EDEBİYAT SANAT KÜLTÜR DERGİSİ

Şair
Adem TURAN:
"Ben Maveria ve Edebiyat
Mekteplerinden Mezun Oldum"

*Mezunlarımız
Öğretmenlerini Anlatıyor*

Elleri zemzemle yıkanmış duru seller gibi ak, yüzü esen rüzgârla beraber bir pamuk tarlasından savrulup gelmiş gibi narindir babaannemin. Günde beş vakit okunan ezanla yerinden doğrulur, aynı kapıdan içeri hep aynı ayağıyla ilk adımını atar, abdest alır. 5 yaşından bu yana bile isteye namazını bıraktığı olmamış ama o yine de her vakit namazının ardından bir de kazasını kılmadan rahat edemez. Muhabbeti de sever. Peygamber kıssalarından, Hac'da hissettiklerinden konuyu açarsanız derin bir sohbe dalıverir. Yıllardır dinlerim babaannemi. Muhabbet edelim diye uygun zamanı bekler sonra da en can alıcı yerinden açiveririm konuyu. Bir gün babaannem muhabbet esnasında annesinden bahsetti: Annem öyle bir kadındı ki "Kalp kıracağım diye ödü patlardı". İşte hayal kırıklığıyla harman olmuş bu duyguları ilk o zaman hissettim. Yıllardır konuşurdu babaannem, hikmetli sözler söylerdi, hikâyeler anlatırdı da neden bir gün olsun annesinden bahsetmemişti? "Kalp kırmak" yazarken dahi canımızı acıtan, günahlarımızın en büyüğü değil miydi? Şimdi yıllarca babaannemden annesini dinlemeli ve bu gecikmiş dersi almalıydım.

Sadırdan silinir, satırdan silinmez demiş büyükler. Kimi zaman en çok bilmemiz gerekenler sadırlarda kalmış yahut oradan da silinmiş oluyor kimi zamansa satırlara nakşedilmiş hakikatler yıllarca bir elin kendilerine uzanmasını beklerken olduğu yerde tozlanıp unutuluyor. Neslimizin çocuğuna, biz gençlere, ah vah ederek uzaktan bakan büyüklerimiz, çoğu zaman yirmi birinci yüzyılın avuçlarından boşalan enginlerde pusulasız kadirgalar misali çalkalandığımızı görmüyor, yardım isteyen sesimizi duymuyor.

Babaannemin dilinden annesini ilk duyduğumda hissettiğim duygulardan sonra kâinata hevesli bir arayışla, büyüklerimin gözlerineyse büyük bir merakla bakmaya başladım. Sonra bu arayışı ve merakı gözlerinde taşıyanlarla yoldaş olduk. Her hafta Tarassut için bir araya geldiğimizde saatlerin geçtiğini unutmak, havanın karardığını ve annemizin eve geç gittiğimizde telâşla gerilen yüzünü dahi unutmak oldukça normaldi. Her defasında mükellef bir sofranın etrafına oturuyorduk ve o sofradan kalkmak kolay olamazdı. Şimdiyse yeni normallerimiz (!) var. Aylardır o mükellef sofrayı uzaktan uzağa kuruyoruz. Ama yine gözlerimizde aynı merakla geçen saatlerin farkında olmuyor, sofradan kolay kalkamıyoruz. Tabi sofranın silueti kadar değişen bir başka şey de nazikçe çıkan, kısık sesli davetlerimize cömertçe karşılık veren konuklarımız. Her hafta edebiyat, tarih ve sanat sohbetleriyle ufkumuzu genişleten çok kıymetli büyüklerimizle tanıştık, tanışmaya devam ediyoruz.

Geçen sayımızla birlikte başlattığımız "**Yazar Buluşmaları**"nda bu sayımızda Adem Turan, Abdurrahim Karadeniz, Dr Faruk Öndağ, Rıza Ayaz ile ufkumuzu genişleten sohbetler yaptık. Soframızın belki de en kıymetli konuğu olan okulumuz mezunları, sadırdan silinmemiş öğrencilik hatıralarını Tarassut'un satırlarına nakşetmeye devam ettiler.

Engin dalgalarda çalkalanırken Tarassut vesilesiyle tanıştığımız büyüklerimiz, yolumuzu gösteren birer pusula oldular. Biz de pusulanın işaret ettiği yolda ilerlerken önümüze çıkan güzellikleri sizlerle paylaşıyoruz.

SAYI
5
MART / 21

Dr. Faruk ÖNDAĞ:
"bir insan
ne kadar yoğunsa
o kadar iş başarır"

"Doğru söz, içi dolu söz
söyleme taraftarım"
Edebiyat Eleştirmeni
Abdurrahim KARADENİZ
ile Söyleşi

Mehmet Rıza AYAZ ile
"Gök Yüzüne Bakanlar"
Romanı Üzerine

İÇİNDEKİLER

Cemre Mevsimi /
Hüseyin ŞENGİL 3

Bulutların Kıyısında /
Şiir /
Zeynep Rumeysa AYDIN 5

Dr. Faruk ÖNDAĞ: “Bir insan ne kadar yoğunsa
o kadar şey başarır” /
Röp: İclal YILMAZ 6

Kitap ve Cemal. İslam Medeniyetinde
Musavver Kitaplar /
Muhlis Osman ŞENGİL 13

İslam Medeniyetinin Avrupa'nın
Gelişmesindeki Rolü ve Önemi /
İzzet Mensur ALKAN 16

Abdurrahim KARADENİZ:
“Doğru Söz Söyleme Taraftarıyım” /
Röp: Melike Sündüs CEYLAN 18

Kurân'ı Anlayarak Okumanın Önemi /
Beren KUZU 22

Modern Dünyanın Problemlerine Karşı
İman Sahibi Olmanın Rolü ve Önemi /
Zehra BAL 23

Şair Adem TURAN: “Ben Maverâ ve Edebiyat
Mekteplerinden Mezun Oldum” /
Röp: Sermin EMRE 25

Çevre Davamız:
Yeşil Cennetin Yeşil Fidanları /
ÇAİHL 30

Mehmet Rıza AYZAZ ile “Gök Yüziüne Bakanlar”
Romanı Üzerine /
Röp: Nidanur ÖZMEN 32

Dolunay /
Şiir /

Zeynep Rumeysa AYDIN 36

Peşinde Olduğun Ya Bir Hühüd Değilse /
Sevde SEZER 37

Sıralardaki Heyecan /
Zeliha KOCA 38

İmam Hatip Yıllarımdan Kesitler /
Mustafa TUTKUN 42

Kader Çizgim /
Ümran AYAN USLAN 43

Hayrola, Küs müyüz? /
İsmail ÇEVİK 44

Hayatımın Dönüm Noktası /
Meryem Nurcan YILDIZ İŞGÜDER 45

Zarif Şaire /
Şiir /
Sermin EMRE 47

İnsan Dokunuşu /
Bilgesu ÇETKİN 48

Yazımın Düşüşü /
Bahar MUTAF 49

Hüseyin Akın ve Bu Senin Hikâyen /
Dilara İŞLEYEN 50

Fikir İşçisinden /
Tarassut 51

Aralık Kalır /
Şiir /
Melike Sündüs CEYLAN 52

CEMRE MEVSİMİ

*Derdime vâkıf değil, cânân beni handân bilir
Hakkı vardır, şâd olanlar herkesi şâdân bilir
Söylesem te'siri yok, sussam gönül râzı değil
Çektiğim âlâmı bir ben bir de Allah'ım bilir.*

Hafız Sami'nin taş plaktan cızırtılı şekilde söylediği Fuzuli'nin müstesna gazeli kulağıma ziyafet çekerken kıştan çıkamamış ama bahara da girememiş mevsimin hangi duygularına tercüman olacağı hususunda kafasının karıştığını düşünmeden edemiyorum.

Bu kafa karışıklığı, yeni doğumların ve değişimlerin işareti olmalıydı elbet. Tarassut yolculuğumuzun bu durağında âsûde bir bahar ülkesinin kapısına dayanmışız, nice vâridâta nâil, füyûzâtle feyzyâb olalım diye dilenme makamındayız.

Havamız yerine gelsin ilkin. Allah'a ve Resulüne itaat etmeyip birbirine düşerek çekişen milletler çözümlüp yığınlaşır, moralleri bozulur, güçleri kuvvetleri kaybolur, cesaretleri söner, içlerine korku düşer ve korkak olurlar. Gevşerler,

nihayetinde rüzgârları ve havaları kaybolup devletleri elden gider. **8/46** reçetesi havamızı yerine getirir, yelkenimizi şişirir, fezaları fethederiz evelallah.

Suyumuza düşün ikinci Cemre. Kiminin garkını sağlayan su, kimine şifa olur. Kimine hayatın sonu, kimine ab-ı hayat, kimi için cinayet sebebi, kimi için sonsuz hayat iksiri Kevser... Cemre düşün de suyumuza, tevarüs ettiğimiz tarihi genlerimize ikide birde tebelleş olan kimyasal kalıntılarını sinsice içimize sokan mâ-i müsta'melleri def etsin havzamızdan.

Toprağımız temizlensin sonra. Bereket fişkırınsın hammaddemizden, çelikle toprağımızın kavgası sona ersin. Cemrenin düşüşüyle toprağımızdan buhar yerine şühedamızın ve milli hafızamızın ruhu yükselsin de yeniden neşvünema bulup diriltsin millet-i merhumeyi.

Ne mutlu tevafuktur, bu mevsimde maddeyle mana, fizikle metafizik, adetle ibadet, ruhla beden, akılla kalp birleşti.

Cemre mevsimi rahmet, ümit ve ufuk saçmaya devam ediyor...

Recep karşladı önce kirlenen ruhlarımızı. Haram bir aydır Recep, savaşmanın, nizalaşmanın, dalaşmanın yasak olduğu. Sağır bir aydır Recep, yanlış, kötü, necis sözlere karşı kulakları tıkamayı öğreten. Duaların boş çevrilmeyip, meleklerin bile rağbet ettiği Regaible başlar insanın kendisini inşa etme ameliyesi. Kendine dönen Rabbine dönmüştür. O'na doğru Uruç eder. Bu nedenle Allah'ın ayıdır Recep.

Şaban takip eder sonra bizi. Günah kirlerinden arınmayı sağlar Şaban. Nihayetinde Ramazana gelmeden kurtuluş Beratı verilir eline Recepte kendine dönen ve inşa eden kişinin. Müjdeci ve yol göstericimize dikkat çeker Şaban, ruhumuzun yükselişine kılavuzluk edeni tam bir teslimiyetle selâmlamamızı ister. Çünkü Allah ve melekleri bile selâmlamaktadır O'nu. Bu bakımdan Hz. Peygamberin ayıdır Şaban.

Nihayetinde Ramazan'a kavuşulur. Kendisinin inşasını, yol göstericisinin kılavuzluğunda salimen tamamlayan kişi maddî ve manevî bakımdan tertemiz olmuş, kendini gerçekleştirmiştir. Bin aydan daha hayırlı bir günün Kadrini anlamış, Kur'an'la hemdem olmuş ve bayramı hak etmiştir. Bu bakımdan Ramazan kulun ayıdır.

Daha nice baharları muştular Cemre. Dedik ya bir mevsim sağanağıdır, dünyamıza, ülkemize, şehrimize gönüllerimize, ruhumuza, aklımıza, basiretimize ve ferasetimize ağır.

Cemre, Tarassut Kulemizin penceresinden müstesna bir baharı muştuluyor. Bahar yüzlü gençlerimiz her gün yeni bir şeyler keşfetmek için baksınlar dünyaya. Fetvahane külliyesinin etrafında Taviil Ahmet Ağa'yı görsün ilkin şehitliğe hiç yolu düşmeyen kocalarımız. Cahidi Sultanın dilinden öğrensün dünyanın bir değirmen olduğunu Avrupa yakasına hiç yolu düşmeyen tazelerimiz!

Tarassut Kulemizden gökyüzü ne kadar güzel görünüyor bu sıralar, deniz ne hoş, dağlar ne kadar harika! Tabiat kendisini keşfetmemizi

bekliyor bizdeki cevheri işleyebilmek için. Bilinmeyeni, duyulmayı ve görülmeyeni açığa çıkarmak Tarassut'un boyunu aşılıyor ama unutulmanı pekâlâ hatırlatabilir.

Cemre, ediplerin üvey evlâdıdır. Baharın muştucusundan çok kendisiyle ilgilenen şairlerimizin Cemreviyye'yi, Bahariyye ve Nevruziyye arasına sıkıştırmalarının sebebi Cemrenin soyut ve takvimsel bir kavram niteliği taşıması olmalı. Teşekkür, servisçiler kadar mutfaktakilerin de hakkı olduğu gibi Cemre de bir vefayı hak etmektedir oysaki.

Cemre zor bir kavramdır, **“kor”**dur, yakar adamı. **“Öyle bir zaman gelecek ki imanı elinde tutmak avcunda kor tutmak gibi zor olacak”** fehvası gereği yanmayı bilen **“zor”** adamların yoludur.

Kor ve zor kelimeleri yan yana gelince Hafız Sami'nin sesi yükselmeye başladı yeniden:

**Dil âteş, dide âteş, sine âteş, rûy-bâr âteş
Gül âteş, bülbül âteş, Gülşen âteş, cûy-bâr âteş
Rehâ bulmak ne mümkün sûziş-i dilden uşşâka
Firâk âteş, visâl âteş, belâ-yı intizâr âteş**

Cemre mevsimi tathir ve yeniden doğuştur, aşkın ateşi ile gerçekleşir. Cemre, döl alma mevsimidir. Gürbüz nesillerin hayata gelmesine ve gelişmesine imkân sağlar. Uzaktan gördüğü dünyayı merak ederken havaya düşen gök delikanlısının, toprak ananın kızına âşık olup suya düşmesi üzerine, yıkanıp sevdiğine kavuşması ve toprakta kaybolmasıdır. Kasım'ın erbain ve hamsin çilesini tamamlayıp Hızır'la buluşmasıdır.

Kısaca, Bosnalı Sabit'in ifadesiyle;

**Tehâşi itmeyüp berd ü şitâdan enf ü haşmetle
O günde cemreler geldi, cesâret eyledi sünbül**

Kışın soğuşundan ürken sümbüllere yeniden doğma cesareti ve kendini gösterme fırsatıdır.

Velhasıl Cemre, serâpâ vuslat, neşe ve ümittir, sümbülden gönüllere düşer.

Bulutların Kıyısında

■ Zeynep Rumeysa Aydın

Bulutların kıyısındaız, duruyoruz,
Öyle varla yok arası mavililerde,
Uçmaya talibiz, göçmeyi kabul etmeden,
Aşktan yoksun hevesleriz.

Bulutların kıyısındaız, düşünüyöruz,
Yollar, yoldaşlar ve yolculuklar,
Hasretle vuslat arasında koşuyoruz,
Ademođlu değil miyiz hepimiz.

Bulutların kıyısındaız, düşüyöruz,
Maddeyi tutmak için ellerimiz var,
Ama kalp odacıklarımızda cisimler,
Hakikati unuttukça kayboluyoruz.

Bulutların kıyısındaız, kayboluyoruz,
Aynalardan kırgın yansımalarımız dökölüyor,
Odaları toplasak ne fayda,
İçimizdekiler toplanmamak için ant içmişken

Ve bulutlar biziz,
Duruyor, düşünüyöruz,
Düşüyöruz ve kayboluyoruz.

Dr. Faruk ÖNDAĞ

“bir insan ne kadar yoğunsa o kadar şey başarıyor”

Ben Bir Müsaade Sınavım Var kitabınızı okuduktan sonra ders çalışmaya başladım. Biz aslında sizin geleceğinizden daha dün haberdar olduk. Kitaplarınızı geçen sene okumaya başlamıştık. Hüseyin Hoca deneme sınavlarından sonra bize hediye ediyordu. Hatta bir arkadaşım geçen hafta konuşurken daha sizin geleceğinizi hiç bilmiyorduk.

Ben sizlere bir şey anlatayım. İstanbul Çekme Köy Milli Eğitim Müdürü Ahmet Aktaş Hoca yaş olarak büyük bizden. Değer verdiğimiz bir abimiz. Beni aradı telefonla dedi ki;

“Doktorcuğum seninle konuşmam gereken önemli bir mevzu var. Bir ara uğrasan çayımızı içsen?”

Söz verdim geleceğim diye ama iş temposu o kadar yüksek ki farklı ilçelerde, yerlerde seminerler devam ediyor ki yoğunluktan dolayı gidemedim. On-on beş gün sonra aradı. Sitem ederek;

“Faruk Hocam çayınız soğudu gelmediniz.”

Abi dedim inan sen beni tahmin edebiliyorsun çok zor durumdayım, yetişemiyorum. Okullar da küsüyorlar hocam gelmediniz bize diyerek. İlk fırsatta geliyorum dedim. Aradan yine bir süre geçti gidemedim. Çok

büyük bir çalışma yapacaktık. Aynı zaman da maddi karşılığı da çok büyük olan bir çalışmaydı. Böyle görseli çok büyük bir salon çalışması olacaktı. Medyatik bir çalışma. İlk çalışmayı yaptık, benim açımdan çok güzeldi. İkinci çalışmayı yapacağım, üniversitede yapılacak bir çalışma. Özel bir minibüsle geliyorlar, girerken çıkarken süper star muamelesi görüyorsunuz. Ekonomik karşılığı da kuvvetli. Ben onu bekliyorum şimdi çarşamba günü gideceğim o çalışmayı yapacağız. Bir hastalandım ben bırak çalışma yapmayı yataktan başımı kaldıramıyorum. Çalışma iptal oldu. Biraz sonra Ahmet Hocaya verdiğim söz aklıma geldi.

Kendime bak şimdi ya gidersin ya gidersin bir daha hayatta gidemezsin iyice programlar şişti çünkü. Böyle perperişan kalktım, hasta bir şekilde Ahmet Hocaya gittim. Ahmet Hocam bu ne hal dedi. Ahmet Hocam başka şekilde size gelme şansım yoktu size dedim. Konuştuk o meseleyi hallettik. Çekme Köy İmam Hatip var orada. Bize ıhlamur da yapıyorlar. Oraya uğrayıp hem Müdürümüzle sohbet ederim hem de ıhlamur içip eve giderim diye düşündüm. Hoca dedi ki;

“Hocam sizin kitaplarınızı okuyorum büyük bir zevkle ama benim de kitap çalışmalarım var. Ben de yazıyorum.”

- Aa Hocam dedim haberimiz yok. Ne üzerine çalışıyorsunuz?

"Hocam ben Mehmet Akif uzmanıyım" dedi. "Mehmet Akif üzerine çalışıyorum, kitaplarım var" Benim o güne kadar hiç duymadığım Mehmet Akif ile alakalı birkaç anektod anlattı. O kadar etkilendim ki ve o kadar da kendimden utandım, rahatsız oldum. Neden? Aralık ayı civarıydı. Türkiye'de ki bir sürü öğrenciler kafa üstü çakılmıştı. Hiç kimse ders çalışmıyordu. Öğrenciler zor durumdaydı. Ben bir İmam Hatipteydim ve orda da son sınıf öğrencileri vardı. Adım gibi biliyorum. Öğrenciler perişanlar, ders çalışmıyorlar. Seminer versem bunları toparlar mıyım? Evelallah toparlarım. Ama seminer vermiyorum oturuyorum orada. Hatıralarımı işitince de içime Mehmet Akif kaçtı böyle. Nazmi Hocam dedim öğrencilerin dersleri müsaitse, sınav falan yoksa indirin çocukları bir seminer vereyim. "Ya sınav olsa ne olur ki, 11. sınıfları da indireyim mi?" Dedi. Dedim "onları da indir." 12ler ve 11ler indiler aşağıya benim de içime zaten Mehmet Akif kaçtı ya çıktım gerçekten bereketli güzel bir çalışma oldu. Çalışma bitti ama benim gram gücüm kalmadı. Düştüüm, düşeceğim artık. Üç tane kız öğrenci geldi yanıma. Dudakları titriyor falan. Dedim çocuklar müdür beyin odasına gidelim. Bir oturalım. Ayakta duramıyorum orada konuşalım. Tamam hocam dediler. Müdür beyin odasına gidinceye kadar bir öğrenci kayboldu iki kişi kaldı. Kızlardan birisi kalp cerrahisi olmak istiyormuş. Diğeri de psikoloji istiyormuş. İki öğrencinin de istekleri benim mesleğimle uydu. Size söylemeyi unuttum müdürün odasına girince sağ tarafta hat işareti var. Hocayla konuşuyorum ama gözümü de alamıyorum ondan. O kadar güzel ki. Aklımdan da şu geçti; Ya dedim ne kadar da güzel desem acaba Hoca bana bunu verir mi? Çünkü çok beğendim. Neyse girdik içeri kızlar ayakta ağlıyorlar bu sefer. Niye ağlıyorlarsa? Tıp isteyen kız dedi ki;

"Faruk Hocam biz sizi tanıyoruz. Sosyal medyadan da takip ediyoruz. Hocam, Allah razı olsun Hocamızda bize güzel imkanlar sağlıyor. Biz dokuz kişiyiz, sürekli çalışıyoruz. Hedeflerimiz var, heyecanımız var ama birkaç haftadır perişan bir haldeyiz asla çalışmıyoruz. Her sabah her sabah aynı şey, çalıştın mı? Hayır. Ben dedim ki; Faruk Hocayı bir bulalım. Nasıl getiriyorsak getirelim bizi ancak o toparlar. Ya Rabbi ne olur getirtelim onu"

Diğer kızlar da Ya Rabbi gelsin inşallah gelsin, ellerini açıyorlar. Daha ellerini indirmeden kapı açılıyor bir öğretmenimiz hadi çocuklar aşağıya seminere iniyoruz. Aşağıya bir geliyorlar ben. Şimdi kızlar ağlıyorlar benim beynim cızt cızt etmeye başladı.

Kendimi kedi yavrusu gibi hissettim. Hani anne kediler ensesinden tutar da ona sormadan taşır ya. Şimdi orada bir grup yavru dua ediyor. Allah beni yatağa yatırıyor. Bütün programlarımı durduruyor. Sonra Milli Eğitim Müdürü hiç hesapta yok tekrar Çekme Köy İmam Hatip o çocukların duası beni anında oraya getirtti.

Kızlar ağlıyor. Ben de tuhaf oldum. Nazmi hocaya bakıyorum. Nazmi Hoca'nın yüzü kırmızı o da sağa sola bakıyor. Konuşmuyor. Şimdi ben tıp doktoruyum ya ortamı dağıtmak istemiyorum. Ben de ağlayacağım herkes ağlıyor tuhaf olurdu. Şimdi benim soğuk kanlı olmam gerekiyor. Konuyu dağıtmaya çalışıyorum. "Ya Nazmi Hocam bu nasıl bir Elif" dedim. "Nasıl bir insan yazmış, nasıl yazmış, bu nasıl bir ruh hali?" Dedim. Adama soruyorum hala cevap vermiyor. Sağa sola bakıyor. Yüzü kıpkırmızı olmuş ağladı ağlayacak.

"Ya, Osmanlıdan mı kalma, bunu nasıl bir insanoğlu yapar" dedim. O iki kızdan biri "Hocam bendenizin çalışması." Dedi. İstanbul birincisi olmuş. Belki Türkiye birincisi olabilirdi o hat sanatı. Dua denilen bir şey var. Şakası falan da yok. Samimi dua olunca olmaz denilen şeyleri olduruyor.

Hocam küçüklüğümde böyle köy çocuğuyuz. Buluta bakmayı çok severdim. Bazı zamanlar iklimlere göre bulutlar hızlı geçerdi. Şöyle düşünürdüm hep; demek ki bir Allah'ın kulu çokça dua etmiş. Mevlam emir vermiş bulutlara, hızlı hızlı gidiyor. Yani bazen böyle olabiliyor enteresan bir güç insanı çağırabiliyor. Farkında olmadan önüne gelebiliyor yani.

Tuzla da benzeri bir şey oldu. Seminere gittim. İmam Hatip Ortaokuluydu ya da normal okulda olabilir. Müdür Beyin odasında çay içiyoruz. Bir Müdür Yardımcısı Hanımefendi geldi. Çok sosyetik ve bakımlı bir hanım. Beni görünce çantasını attı. Ay Hocam inanmıyorum dedi ve boynuma sarıldı. Ama kadın beni sarsıyor. Kendini çocuklara adanmış bir kadın. Yani çocuklar için yapmayacağı şey yok. Akşam şu diyalog geçmiş aralarında; Çocukların motivasyonu çok kötü. Faruk Hoca'yı arayalım. Faruk Hoca'yı getirtelim falan. Sabah da tam beni öyle görüverince karşısında şoka uğramış. Öyle bir kopma anı oldu yani.

Türkiye'nin en ünlü Nörologlarından birisi tatlı bir ortam. Dost ortamı konuşuyoruz, sohbet ediyoruz. Adam insan beyninin uzmanı ve en iyilerinden birisi. Bu tip olağan üstü şeyler yaşayıp yaşamadığımı sordu.

Hani Nöroloji Tıp bilimi olunca iki artı iki eşittir dört bu biraz dört etmiyor beş-altı ediyor konuştuğumuz mevzuyla. Hocam sürekli yaşıyorum ve olağan üstü haller. İşte dua falan, duanın kabul olması hastalığın, iyileşmesi tarzında pek çok şey.

Hocam şu an da doktorluk yapıyor musunuz?

Yapmıyorum. On dört veya on beş sene önce beyaz önlüğü astım. Yetişemedik.

Bu alan boş bir alan, önemli bir alan sanki öyle görünüyor.

Boş değil. Ama hakkı verilerek dolduruluyor mu o kısmı sıkıntı. Biraz da kirli dolu. Ama bence en stratejik alan bu. Başka alan yok.

Hocam aslında insan mucizedir. Biz sınav senesine gelmeden önce dua edelim olur, motive olalım olur, isteyelim olur duygusundayken. Sınav senesine geldiğimizde bir anda her şey sayılardan ibaret olmaya başladı. Her şey netlerden, 0,25 diye 0,50 diye tek tek net hesaplıyoruz. Daha defalarca kez bunu yapıyoruz. Bir süre sonra biz de karakterimiz de ona eğilmeye başlıyor. Yani sürekli sayılarla konuşuyoruz, sürekli sayılarla yaşıyoruz. İşte yüksek net alan kişilere o soruyu soruyoruz. Aslında biliyorum ki diğeri üzülüyor yan tarafta. Ama ben ona gidip o soruyu soruyorum. Böyle çok değişik bir seneye denk geldik. Belki bunu pandemiden dolayı evde tek kalmanın verdiği huzursuzluktan belli zaten.

Bu sene çocuklar daha önceki senelere göre yarışı hızlı çıkamadılar, daha yavaşlar. Adaptasyonda problem var, konsantrasyonda problem var. Bu sizin için avantaj. Ben buraya dinlenmeye geldim iki gün. Çok yorgundum. Bu çalışmalar falan yoktu.

Şu an çok yorgunum çünkü çok okula gidiyorum. Daha önceki senelerde olmadığı kadar fazla bir motivasyon bozukluğu var. Yarışçılar bu sene çok iddialı değil gibi. Ama böyle derken de bir yandan da şöyle düşünüyorum. Geçen seneki iddialı olan öğrencilerin bir kısmı bu seneye bıraktı. Pandemiye yakalandı o da savrulan çocuklar var.

İnsan psikolojisini en yoran şey belirsizliktir. Bir insanla ortak olacak mısın olmayacak mısın, karı koca ayrılacak mı beraber mi, evlenecek mi evlenmeyecek mi, kararsızlık berbat bir şey. Boşanacaksa boşandığında rahatlıyor, evlenecekse evlendiğinde. O ara dönem insan beynini çok yıpratır bir süreç. Sınavın ana sıkıntısı belirsiz olması. Şimdi sen matematik sınavına gireceksin okulda, üç gün sonra saati belli, konumu belli, önü belli, arkası belli gelecek sorular belli. Bu baya belli bir sınav, ölçü belli. Ama üniversite sınavı belli değil. Kaç konu bitireceksin, bitirebilecek misin? Ne tip sorular gelecek? O kadar belirsizlikler var ki bu insanı çok yoruyor. Düz çocuk, sıradan çocuk çok hırpalanıyor. Düz ama çok çalışkan. Orada ömrün tükeniyor. Sınava iki ay kala tükeniyor. Biraz işi deliliğe dökmeniz lazım. Kendinizi eğlendirecek bir şeyler yapın. Bir çocuğum vardı. İki defa Türkiye şampiyonu oldu. SBS 6,7 ve 8 de sınava giriliyordu. Altıda Türkiye şampiyonu, Sekizde Türkiye şampiyonu oluyordu. Altıda çalıştırdım, yedide gelmedi enteresan bir şey oldu. Özel okula gidiyordu. Okul bu çocuğa bir tane öğretmen atadı. Çocuğu hep el üstünde tutuyorlar. Gece yatmadan mesajlaşmalar, sen çok değerlisin. Türkiye şampiyonu çocuk okulun adını ne kadar önce çıkartıyor. Yedinci sınıfta bu çocuk bir tane yanlış yaptı. Başka bir çocuk şampiyon oldu o okuldan. Çocuğun kullandığı ifade şu ne kadar acı; "Hocam, beni sümüklü bir mendil gibi attılar." Prens diğerk çocuk oldu. Hani beni çok seviyordunuz siz? Hani bu kadar candık, ciğerdik? Demek ki değilmiş. Sekizde geldi tekrar şampiyon oldu.

Bu çocuğun özelliği şu; akşam üstü bu çocuk belli saatler arasında böyle metal arabaları vardı. Ama 13-14 yaşında koca çocuk. Yarım saat, kırk dakika ve gerçekten oynuyor ama kopuyor dünyadan.

Dinleniyor. Bizim dinlenmeye de ihtiyacımız var. Maraton sınavları sadece koşu sınavları değildir. Hızlı koşma sınavı hiç değildir. Bu çocuklar hem kendilerine kötülük yapıyor hem de kendilerine kötülük yapıyor. İşte puanlar yüksek oluyor, deli gibi çalışıyor, öbür çocuğun moralini bozuyor. İki ay sonra o da çöküyor. Herkes çöküyor.

Tekrar geldi hazırlıyorum. Yine arabalarla oynuyor.

Yarıştan kopmayın. Bu yol sizi götürüyor zaten. Elinizden geldiğince düzenli çalışın. Arada bir minik kaliteli dinlenmeleriniz olsun. Ben buna **aktif dinlenme** diyorum. İşe yarıyor. Bu dinlenme yatmak değil. Uyumak değil. Onlar dinlendirmiyor insanı çünkü siz kendiniz de çalışıyorsunuz. Küçük tatlı hobileriniz olsun. Kendinizi şımartabilecek alanlarınız olsun. Haftada bir akşam **çılgın gece** yapın. Çılgın gece ne demek. İşte pazar günü 7'den sonra ders çalışmıyorsun. Nasıl haylazlık yapacaksın? Nasıl şımaracaksın? Nasıl kahkaha atacaksın? Nasıl bağıra çağıra şarkı söyleyeceksen? O akşam senin.

Kızlarımıza bebekleriyle oynamaya izin verelim mi yani?

Bebekle oynayacaklarsa bebekle oynasınlar, pijama partisi yapacaklarla parti yapsınlar. Orada deşarj olacakları, kendilerini şımartacakları bir şey yapmaları lazım.

Arada kafese girin. Kafese girmekte şöyle; Hafta da üç defa kafese girdim. Üç beş kişilik grup deneme sınavı yapıyor. Ama öğretmenlerin bunu zorlaması değil. Kendi kendilerine. Oradaki verim dışarıdaki verime benzemiyor. Çok daha verimli oluyor.

Hanım kızlarımız genç olduğu için, düz kelimeler, düz konuşmalar onları eğlendirmiyor. Sıradan vasat geliyor. Bir de otobana çıkmak var. Otobana çıkmakta şu; evde de yapabilirsiniz, yurtlarda falan çocuklar severler. Normal çalışma saatinden sonra çalışmaya devam etmek. Normalde 12-11 de herkes yatıyor. Herkes yattıktan sonra 1-2 saat daha çalışmaya devam etmek. Şunu da biliyor psikolojik olarak herkes uyuyor. Ben ne yaparsam yapayım her türlü öne çıkıyorum. Ama tabii ki bunlar her gün her gün yapılacak şeyler değil. Arada bir yapmam lâzım.

Bu süreçte yaptığımız şeyleri aslında bilinçli yapmak önemli sanırım. Mola veriyorsak ta bilinçli vermek, hani biraz daha farkında yaşamak diye düşünüyorum. Okula geliyoruz, denemeler yapıyoruz, kurslara giriyoruz ama bize çevreden de bize etki eden faktörler var. meselâ ailemiz. Arkadaş çevremiz de dahil.

Şimdi şöyle de bir sıkıntı var. Belirli şeyler çok önemli. Küçük bir şehirde nasıl büyük bir dünyayı nasıl hayal edebiliriz? Açıklayayım, biz meselâ okulca

geziye gidiyoruz. İstanbul'a üniversite gezisine gittik. Orada hayat daha bir farklı. Herkeste bir koşturmaca var. İnsanlar sürekli bir yere yetişmeye çalışıyor, herkes çok yoğun. Ama Çanakkale'de böyle bir şey yok. Ben şöyle düşünüyorum; **bir insan ne kadar yoğunsa o kadar şey başarıyor**. Ben bunu kaç kere kendimde de gördüm.

İstanbul'daki çocuk o yoğunluğu yaşıyor. Ama o çocuk da İstanbul'un tamamını görmüyor. İşine gidiyor, okuluna gidiyor. Yarım saat, bir saat trafik çilesi çekiyor. Kimse İstanbul'un konforunu, lüksünün yaşamıyor. İstanbul'da olmak demek İstanbul'da ki ünlüleri, yazarları, çizerleri aynı zamanda göreceksin demek değil. Herkes kendi dünyasını yaşıyor. İstanbul'un keşmekeşi çok fazla. Zamanın bereketi yok. Kalabalığın da anlamı yok. Ben de İnegöl İmam Hatip mezunuyum. O kadar negatiftiklere rağmen bir şeyler başarılabilirdi. Önemli olan burada Motive olabilmek, tutunabilmek. Bir davanın peşinde olabilmek. Motivasyon kutsal, motive ol ama nasıl olursan ol. Türk halkı da eğitim videolarını pek sevmiyor. Bir ay önce falan romantik bir abimizin başından geçenleri anlatan bir video paylaştık. 150-800 bin oldu, patladı. Anne, baba ve oğul geldiler. Anne çok dominant biri, dedi ki;

“Ne biçim adamsın, ne biçim babasın, Azıcık da sen konuşsana, ağızım, burnum kurudu” “Tamam hanımım” dedi adam tam anlatacak, kadın; “Ay sus sus içimi baydın” dedi. Kadın; “Faruk Hocam bu bizim oğlan hiçbir zaman çalışkan bir öğrenci olmadı. Hiçbir zaman bizim ondan bir beklentimiz olmadı. Zayıf karnesi olmadı. Ta ki bu seneye kadar. Benim oğlana bir şey oldu.”

Bu çocuk üniversite sınavına hazırlanıyor. Bu çocuk acayıp ders çalışıyor 12. Sınıf. Gece gündüz ders çalışıyor, notları da topladı, öğretmenleri mutlu. Biz de dedik ki, "bu çocuk madem ne kadar güzel ders çalışıyor. Madem Faruk Hocama getirelim, o verdiği eğitimleri de versin sınav zamanı saçmalamasın. O bilgilerin hakkını orada kullanabilsin. Biz de annelik babalık vazifemizi yapalım."

Neyse çıktı anne baba çocukla baş başa kaldık. Çocuk da benim gibi fanatik Beşiktaşlı. "Ne haber? Kara kartal, yer siyah gök beyaz, ne oldu, başına taş mı düştü, niye sen böyle ders çalışmaya başladın?" Hiçbir insan evlâdi durup dururken aslanlar gibi ders çalışamaz. Sağlam bir neden lâzım buna. "Hocam, açık konuşabilir miyiz?" dedi. "Erkek erkeğeyiz. Baş başa kara kartal rahat anlat" dedim. "Hocam, görüyorsunuz ben biraz tipsiz bir çocuğum" dedi.

Düz lise öğrencisi. İki defa kızlara çıkma teklifi etmiş, ama gidiyor okulun en güzel kızlarına çıkma teklifi ediyor. Ya eldeki malzeme belli. Şöyle orta karar birine git bari. Kızların da hakkını yemeyelim. Çok vicdanlı kızlarmış, çocuğun gururunu incitecek şeyler söylemiyor. Birisi diyor ki, "bu sene sınav senesi öyle şeyler düşünmüyorum. Bak sen de öyle şeyler düşünme, bizim geleceğimiz" falan anlatıyor. Diğeri de diyor ki, "ben seni çok seviyorum ama bir arkadaş

grubunda dost olarak görmek istiyorum" Ama hiçbiri demiyor ki, bir kendine bak bir bana bak yani öyle çirkin bir yaklaşım da bulunmuyorlar. Bulunmuyorlar ama çocuğun gönlü kırılıyor.

Reddedildi ya o yüzden bütün kızlara küsüyor. Biraz ağlıyor, zırlıyor sağda solda. 11. Sınıfın sonunda ders falan öyle bir derdi yok. Gidiyor diş hekimine sırasını bekliyor, sırası geliyor falan girdiğinde diş doktorunun acayıp çirkin olduğunu

görüyor. Benden daha tipsiz diyor. Yanında iki tane asistanı var diyor manken gibi kızlar. Kızlar doktora çayını getiriyor, şirinlikler yapıyor diyor. O an karar verdim, diş doktoru olmaya. Diyor. Mesleği çok sevdiği için mi diş doktu olmak istiyor? Ekonomik nedenlerden mi Diş Doktoru olmak istiyor? Tek derdi var, kızlar.

Bizim insan oğluna gerçekçi bir neden lâzım. Bu bazen kız olabilir, araba olabilir. Eskiden 10 sene önce, eş, dost, akraba birbirlerinin çocuğuna dua ederdi, şimdi etmiyor. Şimdi herkes, benim çocuğum en ilerde olsun ondan sonra o biraz daha altta olsun ama benimkinin geçmesin. Resmen kırılma yaşadık.

Bir gence en çok yakışan rahatlığını verdiği ve onu en çok patlatan şey davasıdır. Sağcı olabilir, solcu olabilir, davası olan bir çocuk diğerlerinden 3-0 önde. Dava müthiş bir şey. Yani para, kızmış, erkekmiş, makam eyvallah işe yarıyor. Ama bir davaya inanmış bir çocuk, genç sekiz-on kat birden kuvvetleniyor.

Kim kendi şahsi değil de toplumuyla, ülkesiyle, vataniyle ilgili bir şeyi dava belirliyorsa kolay yıkılmıyor. Kolay pes etmiyor. O yüzden Çanakkale de olman İstanbul da olman hiçbir şey ifade etmiyor. Düşünsene Ağrı'nın herhangi bir köyde çobanlık yapan bir çocuk Türkiye derecesi yapıyor.

Biraz önce Kabataş'ın müdüründen bahsediyorduk. Kabataş Anadolu Lisesi'nin üç tane yurdu var. Okullar yeni açıldı diyor ben özellikle lise birinci sınıflara gittim diyor hazırlık sınıfına. Onlar yeni geldiler. Ne durumdalar? Annelerini özlüyorlar mı? Babalarını özlüyorlar mı? Sahip çıkayım dedim diyor. Kız yurduna gidiyim dedim diyor. Sırf sohbet olsun diye işte Ne istiyorsunuz, dedim diyor.

Gözlüklü bir kız dedi ki bana diyor; “Hocam, biz okulumuzun farkındayız, kendimizin de farkındayız. İstersek tıp, mühendislik kazanabileceğimizi biliyoruz. Biz vatanımız için hangisi iyi olur onun derdindeyiz” diyorlar.

Zaten bu çocuklar 500 – 498 puanla buraya gelmiş çocuklar. Bu tip asil bir davanız, hedefiniz varsa gerçekten öne atıyor insanı.

Çok değerli bir dostum var benim. En iyi çocuk ergen psikiyatristi desem yeridir. Oxford 'tan doçent olarak Türki'ye ye getirtildi. Erzurumlu biri, ilk defa sınava Erzurum'da giriyor. Bütün arkadaşlar kazanıyor ama o kazanamıyor. Babası tıp okumasını istiyor bir de dizinin dibinden ayrılmasını istiyor. Ertesi sene oturdum efendi gibi çalıştım diyor Cerrah Paşa İngilizce Tıp, ilk bin. Yani insan her an aynı performansı gösteremeyebilir. Elime yüzüme buluşturdum ki insan bunu çok iyi başarır.

Herkes çuvallar, hepimizin hayatında çuvalladığı dönemler, seneler vardır. Bende çok var meselâ. Pes etmemek gerekiyor. Hayata yürüyüşe devam etmek gerekiyor. Her şey illa bu sene olacak diye bir şey yok. İnsan oğlu tanrıçılık oynamaya bayılıyor. Sen tanrı değilsin, sen insansın. Sen işini yap, son sözü biz mi söylüyoruz? Son sözü Allah söylüyor zaten sen işinin en iyisini yapmaya bak. Allah da çok güzel söylemiş.

Hocam siz kitaplarınızda konuştuklarınızı anlatmışsınız. Kitaplarınızın da birkaç tanesini okuduk. Burada konuştuklarınızı kitaplarınızda anlatmışsınız. Çünkü biz hem İstanbul'da yaşamıyoruz ve sizin de imkânlarınızdan dolayı herkese hitap edemeyebiliyorsunuz. Ben de merak etmiştim 11.sınıfın başında okumuştum kitabınızı. Demiştim, acaba gerçekten kitap yazmak istediği için bu gibi şeylerle uğraşmaya doktorluk haricinde başlamış olabilir mi? Çünkü ben ailemin sayısal seç sayısal seç baskısıyla eşit ağırlık seçtim. Onlar hep şunu söylemişlerdi; “Sayısal seç doktor olursun, kitap da yazarsın” demişlerdi.

Sen ne olmak istiyorsun?

Ben psikoloji okumak istiyorum.

O zaman hiç pazarlık falan yapmayacaksın doğrudan psikolojiye abanacaksın, Allah ne veriyse. Okulun bitince de bana geleceksin, Hocam bitirdim diyeceksin. Hadi çalışalım diyeceksin. Beraber başlayacağız çalışmaya. Bir tanecik hayatımız var, hayallerinizin peşinden koşun. Kimsenin müdahale etmesine de izin vermeyin ama adam gibi koşun.

Ben İmam Hatipte okurken de böyle sohbetler yapardım arkadaşlarıma. Şimdi buraya varacağımı nereden bileyim. Bana deselerdi ki, sen büyügünce doktor olacaksın, kitapların olacak, yabancı dillere çevrilecek televizyon programları asla inanmazdım.

Sınav o kadar büyük bir fırsat sunuyor ki sana, şu anda binlerce çocuk özel ders alıyor, binlerce çocuğun ekonomik imkânı çok iyi ama çocukta kalite yok, bir hedef yok, o sihir yok, gönül yok. Yazık, her şey boşa gidiyor.

Beni annesi babası üniversite mezunu, çok elit falan zannediyorlar. Benim annemin okuma yazması yok. Babam askerde öğrenmiş okuma yazmayı. Bu da bir insan için çok büyük mutluluk ve onur kaynağı. Sen bir yer kazanıyorsun ama sadece sen kazanmıyorsun. Ailen de kazanıyor. Annemin hayatı ben tıp kazandıktan sonra değişti. Ben kendi hayatımı yaşıyorum o da kendi hayatını yaşıyor. Ama gittiği her yerde Doktor Faruk Öndağ'ın annesi ve babası, hastaneler falan hemen hizmette. Benim haberim yok doktor annesi olmak yetiyor. Aslında burada bir kişinin hayatı kurtulmuyor bence aile olarak, arkadan gelen kardeşler.

İlk oğlum bebekti, araştırıyorum çocuk doktoru kim diye. Dediler ki efsane bir hoca var Üsküdar'da muayenehane var. Zor randevu alıyorsun, pahalı, kapının önünde hayatımda görmediğim bir Mercedes var, kanatlı Mercedes. 1,55 boyunda bir adam var Urfalı burslu okumuş. Anne baba kendi köyünde maraba, yani kendi toprağı yok, birilerinin yanında çalışıyor. Sürekli manken tarzında kadınlar dolaşıyordu etrafta.

Şimdi bir erkek için düşünsene Türkiye'nin en güzel hanımları senin etrafında dolanıp duruyor, inanılmaz araban var, deli gibi para kazanıyorsun, konumun muhteşem ve bunlar neyle oldu? Bir sınavla oldu. Bir yönüyle çok büyük fırsat.

Bereket denilen, rakamsal ifadelerle açıklanamayan bir gerçek var. Bereket varsa az çok oluyor. Bereket yoksa çok az oluyor.

Bir gün Kartal Anadolu İmam Hatip'te veli semineri veriyorum. O gün formdayım keyfim yerinde, çok zevkli geçiyor her şey. Kalabalığın arasında çok şık ve karizmatik bir adam var ve beden dili beni protesto ediyor. Biraz hoşuma gitmedi adam ama ben de fazla takmadım. İşimi yaptım çok güzel oldu, çalışma bitti. Mithat Hocanın odasına gidiyoruz kahve içeceğiz. Bu adam da geldi, şimdi bana da yer veriyorlar bu adama da yer veriyorlar. Oturdu,

“Doktor bey tebrik ederim, ben hiç kimseyi 15 dakikadan fazla dinlemedim, Ağır Ceza Hakimiyim, dikkat ediyorum, örnekler veriyorsunuz ve bu verdiğiniz örnekler gerçek örnekler. Uydurma hikâyelerle örnekler insanların gönlüne dokunmuyor. Gerçekse karşılık buluyor. Ben sizin yanınıza geldim. Çünkü benim de hikâyem var” dedi. “1980-1981 yılında 12 Eylül darbe olduğu olağan üstü bir durum var. Biz Konya İmam Hatipte öğrenciyiz. Beş arkadaşız, aralarında tek ders çalışan ben varım son sınıf, diğer dört arkadaş, ikisi Milli Tekvandocu Türkiye şampiyonluğu var. Tek dertleri var bu çocukların, liseyi bitirecekler, salon açacaklar paraya para demeyecekler. Bir tek ben hukuk istiyorum. Bir tane hocamız var solcu, her ders hocayla itişiyoruz. Bir gün adam peygamberimize hakaret etti. Allah dedik, biz bunu döveriz. Benim vurdu kırdı ile işim yok ama iki tane tekvandocu var zaten. Erkekler bu tip durumlarda birbirlerini satmazlar. Ben de gittim, pusuya yattık, hocanın geleceği yer belli, gelince biri bir uçan tekme attı, adamı yere serdi. Adam kalkamadı. Araya büyükler girdiler, cahil çocuklar yanlış yapmışlar hocanın da vurdu kırdısı varmış seksen öncesinde. Kendisi de o yolun yolcusu olduğu için tamam diyor ama bir şartla, ben bir daha bu çocukları okul koridorlarında görmeyeceğim, Konya sokaklarında da görmeyeceğim, götürün, gözüm görmesin diyor. Ne yapacağız? Sınav senesi. Konya'nın küçük bir ilçesi var İmam Hatibi var, yurdu falan oraya götürüyorlar. Ama orası da çok küçük. Köy

gibi bir yer. Bunların halleri vakitleri yerinde ama lokanta yok tost yapacak yerleri yok. Bir köy kahvesi var başka da yok. Bir hafta açladık. Yemekler korkunç. Gerçekten gariban minnacık bir köy. Bir tane öğretmen var orada. Yurt sorumlusu bekar. Bunlara abilik yapıyor sahip çıkıyor. Onlarla futbol oynuyor, sohbet ediyorlar, marşlar öğretiyor. Sabah koşusu yapıyorlar işte marşlar falan iyice havaya giriyor. Ya diyorlar siz nasıl İmam Hatiplisiniz? Sınav senesi ders falan çalışmıyorsunuz? Oturuyorlar sınava 5-6 ay kala ders çalışıyoruz. Şu anda o beş kişiden profesör olmayan tek kişi benim.” Hayat nasıl değişti görüyor musunuz?

Hocam peki doğru seçim yaptığımızı nasıl anlayacağız?

O çok kolay değil. Şunu öneriyorum ben öğrencilerime. Zihninizden hangi meslekler geçiyorsa sahada bu mesleği yapan kişilerle konuşacaksınız. Oturduğunuz yerden tercih yapmayacaksınız. Ben dış hekimliği istiyorum. Dış hekimliği hakkında ne biliyorsun? Mesleğini severek yapan kaliteli dış hekimle sohbet edeceksin. Psikologla sohbet edeceksin. Bazen diyorsun ki Allah korusun ben istemiyorum falan diyebiliyorsun. Bazen de diyorsun ki çok güzel tam bana göre. Bu Türkiye'de kanayan yara, şu anda üniversitede okuyan öğrencilerin % 64'ü ben bu bölümü istemiyordum ki diyor.

KİTAP VE CEMAL

İSLAM MEDENİYETİNDE
MUSAVVER KİTAPLAR

■ Muhlis Osman ŞENGİL

Önsöz

Bu çalışmada İslam Medeniyetindeki musavver kitap çalışmalarına bir giriş denemesi yapılmıştır. Başlangıçta İslam'ın kitap algısı, kitabın sanatla diyalogu, İslam'ın tasvir ve surete bakışı üzerinde durulmuş, gelişme bölümünde dönemlere göre İslam Medeniyeti içerisinde kitaplara tasvirlerin eklenmesi süreci ilgili birkaç araştırma incelenmiştir.

Kitap Medeniyeti ve Sanat

Bütün kitaplar bir **"Kitabı"** anlamak, bütün sanatlar bir **"Cemal'e"** ulaşmak içindir. Mensuplarını hakikate ulaştırmayı hedefleyen Kur'an ile taliplerini güzele ulaştırmayı hedefleyen sanatın meczolması şaşılabilecek bir durum değildir.

İndiği andan itibaren zaman içinde rast, uşşak, hicaz, neva, bayati, hüseyini gibi çeşitli estetik kaygı güdümlerle okuyuş özellikleri geliştirilen Kur'an'ın hokka, mürekkep, kalemıraş, makas, kalemdan, mürekkep, lika, celi kalem, divit, aharlı kâğıt gibi yazı aletleriyle, sülüs, nesih, muhakkak, reyhani, tevki, rik'a, talik, divani, kufi gibi güzel yazı teknikleri de geliştirilmiştir.

Ciltlemesi, süslemesi, kabı, rahlesi, tezhibi, dolabı... Kısaca Kur'an'ın adının geçtiği her sahanın ihsan boyutuyla sanatsal bir gayretle çevrelenmesi, İslam'ın **"kitaba"** bakışını ortaya koymuş, kendine has kurumlar, meslekler ve sanat dalları geliştirerek bir **"Kitap Medeniyeti"** oluşturmuştur.

Cahiliye döneminde **"sümût"** (dizili inciler), **"müzehhebât"** (yaldızlı şiirler), **"müsemmetât"** (inci dizileri) gibi sanatsal ifadelerle adlandırılan Muallakat'ın şiir olarak sanat değeri olmakla beraber Kâbe duvarında sergilenmesinin sanatsal bir kaygısı yoktur. Kaldı ki Muallakat'ın Kâbe duvarında sergilendiği rivayeti kesinlik kazanmamıştır.

Özetle kitaba estetik kaygıyla yaklaşma ve mesajın etkisini artırma

yaklaşımı İslam dünyasında Kur'an'la başlamıştır.

İslam ve Resim

Diğer ilahi dinlerde olduğu gibi İslam'da da resim ve heykel yapımına putperestliğe dönme tehlikesi dolayısıyla olumsuz bakıldığı bilinmektedir.

Klasik dönem âlimlerin büyük çoğunluğu canlıların heykel ve resimlerinin yapılmasını haram saymakla birlikte bitki ve cansız maddelerin resminin yapılmasını caiz görmüşlerdir.

İslâm tebliğinin ileri dönemlerinde ise Müslümanların putperestliğe dönme tehlikesinden iyice uzaklaşmasına paralel olarak İslâm âlimlerinin de resim ve suretler hususunda daha müsamahakâr davranmaya başladıkları görülmektedir. Ancak heykelle ilgili tutumda bir değişiklik olmamıştır. Tasvir ve heykellerin kısıtlanmak şöyle dursun onların kutsandığı Cahiliye Arapları arasında bile gelişme gösteremeyen resim ve heykel sanatının bunu tevhit esasına aykırı bulan İslâmî asırlarda uzun süre gelişmemesi doğal bir durumdur.

İlk dönemden itibaren Müslümanların çoğunlukla uydukları suret yasağı İslâm medeniyetinde estetik duygunun ifadesi olarak ortaya çıkan çizim ve süsleme sanatını belli bir istikamete yönlendirmiştir. Böylece Müslüman sanatçılar farklı bakışla tahayyül, çizim tarzı ve boyamanın farklı terkiplerini ortaya koyarak hat, tezhip, ebru gibi sanat dallarını geliştirmişlerdir.

Bu bakımdan resim Müslüman sanatçıların geliştirdiği bir sanat olmamakla beraber Müslümanların da etraflarındaki dünyadan aldıkları izlenimleri temsili formlara dökülmüş olarak görme arzusu olması kaçınılmazdır. Müslüman sanatçılar bu arzularını nispeten inanç formlarına uygun hale getirmeye çalışarak minyatür sanatına yönelmiş ve geliştirmişlerdir.

Hicret'ten sonraki 200-300 sene boyunca Müslümanların nadiren resim yaptıkları bilinse vemiyyatürle sınırlı da olsa İslam dünyasında resim sanatından bahsetmek mümkündür.

İslam Medeniyetinde Dönemlere Göre Musavver Kitap Çalışmaları

İslam dünyasında Minyatür "**tasvir**", minyatür sanatçısı "**musavvir**" veya "**nakkaş**" adıyla anılmıştır. Metni açıklamak için kitap sayfalarına çizilen suluboya ve altın, gümüş yaldızla yapılan minyatürler, ışık-gölge oyunları ile derinlik duygusu kazandırılmayan küçük boyutlu resimlerdir.

Papirüs, parşömen ve fildişi gibi farklı malzemeler üzerine yapılan küçük resimlere de minyatür denilmekte ve bunların ilk örneklerinin eski Mısırlılara ait olduğu görülmektedir.

Minyatür resmi, kitapların elle yazıldığı, tasvirlendiği, süslenip ciltlendiği zamanlarda ilkin tarihi kaydetmek, vakayiname tutmak, edebiyat, şiir, tıp, matematik, fen, coğrafya vs. alanlardaki kitapları tasvir etmek amacıyla başlamıştır. İlk resimlenen kitaplarda tasvirler sanat kaygısından ziyade konunun anlaşılması için konmuşlardır kırık-çıkık tedavisi, sezaryen, insan iskeleti, yararlı-zararlı bitkiler, şekillerle gösterilmektedir.

Elyazması resimleme sanatının başlangıcı, net bir şekilde Bizans ve Çin'den etkilenmiş olan Arap Resim Okulu olarak bilinir. Bağdat, Musul ve Şam 13. yüzyılın başlarında elyazması resimleme sanatının önemli merkezleriydi.

Hellenistik-Bizans resim geleneği Hıristiyan Araplar ve Süryaniler, Kıptiler veya sonradan Müslümanlığa geçen Hıristiyan kökenli mühtediler vasıtasıyla İslâm kitaplarına da taşınmıştır.

Soyut süsleme sanatı olarak Minyatür bağımsız bir tezyinat olarak el yazmalarında da kullanılmış özellikle kitapların ilk ve son sayfalarıyla başlık kısımlarında dikkat çekmiştir. Resmin kitap metnini süslemek amacıyla konulduğu durumlarda sanatçıyla yazarın aynı kişi olduğu görülmektedir. Bazı resimler ise tamamıyla süsleme düşüncesiyle oluşturulmuştur.

İslâm kitap resimleri ve minyatürleri özellikle Yunanca eserlerin Arapçaya çevrilmesi sürecinde yaygınlık kazanmıştır. Bazı çevrelerin İslâm'da resmin yasak olduğunu savunmalarına rağmen kitap resmi ve minyatürler Ortaçağ boyunca çizilmeye devam etmiştir. Başlangıçta tercüme edilen eserlerin açıklanması için amacıyla çizilen bu eserler bir süre sonra süsleme maksadıyla da yapılmaya başlanmıştır. Toplanan ve Arapçaya çevrilen kitapların ağırlıklı kısmı pagan, Yunan-Hellenistik eserlerden ve Hint-İran klasiklerinden oluşmaktaydı.

Dünya tarihi, edebiyat, şiir ve matematik, fen, astronomi, astroloji, coğrafya ve kartografya, ev idaresi,

sağlık, tıp ve cerrahi kitapları ile hükümdarların yaşamöyküleri ve vekayinameler metni görsel olarak izah etmek için güzel bir biçimde resimli elyazmalarına dönüştürüldü. Resimli kitap hazırlanırken güzellik boyutu üzerinde sıkı sıkıya durulmaktaydı. Sanatkârlar, kitap sanatında hakikat, güzellik ve iyiliği icra ederek İslami ve geleneksel sanatların temel unsurlarına bağlı kalıyorlardı.

7. yüzyıldan itibaren İslamiyet İspanya'dan Çin'e yayılmaya başlayınca sanatkârlar ve âlimler yeni hamilerle çalışmak amacıyla uzak yerlerden akın etmeye başladılar. Çünkü İslam beldeleri sanat ve kültürü destekleyecek zengin kaynaklara sahipti. Müslüman yöneticiler ise ilmi ve tarihi belgeleyip korumak için resimli elyazmaları üretsinler diye her etnik ve dini kesimden sanatkârlara kitap üreten merkezler üretmekle meşgulüdü. Yöneticilerin sanatı ve zanaatı destekleme noktasındaki bu kararlı ve iştiaklı tutumları, sosyo-politik ve kültürel etkenler kitap resimleme sanatı olarak ortaya çıkan minyatür resmin oluşmasında önemli bir rol oynadı.

Geçmişin büyük minyatür ressamı en muhteşem eserlerini, Rumi, Hafız, Nizami, Cami, Firdevsi ve Sa'di gibi tanınmış sufi şairlerden bazılarının yazdığı büyük sufi şiirlerinden sahneler tasvir ederek ürettiler.

Resim ya da elyazmasının konusunu ya da temasını saraylı hamî belirlemektedir. Şah Tahmasp'ın hükümrânlığı sırasında ismarladığı elyazmaları hediye olarak yabancı topraklara gönderilmiştir; bu aynı zamanda hükümdarlığının görkemini yansıtmaktadır. Resimler, hükümdarlığının zenginliğini tasvir etmek için yapılmış ve etkileyici mimari mekânlarla geometrik ve çiçek desenli İran halıları ile süs motiflerinin ihtişamlı ayrıntılarıyla bezenmiştir. Bu etki, minyatürün yalnızca İran okullarında değil, taşradaki Babür okulları ve bazı Osmanlı resim tarzında da görülmektedir.

İslam sanatında tasvirli kitapların çoğunluğunu edebiyat eserleri ve tarih konulu yazmalar oluşturmaktadır. Bunların dışında, aralarında biyografik nitelikte metinler de bulunan Tezkirecilik gibi değişik türde eserin resimli nüshalarına da rastlanmaktadır. Tezkirecilik, tarih biliminin bir kolu olarak ortaya çıkan ve temeli Hz. Muhammed'in hadislerinin derlenmesi geleneğine dayanan bir edebî tür olarak 9. yüzyıldan itibaren ilgi görmüştür. Arap, İran, Osmanlı dünyasında, çeşitli meslek dallarında ün kazanan kişilerin hayat hikâyelerinin bir araya getirildiği bu eserler arasında en çok rağbet edilenler şair, evliya, sanatçı tezkireleridir. Farsça tezkireler arasında, şair, yazar ve saraya mensup bir entelektüel olan Nizâmî Arûzî Semerkandî'nin Çahâr Makâle (Dört Makale) (1152-55) adlı yapıtı ayrı bir yerde değerlendirilmelidir 5.yüzyıl başından on altıncı yüzyılın ortalarına kadar yaşamış İran şairlerinin hâl tercümelerini içeren Tuhfe-i Sâmi (Sâm'ın Hediyesi) adlı eser, günümüze ulaşan erken tarihli resimli tezkirelerden

biridir **“tezkire”** kelimesini içeren ilk Farsça eser Ferîdüddin Attâr'ın kaleme aldığı, Tezkiretü'l-Evliyâ'nın sadece bir nüshası resimlidir. Resim sanatı en ihtişamlı günlerini İslam kültürünün zevale geçtiği dönemde yaşamıştır ve Kur'an'a olan mesafesini daima korumuştur.

Kitap minyatürü çizme becerisinin İslam dünyasının batısına doğru ilerledikçe azaldığı anlaşılmaktadır. Kuzey Afrika herhangi bir katkı yapmazken Selahattin Eyyubi'nin Fatimilerin hâkimiyetine son vermesinden sonra Mısırda bu sanat yok olmaya yüz tutmuştur. Memlukler devrinde ise resim sanatı tekrar ayağa kalkmamıştır.

Dini Kitaplar ve Minyatür

Daha başlangıçtan itibaren kitap resminin hiçbir zaman Kur'an yazmalarında ve dinî kitaplarda yer almadığı, din dışı eserlerde doğduğu bilinmelidir. Kuran'da bahsi geçen bazı olayların da resmi yapılmışsa da bunlar asla Kuran sayfalarına işlenmemişlerdir. Bu türden kitaplarda tezhip adı verilen bitkisel ve geometrik motifler yer almıştır. Kur'an yazmalarında sure başlıkları altınla yazılmış kufi yazı ve etrafında birbirine geçmiş burgulu çizgilerle geometrik desenlerin oluşturduğu bir çerçeve içine alınmıştır. Dikdörtgen çerçevenin bir tarafı bazen çerçevenin dışında kalan bir yaprak deseniyle sonlanır. Renkler mavi, kırmızı, yeşil ve kahverengidir. Benzer süslemeler dini olmayan kitaplarda da kullanılmıştır.

Resim sanatı Kur'an hadiselerinin tasviri kullanılmasa bile dini duyguların ifadesi olarak kullanılmıştır. Ruhun Allah ile ilişkisini âşık ile maşuk ilişkisine benzeten mistik İran şiirlerini resimle tasvir etme arzusu görülmektedir. Nitekim Yusuf ile Züleyha, Mecnun ile Leyla, Hüsrev ile Şirin gibi temalar içeren çok sayıda tasvir bulunmaktadır. Aynı şekilde tasavvuf eserlerindeki tasvirler içinde Hz Peygamberin bineği Burak ile semalardan geçerek miraca yükselmesi de tasvir edilmiştir.

Minyatürler incelenirken nakkaşların metne bağlı kaldıkları ve metne göre tasvir ürettikleri söylenir. Ancak bazı nakkaşların seçmeci ve kurgusal davrandıkları hayal güçlerini kullanarak keyfi davrandıkları eserler de vardır. Bunun en güzel örneği 16. Yüzyılda kaleme alınan Hadîkatu's-Su'adâ'nın her bir nüshasında yer alan minyatürlerin farklılığıdır. Eserde Hz Âdemin cennetten kovulduğu sahne, Hz İbrahim'in ateşe atılması, oğlu İsmail'i kurban etmesi tasvir edilmekte, Hz. Muhammed, Hz. Ali ve Hz. Hasan'a ait minyatürler ile yer verilmektedir Şia propagandası yapılmaktadır.

Sonuç

Resim sanatı İslam sanat dünyası içinde doğmamıştır. Ancak fütuhatin genişlemesi, İslam nurunun kıtalara yayılmasıyla farklı kültürlerle karşılaşmıştır. İslam sanatları nasıl başka kültürleri etkilediyse İslam sanatları da yabancı kültürlerden etkilenmiştir. Müslüman yöneticilerin ilme, bilime ve sanata kucak açması, atölyeler ve ilim merkezleri açarak âlimi ve sanatçıyı himaye etmesi ayrıca sivil hamilerin tutumları çeşitli sanatların İslam dünyasında doğmasına, gelişmesine ve artmasına vesile olmuştur.

Her ne kadar resim sanatı tevhid akidesine göre izahı zor bir durum gibi görünse de Müslüman sanatçılar resim yapma arzularını nispeten inanç formlarına uygun hale getirmeye çalışarak minyatür sanatına yönelmiş ve geliştirmişlerdir. Bu sebeple minyatürü hem müstakil tablolar halinde hem de kitap süsleme sanatı olarak çeşitli devirlerde başarıyla uygulamışlardır.

İran, Türkiye, Orta Asya ülkeleri, Hindistan ve Pakistan'da sanatkâr ve zanaatkârlar bu asırlardır süregelen geleneği devam ettirmişler, elan bir çok sanatçı minyatür sanatını icra etmekte ve eserlerini tüm dünyada sergileyerek Batı'da da onu popüler hâle getirmektedir.

<https://gencdergisi.com/14344-kitap-ve-cemal-islam-medeniyetinde-musavver-kitaplar.html> adresinde yayınlanan *Orjinal Metinden Tarassut Dergisi için* kısıtlanmıştır.

Yararlanılan Kaynaklar

1- İslam Dünyasında Kitabın Tarihi / Johannes PEDERSEN - Trc: Mustafa Macit Karagözoğlu / Klasik Yayınları 3. Baskı 2- TDV İslam Ans. Resim, Minyatür ve Muallakat Maddeleri 3- Metinlerden Resimler: Elyazması Tasvirlerinde Hz. Ali Serpil BAĞCI, Tarihten Teolojiye İslam İnançlarında Hz. Ali / Hazırlayan: Ahmet Yaşar OCAK - Türk Tarih Kurumu 4- Tasvir Teori ve Pratik Arasında İslam'ın Görsel Kültürü / Nicole (Nur) Kañçal, Ayşe Taşkent - Klasik Yayınları 5- Bir El Yazmasının Minyatürlerini Okumak / Arş. Gör. Dr. Mürüvet HARMAN Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü Karamanoğlu Mehmeti bey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 2 (2), 219-229. 6- İslam Dünyasında Biyografi Yazımı ve Resimlenmesi / Öğr. Gör. Dr. Aslıhan ERKMEN İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü / Güzel Sanatlar Bölümü, İstanbul Teknik Üniversitesi (BAP 37492) ve TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir 7- Osmanlı-İslam Sanatında Tapınma ve Tılsım / Christane GRUBER Trc: Erdem Gökyaran Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık 8- İslam Kitap resmi ve Minyatür Sanatında Hellenistik-Bizans Etkisi / Ulaş Töre Sivrioğlu Balıkesir Üniv. Öğretim Görevlisi 9- Musavver Tarih-i İslam / Seyyit Emir Ali - Kanaat Kütüphanesi Baskı 1329 / 1911 Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi 10- Musavver Sefaretname-i İran / Osman Şakir Efendi - (İnceleme - METİN - Tıpkıbasım) Hz. Guray Onal T.C. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı 11- Biyografi Araştırmalarına kaynak Olarak Musavver Medeniyet Gazetesi ve Türk Basın tarihindeki Yeri / Feyzullah UYANIK - Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 6, Temmuz-2013, s. 65-84 12- İslam Dünyasında Minyatürün Altın çağı ve Kitap Sanatları Tarihinde Osmanlı Minyatürünün Önemi / Fatma Zehra HASSAN - Sabah Ülkesi Üç aylık kültür-sanat ve felsefe dergisi Sayı: 45 Ekim 2015 <https://www.sabahulkesi.com>

İslam Medeniyetinin Avrupa'nın Gelişmesindeki Rolü

İslâmiyet insanları yanlış inançlardan ve kötü davranışlardan kurtarmak için gönderilmiştir. İslâm dini tek tanrıya inanmayı isteyen ve gerektiren bir dindir. İnanç esaslarının içinde en başta Allah'a iman gelmektedir. İmanın şartlarının ilki olan bu inanç, İslâm Medeniyeti'nin temel bir özelliği olmuştur. Çünkü İslâmiyet çok tanrıcılık ve puta tapıcılık ile savaşmış; insanları eşi ve benzeri olmayan tek Allah'a çağırmıştır. Hz. Peygamber Mekke'deki putları bu nedenle kırmış ve İslâmiyet'in yayılışı bu esasa dayanmıştır. Maddî menfaat ve ganimetler amaç olmamıştır. O halde, İslâm medeniyetinin temelinde tek tanrı, yani Tevhit inancı bulunmaktadır.

Doğu ile Batı Arasındaki Münasebetler

Doğu ile Batı arasındaki münasebetlerin kökleri çok eskilere dayanır. Bu kökler Antik Yunan'a kadar uzanır. İskender'in Doğu Seferi Yunan fikir ve ruh dünyasına Doğu'nun kapılarını açmıştır. Bu seferler; Doğu'nun felsefi, estetik ve dini fikir akımlarının Yunan fikir dünyasına aktarılmasına vesile olmuştur. Kuzey Afrika, Ön Asya ve İran'dan İndus Nehrine kadar uzanan İskender İmparatorluğu; Yunan kültürünün bu yerlerdeki kültürlerle kaynaşarak bir "Doğu-Batı Sentezi" olan Hellenizmin ortaya çıkması sonucunu doğurdu. Bunun yanı sıra; ister Grek ve Roma İmparatorluklarının son devresini düşünelim -ki her iki imparatorluk da geniş ölçüde Doğunun Astroloji, Felsefe ve Dininden etkilenmişti- ister Hıristiyanlığın ortaya çıkışını ve Batıya yayılışını düşünelim, daima karşımıza Doğu çıkmaktadır.

İslam Biliminin Batıya Geçiş Aşamaları

Birinci aşamada; İtalya, İspanya ve Güney Fransa'dan birçok kimsenin İslâm medreselerine tahsile geldikleri görülmektedir. Matematik, Felsefe, Tıp ve Astronomi tahsil edenler, üniversitelerde profesör adayı oldular.

İkinci aşamada, Güney Avrupa'da İslâm medreselerini taklit ederek ilk üniversitelerin kurulduğu görülmektedir. Bunların mimari özelliği, ders programları, eğitim usulleri tamamen İslâm medreselerinin taklidiydi. İlk defa Napoli Krallığında Salerno medresesini kurdular. Üçüncü aşamada, Artık İslâm ilmi İtalya medreseleri aracılığıyla Fransa'ya ve diğer Batı ülkelerine sokulmaya başlamıştı. 13. yüzyılın başlarında Bolonya ve Montpellier üniversiteleri kuruldu. Çok kısa bir süre sonra Paris Üniversitesi faaliyete başladı. Bu asır içinde aynı model üzerinde Oxford, Köln (Cologne) Üniversiteleri teşekkül ederek yeni ilimler İngiltere ve Almanya içlerine sokuldu.

İslam Kültürünün Batıya Geçiş Yolları

1.Haçlı Seferleri

Doğunun kapılarını Batıya açan yollardan biri de Haçlı Seferleridir. Bu seferler sırasında Doğu'da kurulan Haçlı devletleri sayesinde Avrupa'nın Doğu ticareti olağan üstü gelişme gösterdi. Avrupalı tacirler bu sayede ilk defa Doğu şehirlerinde yerleşip Haçlıların kendilerine sağladığı imtiyazlardan faydalanarak bu alanda üstünlüğü ele geçirdiler. Gelişen ticaretle birlikte nakliye konusundaki ihtiyaçlar gemi inşaat tekniğine yenilikler getirdi. Para bollaştı ve bankacılık faaliyetleri başladı. Haçlı Seferleri sırasında Batılılar, Müslümanları yakından görüp tanıdılar. Haçlı Seferlerine katılanlar, ülkelerine dönerlerken bir kısım lüks eşyanın yanı sıra, Doğu'nun bir kısım düşünce ve değer hükümlerini de beraberlerinde götürdüler. Bizans, Hıristiyan ve İslâm efsane motifleri bu yolla Avrupa'ya geçti. Bu dönemde

Avrupa'da tarihi edebiyat gelişti. Arap edebiyatı vasıtasıyla Doğu'nun çeşitli hikâyeleri, masalları Avrupa'ya yayıldı.

2. Türkler

İslâm kültürünün Batıya geçişinde Türklerin etkisinden bahsetmek gerekir. Osmanlı Devletinin Yükselme Devrinin sonlarına kadar Türkler Avrupa'nın içerilerine kadar ilerlemişlerdi. Buralardaki Osmanlı hâkimiyeti uzun zaman devam etti. Bu hâkimiyetin en açık delili Balkan dillerindeki Türkçe kelimeler ve Türkçedeki Slav menşeli kelimelerdir. Doğu menşeli fikir ve kültür malzemelerinin Batıya aktarılmasında Türklerin ayrı bir önemi vardır. Buldukları yerin coğrafi durumu Doğu ile Batı arasındaki münasebetlerin oluşmasında, Türklere önemli roller oynama fırsatını vermiştir.

İslam Kültürünün Etkileri

1 - Ticaret Alanında

İslâm dünyasının Batı'yı etkilemesi ve tanınmasını sağlayan başka bir alan da ticarettir. Hatta ticaretin, İslâm medeniyetinin Batı'ya intikalinde çok önemli bir yere sahip olduğunu söyleyebiliriz. İslâm dini her zaman ticareti teşvik edici olmuştur. Özellikle Hac mevsiminde Hicaz ticarete sahne olmuştur. Müslümanlar İspanya ve Sicilya'ya hâkim olduktan sonra, buraları diğer İslâm ülkeleri ile derhal ticaret yapmaya başladı. İspanya'daki Araplar maddî hayat seviyesi itibarıyla yerlilerden daha lüks yaşıyorlardı. Yerliler de onları taklit etmeye başlamıştı. Dış görünüş itibarıyla başlayan bu benzeme olayı daha sonra onların kültürlerine de etki etmiştir. Doğal olarak bunun sonucunda da İslâm kültürünü benimsemiş oldular. İspanya'daki Müslümanların varlığı sadece siyasî ve askeri değil aynı zamanda kültürel de olmuştur. Din farkı ticaret yapmaya engel olmamıştır.

2 - Felsefe Alanında

Antik devre ait fikir ürünlerinin Doğu Dünyasına ve Avrupa'ya aktarılması iki ayrı safhada olmuştur. Birinci safha Abbasi Halifesi Me'mun zamanına rastlamaktadır (813-833). Bu safhada sistematik olarak Antik devrin eserleri Arapçaya çevrilmiş, Doğu Dünyasının bu eserleri tanınması sağlanmıştır. İkinci safha 1126-1151 yılları arasına rastlamaktadır. Bu safhada Başpiskopos Raymond Von Toledo, Arapçaya çevrilen Antik devir eserlerini Latince'ye çevirerek bu eserleri Avrupa'ya tanıtmıştır.

3 - Tıp Alanında

Tıp alanında tamamıyla İslâm tesiri hâkim bulunmaktaydı. İtalya'daki Bolonya şehrinden sonra Fransa'da tıp araştırmalarının merkezi olarak Montpellier Üniversitesinde, tıp tahsilinde akademik unvan almak isteyen adaylara ait 1340 tarihli bir programda İbn-i Sina'nın Kanun adlı eserinin I ve IV. kısımlarının yer aldığı görülmektedir. Bu tarihten itibaren İslâm tabipleri hakkında bir dersin de okutulmaya başlandığı görülmektedir. 1567'de İslâm tıp eserleri okullardaki ders kitapları arasından çıkartılmıştır. Fakat ara sıra da olsa İbn-i Sina'nın Kanun'u hakkındaki dersler 1607'ye kadar devam etmiştir.

4 - Mimari Alanda

Mimaride ise tesirler daha kesin görülmektedir. Müslümanlar, mimariye sonsuz bir incelik ve hayal hissi verdiler. Mimarının cazibeliğini ve orijinalliğini canlı renklerle fayansların, mermer harçlarının, iç içe örülü binlerce geometrik şekillerle gayet ince oyulmuş ve kesilmiş alçıların, yazıların karakterleri ve hayali yapraklardan yapılan gırlantalar dekorasyonun keyfiyeti içindeydi. Sivri kemer tarzı, Batı'da bambaşka bir şekilde kullanılmakla birlikte, doğrudan kopya edilmiştir. Müslümanların Sicilya mimarisine çok şey kattıkları, Batı'da özellikle de İtalya'da biliniyordu. Ayrıca İspanya'daki İslâmî yapıların ve İtalyan tacirlerin Doğu'da gördükleri yapıların tesiri Gotik ve Rönesans yapılarında görülmektedir. Örneğin, Tudor İngilteresi'ndeki birçok karışık kemerler

Kahire'de yapılmış kemerlere çok benzemektedir. Avrupa'daki bu kemerler, belki de Venediklerin Mısır'dan getirdikleri desenlere dayanır. Bu gibi benzerliklere birçok süsleyici motiflerde, mesela süs için yapılmış mazgallarda rastlarız. İtalyan mimarlar, özellikle 17. yüzyılda, İspanya'da gördükleri İslâm yapılarının kubbelerini kopya ettiler ki, bunları da diğer Avrupalı mimarlar taklit etmiştir. İtalya'da geç Ortaçağ ve Rönesans'ta yapılan kulelerle Kahire'deki ve daha doğudaki kuleleri karşılaştırsak, daha büyük benzerlikler de ortaya çıkar. Bu hususta da yine İtalyanlar bu örneği Avrupa'nın diğer yerlerine yaymışlardır. 17. yüzyılın sonunda, büyük İngiliz mimarı Christopher Wenin Londra'daki kiliseleri için yaptığı kulelerin örneğini ta cami minarelerinde bulmak mümkündür. Daha muahhar bir devirde, Batılılar tarafından tanındığı zaman, büyük Türk Mimarı Sinan'ın da Batı üslubu üzerinde tesiri olmuştur.

Taşı olabildiğince az kullanmaları, dekorasyondaki aşırılıkları, at nalı şeklindeki kubbeleri ve mimarilerinin mihenk taşı konumundaki camileri ile Müslümanların Endülüs topraklarındaki sanatsal etkisi son derece yoğun bir şekilde görülür. İslâm eserlerinde mağlup ettikleri devletlerin sanatsal öğelerinden de etkilendikleri gözlenmektedir. Örneğin Vizigot tarzı kolonlar ve halat görünümü verilmiş taş oymaları bu dış etkileşimlerin sonucudur.

5 - Teknolojik Gelişmeler

Müslümanlar Batı'ya gemilerin teçhiz ve tertibinde de önemli yarar sağlamıştır. Müslümanlar bu hususta Hint Okyanusu'nda edindikleri bilgi ve tecrübelerin meyvelerini Akdeniz'e getirdiler. Adı Avrupa'dan alınmış olan üç köşeli Latin yelkeni Müslümanlar tarafından Hint Okyanusunda icat edildi. Akdeniz'e çıkan yelkenli gemiler de yine Müslümanlar tarafından getirildi. Nihayet bu gelişme daha büyük ve Atlantik'i geçebilen gemilerin yapımı ile sonuçlanmıştır. Bu sayede büyük coğrafi keşifler yapılmıştır.

Müslümanların ilme ve bilime kattıkları başka bir hizmet de pusulayı Batı'ya

tanıtmak olmuştur. Bilindiği gibi pusulayı Çinliler icat etmiştir. Ancak bunu Avrupa'ya Müslümanlar tanıtmıştır. Müslümanların bunu Avrupa'ya tanıtmaları ve Avrupa'da denizcilik tekniğinin belli bir düzeye ulaşması ile dünyayı dolaşmak mümkün olmuştur.

Sonuç

Ortaçağ'ın en belirgin olaylarından biri şüphesiz İslâm dininin Hıristiyanlıkla karşılaşmasıdır. Bu karşılaşma özellikle 17. ve 18. yüzyılları arasında dört bölgede, yani İspanya, Sicilya, Doğu Akdeniz sahillerinde kurulan Haçlı devletleri ve Anadolu'da gerçekleşmiştir ve genellikle birbirinden nefret eden iki taraf arasındaki çetin ve amansız bir mücadele olarak hafızalarda yerini almıştır. Ancak hem Müslümanların hem de Hıristiyanların savaş meydanı dışında, özellikle sınır bölgelerinde birbirleriyle daha barışçıl ilişkilerin olduğu ve karşı taraftan gelen kültürel etkileşimlere açık oldukları da bilinmektedir. Bunun örneğini bu dönemi anlatan birçok kitapta bulmak mümkündür. İslâm medeniyetinin bilim, düşünce ve sanat alanlarındaki göz kamaştırıcı başarıları, Avrupa'nın dikkatinden kaçmamıştır. İslâm kültürünün özellikle bilim ve felsefedeki birikimi, Endülüs'te zaten biliniyordu. 711 yılında Potier adlı Fransız kasabasındaki ilk askeri temastan sonra Müslümanlar güney İspanya'ya hızla yerleşmeye ve siyasi varlıklarını tesis etmeye başladılar. Endülüs çok kısa sürede İslâm medeniyetinin en seçkin sanat ve fikir eserlerinin verildiği bir bölge haline geldi. Aynı zamanda Yahudi, Hıristiyan ve Müslüman toplulukları arasında tarihte eşine az rastlanır bir dini ahenk ve etkileşimin hâkim olduğu Endülüs, bugün bile tarihi önemini korumaktadır.

KAYNAKLAR:

- 1- *İstem, Yıl:4, Sayı:7, 2006, s. 117 – 134 Edip AKYOL İslam Medeniyetinin Battıya Etkileri ile ilgili Bazı Değerlendirmeler*
- 2- *Orhan Türkdoğan, Bilimsel Araştırma Metodolojisi, İstanbul 2003*
- 3- *Osman Turan, Tarih Akışı İçinde Din ve Medeniyet, İstanbul 1980,*

Yazar / Edebiyat Eleştirmeni
Abdurrahim KARADENİZ:

“Doğru söz söyleme,
içi dolu söz söyleme
tarafarıyım”

Gençliğinizde okuma, yazmaya karşı nasıl bir tutumunuz vardı? Geçmişinize baktığınızda fazlasıyla zengin olduğunuzu görüyoruz ve editörlük serüveniniz de bir hayli uzun. Sizce tecrübelerinize dayanarak editör ve yazar olmak arasında bir fark var mıdır, varsa nelerdir?

Uzun yıllar okudum, yazmayı hiç düşünmedim. Lisedeyken, sizin okulunuzdayken, yazı çalışmalarım vardı ondan sonra edebiyata gidince edebi metinlerin yapısıyla ilgili bir yığın ders gördük. Bir şiiri âdeta ameliyat eden, bir romanı masaya yatırarak bir sürü ders gördük. O dersleri görünce edebiyat eseri meydana getirmekten korktum, bu yüzden de yazmaktan uzak durdum. Edebiyat fakültesinde okurken yazmaya ara verdim ama daha çok okuma süreci gerçekleşti. Sonra 1997 'de bir grup arkadaşla birlikte Hece dergisini başlatınca biz Hece dergisinde yazı yazmayı düşünmüyorduk. Biz o zaman ekibin en gençleriydik. Edebiyatsever, okumayı sever, Nuri Pakdil'i seven gençler olarak biz derginin daha çok mutfağında bulunmayı, getir götür işlerini yapmayı, abone kayıtlarını tutmayı plânlıyorduk. Bunu plânlarken editörümüz bize görev verdi. Siz de yazacaksınız dedi. Efendim bu hesapta yoktu dedik. Hayır, siz de yazacaksınız dedi. Oysa ben derginin kuruluşuna sebep olan bir dizi toplantının kayıtlarını tutmuştum ajandamda. Kayıtlar vardı, dergiye isim önerileri gibi notlar vardı. Yani kendimi yazar olarak değil de daha çok işin mutfağında o dergi yayınlansın, insanlara ulaşsın diye konumlandırmıştım. Sonra bu görevi yerine getirebilmek için bir yazı yazdım. İlk sayıda

dergide yayınlandı, Bosna üzerine bir yazıydı. Bosna üzerine yayınlanan bir kitaptan da yararlanarak, o kitabı da gündeme getirerek Bosna üzerine bir yazı yazmıştım. O zamanlarda Bosna'da ciddi durumlar vardı. Müslümanlar mağdurdu. İşte o acıları dile getiren bir yazıydı. Sonra bizim editörün bana verdiği yazı görevleri bitmedi peş peşe geldi biz de onları yerine getirmeye çalışırken bir dizi yazı birikti. Sonra kitaplar geldi falan yani başlangıç böyle oldu.

Siz de bahsettiniz Hece dergisiyle de editörünüzle de bağlantınız kopmamış ve sonrasında yazı hayatına başlamışsınız ve sonrasında da birçok editörlük yapmışsınız. Bizim de biliyorsunuz ki bir dergimiz var ve dergimizin de editörleri var. Editörle yazar olmak arasında bir fark var mıdır, varsa nelerdir? Bunları bizimle paylaşır mısınız?

Evet, çok teşekkür ederim, çok geniş bir soru surdunuz. Bir kere editörlük her şeyden önce bir yazı sitili gerektirir. Yazıyı, yazının tabiatını, okurun doğasını, kitabın ve kâğıdın doğasını bilmeyi gerektirir. Bir dergiye yola çıkmaksa bütün bunları bilmeyi, bütün bu problemleri aşabilmeyi gerektiren bir direnç, bir güç, bir mesai ayırma çabası gerektirir. Bu bağlamda okullarda yayınlanan çok güzel dergiler oldu. Türk Edebiyatına yön veren meselâ Nuri Pakdil'in lisedeyken yayınladığı bir dergi vardır. O dergide yazan arkadaşların pek çoğu bizim ağabeylerimizdir, bir kısmıyla tanışmışlığımız vardır. İşte Erdem Beyazıt, Cahit Zarifoğlu gibi bugün Türk edebiyatının en değerli isimleri o dergiden yetişmiştir.

Yine Türk Edebiyatının köşe taşlarından biri kabul edilen Birinci El ve İkinci El hareketinin önemli isimleri Ankara'da, okudukları yıllarda, dergi yayınlamışlardır. Hem de idareden gizli ve kaçak yollarla kendi imkânlarıyla. Ama şimdi çok şükür bu yıllarda okul idareleri öğrencilerimizin bu tür gayretlerine büyük destek oluyorlar. Bu çok büyük bir avantaj. Sonuç itibarıyla lise yıllarında yazıyla ilgili bir endişesi olan daha çok da okumakla bir derdi olan ve bunu devam ettiren bunun peşini bırakmayan kişilerin hem edebiyat hem düşünce hem siyasal düzlemde toplumumuza çok önemli faydaları oluyor, olacaktır. Bizim de içinde bulunduğumuz süreçte okuma sevgimizden kaynaklanan nedenlerle biraz önce saydığımız bu yayın kuruluşlarının içinde bulunarak, onlarla bir serüveni yaşamak durumda kaldık ve böylece ülkemizin kültür entelektüel dünyasını daha yakından tanıma imkânımız oldu. Bir de şunu ilâve etmem gerekir dergilerle benim başım hakikaten çok meşgul oldu. Benim yüksek lisans bitirme tezim de dergi üzerindedir. Yurt ve dünya sevgisi adında bir dergi yayınlanmış 1940-1942 yılları arasında. Benim yüksek lisans hocam bana o dergiyi vermişti. O zaman hece de vardı madem sen dergicisin bir de bunun akademik boyutunu çalış diye o dergiyi verdi. O dergi de ilginç bir dergidir. Behice Boran çıkarmış. Niyazi Berkes, Mediha Berkes, Pertev Nail Borotav gibi Türk siyaset hayatının, düşünce hayatının, edebiyat hayatının çok önemli isimleri çıkarmışlar. Ben o dergiyi inceledim yüksek lisans tezimde. Çok değerli bir takım tespitlerim oldu. Buradan şunu demek istiyorum örneğin bugün Çanakkale İmam Hatip Lisesinde yayınlanan bir dergi bundan otuz yıl sonra, elli yıl sonra bir takım araştırmacılar için çok büyük bir başvuru kaynağı olacaktır çünkü içinizden çıkan bir takım arkadaşlar Türk düşünce hayatında, edebiyat hayatında çok önemli yerlere gelecekler ve bu yıllarda yayınladığınız dergi de

başvuru kaynağı olarak kalır . Yurt ve Dünya dergisinden bir iktibas yapayım size, o zaman çok şaşırımdım. 1941'de Behice Boran Ankara'nın Altındağ bölgesini gezer. O bölge gecekondur bölgesidir. Der ki Behice Boran: Bu bölgelerde insanların ciddi bir kimlik sorunu var. Buralara tiyatro salonları, spor salonları, kültür merkezleri ve camiler yapılması gerekir eğer bunlar yapılmazsa buralarda çok büyük oranda bir suç patlaması meydana gelecektir. O zaman gecekondur kavramı yoktur tabii. Bu anlattıklarını da mantar evler tabiriyle anlatır ve sorunun nasıl çözülebileceğini de göstermiş. Evlerin sağlık durumunu, yolları, sokakları, caddeleri, kültür sanat, ibadet mekânlarını anlatan bir seri yazı yazmış.1941' de bu hiç kimsenin dikkatini çekmemiş, kimse bunu görmemiş. Ben bu teze 1997'de başladım 1998'de bitti. Nihayet TOKİ bu sorunun cevabı oldu. Yani herhangi bir Anadolu köşesinde yayınlanan bir derginin gerçekten öne sürdüğü düşünceler, görüşler bence çok kıymete değerdir, üzerinde çalışmayı gerektiren bir takım yaklaşımlar, çözümler, öneriler bulunabilir. Bir de şunu söyleyeyim; biz müdür beyle görüştüğümüzden sonra sizin bir dergi çıkardığınızı ve ödül aldığınızı söylemişti. Benim de çok hoşuma gitmişti. Mezunu olduğum okulun bir dergi yayınlıyor olması, ödül alması çok hoşuma gitti. Bir iki gün sonra İstanbul'dan bir arkadaş bizim müdür beyle diyalogumuzdan habersiz bana bir video gönderdi. Ben videoyu izlerken oradaki Çanakkale Anadolu İ.H.L yazısını gördüm. Orada bir arkadaş çok güzel bir konuşma yapıyor, sonra bir başka arkadaş da yine bizim okuldan ikinci bir konuşma yapıyor. Bu benim çok hoşuma gitti. İstanbul'daki arkadaşına sen bunu bilerek mi gönderdin dedim. Hayır, benim de çok hoşuma gitti o yüzden gönderdim dedi. Ben de ona burası benim mezun olduğum okul dedim. Böyle güzel bir tevafuk oldu.

Peki hocam. Sanırım ben orayı kaçırdım, yani editörlere ne gibi önerilerde bulunursunuz? Evet, üzerine düşünülmesi ve bırakılmaması gereken bir konu. Bir öneri kısmı olursa sizin için bu ne olabilir?

Yurt ve dünyadan hareketle söyleyeyim. Yurt ve dünyada bütün yazılan reklâmlar dahil şiirler, hikâyeler hepsi bir temanın altını çiziyordur. Yani 42 sayı çıkmış bir derginin A'dan Z'ye dergiyi elinize aldığımız zaman aman oradaki her şey olayın ele aldığı temasını işaret ediyor. Ben 18 yıl boyunca Hece'de editörlük yaptım bunu başaramadım. meselâ bence editörlüğün zirvesi budur ve bundan sonra şunlar söylenebilir; iyi bir editör ülkemizde yayınlanan süreli yayınların, eğer süreli yayınların editörüyseniz, büyük bir kısmının çetesini tutabilmeli. Ne yayınlandı bu, ay hangileri yayınlandı, hangi konuları ele aldılar, kimler orada ne tür yazılar yazdı, kimler o yazılara muhalif yazılar yazdı, bir daha ki ay kimler şiir yazıyor,

kimler öykü yazmış, kimlerin öyküsü kimlerle benzeşiyor, kimlerin romanı kimlerin romanıyla çelişiyor gibi. Ülkemizin, düşüncemizin ve edebiyatımızın kırılma noktalarını bilir iyi bir editör. Kendi dergisine de yazı ve şiir alacağı zaman, şiirleri sıralanması dergi editörlerinin büyük bir problemidir. Şiir editörü şiirlere bir sıralama yapmalıdır. Şairlerimiz sıralamada geride kalayı sevmezler bu onlara ağır gelir.

Şairler isterler ki şiirleri hep birinci sayfada olsun. Bunu size şöyle anlatayım, Ahmet Hamdi Tanpınar Türk Edebiyatının yüzde yetmişini tek başına ihata etmiş bence iyi bir edebiyat hocasıdır. Yani hocaların hocasıdır. Çok borçluyuz kendisine ama büyük bir şair olarak anılmak istiyor. Necip Fazıl'ın da ağaç dergisi yayınlanıyor o zamanlarda. Necip Fazıl'a şiirlerini gönderiyor. Üstadımız tabii içi dolu olmayan şiirlere pek pirim vermiyor. Hamdi'nin şiirlerini son sayfalarda yayınlıyor. Ama Hamdi de bu yüzden çok içeriyor Ahmet Kutsi Tecer'e bir mektup yazıyor. Ahmet Kutsi Tecer Ankara'da milletvekili o arada. Diyor ki: Azizim Necip benim şiirlerimi hep son sayfalarda yayınlıyor, bu benim çok ağırımaya gidiyor. Ama diyor geçen duydum şöyle demiş bir arkadaşına Hamdi'nin şiirleri çırısı alınmış petek gibi, şeklen çok güzel ama ruh yok ondan diyor o şiirleri son sayfalarda yayınlıyorum demiş diyor. Çok üzülürüm diyor ama Necip'in sözü çok güzeldi çok beğendim diyor. Editörlerin böyle bir problemi vardır şiirlerin nerede yayınlanacağına dair. Bu konuda editörler son derece adil olmalı. Hangi şiir nerede yayınlanmayı hak ediyorsa orada yayınlanmalı. Bir şey daha söyleyeyim dergi editörüyseniz derginin, kitap editörüyseniz kitabın kitap olmazdan önce, dergi olmazdan önce şeklini hafızasında çıkarabilmeli bir editör. Yani bu kitabın şekli nasıl olur, başlık ayrıntıları çıkarabilmeli ve bu kafasında kurduğu kitabı somut olarak çalışırken de gerçekleştirmek için de gayret göstermeli. Mümkün olduğunca gerçeğin hayalindekinden daha güzel olması için çaba harcamalı. Yani kapağından paragraf başlarına kadar bütün ayrıntılarını bu şekilde tasarlamalı yani kitabın yazarın elinden çıktıktan sonra bükün aşamalarında kitabın kafasındaki plânına uygun hareket edilmesini temin etmeli ve nihayetinde kitabı plânladığından daha mükemmel çıkarmak için gayret göstermeli hatta 320 sayı dergi editörlüğü yapmıştık biz. Matbaaya gider kontrol ederdik. Güzel mi, kesimleri hatalı mı, kapak tonları yerinde mi? Gibi sebeplerle giderdik. Bazen matbaadan almadan imha ettiğimiz sayılar olurdu çünkü bir kitabı kitap olarak elinize almadan bilgisayar ortamında tam olarak göremezsiniz. Kâğıt olarak elinize aldığınızda gördüğünüzle bilgisayar ortamında gördüğünüz arasında fark vardır. Yani kitap olarak çıktığında bu nasıl olmuş der bir hata görür onu imha edersiniz.

Mehmet Harmancı diye bir öykücümüz var. Konya İlahiyat'ta tefsir doçenti ama Türk Edebiyatının en iyi

öykücülerinden bana göre. Kısa öykü yazar. En kısa öyküyü de kendisi yazmıştır. Onun hikâyesini anlatacağım şimdi. Mehmet Harmancı'nın bir kitabını çalıştık. Daha önce o kitaba giren öyküleri de Hece' de yayınlamıştık. Bunları topladık bir kitap oldu. Harmancı'nın son öyküsünün başlığı ilim bir nokta imiş, öykü bir nokta. Yani başlık ilim bir nokta imiş öykü bir nokta ve bu kitabın son öyküsü. Biz bu kitabı hazırladık matbaaya gönderdik. Daha önce kitap imha ettiğimizi bilen matbaacıya dedik ki bu kitapta hassas bir durum var. Kitabın son öyküsünün başlığı şu öykü de bu nasıl yani dedi, öykü bir nota mı? Topladı matbaada çalışan bütün işçileri. Dedi ki bakın bu son öykü bir noktadan ibaret başlık bu öykü bu sakın ha buna bir şey olmasın dedi. Biz de ayrıldık. Kitap basıldı bir aldık elimize Harmancı'nın bir öyküsü yok. Hangi öykü? Nokta. Başlık var ama öykü yok. Nasıl olur bu kardeşim biz size bunun böyle olduğunu söylemedik mi? Matbaa sahibi topladı bütün işçileri nasıl olur bu diye onlara kızdı. İşçilerden biri çıktı benim haberim yoktu dedi. Hece'nin kitaplarında böyle bir problemin çıkmasını istemeyiz. Adamlar bir problemden dolayı kaç kitap attılar. Onu bildiğim için basılırken bunu fark ettim orada bir hata var zannettim baskı sırasında o noktayı kazıdım. Ondan sonra eli iyi kalem tutan arkadaşlara öykünün altına bir nokta koydurarak kitabı dağıttık. İkinci bölüm de var. Kitap çabucak bitti. Kısa zamanda baskısı bitti. İki veya üç ay sonra yeni bir baskı yapılması icap etti. Yine tabii ki nokta son öykü. Yine biz matbaacı arkadaşımızı dikkatli olması için uyardık. O da çalışanlara söyledi. Kitap yine basıldı. Bin tane kitabın beş yüz tanesinde nokta var beş yüz tanesinde yok. Nasıl olur da beş yüz tanesinde nokta olmaz da beş yüz tanesinde olur. Biri çıktı, basılırken bir tane çapak gördüm onu kazıdım dedi. Nihayetinde 3. baskıda öykü tam anlamıyla basılabildi. Yani editör matbaada olabilecek bu tür aksaklıkları düşünerek zaman zaman matbaayı kontrol etmeli.

Peki, hocam ben şunu merak ettim açıkçası; Bu ince düşünülmüş öyküde sizce anlatılmak istenen ne, sizin çıkarımlarınız neler?

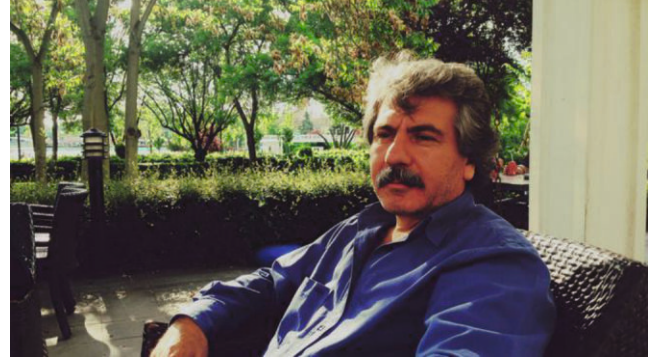
Bir edebiyat eseri kaç kez okunduysa, kaç kişi tarafından okunduysa o kadar kişi tarafından yeniden yorumlanabilen, tekrar tekrar yorumlanabilen metindir. Dolayısıyla bir kişi bir kez okudu öyküyü, ne çıkarır? İkinci kez okuduğunda başka bir şey çıkarmalı. Her okumada aynı şeyi veren eser edebi eser olmayabilir. Bence o öykü muhteşem bir öykü, şöyle muhteşem bir öykü, Hz. Ali efendimizin bir sözüdür, ilim bir nokta idi cahiller onu çoğalttı. Bu sözün bir kısmını başlık yapmıştı Harmancı ve noktayı koymuştu. Yani bütün ilimlerin temeli Allah' bilmektir, gerisi boştur. Bunun etrafında sanatı ve edebiyatı ciddiye almak, her şeyi ciddiye almak,

noktanın dışında her şeyi ciddiye almak ciddiye alınacak bir durum değildir.

Peki, siz bu edebiyat yolculuğuna çıkmadan önce edebiyatı hayatınızın neresine koyuyordunuz?

Doğrusu edebiyatı hayatımın herhangi bir tarafına koymuyordum. Hala da koymuyorum. Şöyle yani ben eser yazamazsam ölürüm, hikâye yazamazsam yaşayamam, nefes alamam diyenlere de itibar etmiyorum. Sait Faik yazmazsam ölecektim diyor ve ondan sonra hikâye yazmaya başlıyor. Sait Faik bizim gibi deniz çocuğu. Rıhtımda oturuyor, hikâye yazmayı da bırakıyor çünkü yazdığı hikâyelerin bir karşılığı yok. Rıhtımda otururken bir tane balıkçı teknesi yanaşiyor sahile. Teknede balık kasaları var ya da balıklar kasalarla getirilmiş. Rıhtıma indirecekler bu balık kasalarını. Bir tane de sefil bir adamcağız var. O da balıkçılara yardım ediyor. Amacı birkaç tane balık almak karnını doyurmak diyor Sait Faik. Fakat indirme işi bittikten sonra balıkçılar yere düşen birkaç balığı denize attılar. Adam hiçbir şey alamadan oradan ayrıldı, üzgündü. Hemen eve gittim kâğıdı kalemi çıkardım yazmazsam ölecektim diyor. İşte yazma amacının bu gayr-i insanîliğe bir başkaldırı olduğunu, dünyadaki insanîliğin yaygınlaşması için yapılan bir eylem olduğunu düşünerek yazıyor. Ama ben böyle düşünmüyorum. Bana göre; asıl olan bizim için iyi bir kul olmaktır. İyi bir çiftçi olarak iyi bir kul olabiliriz, iyi bir pazarcı olarak iyi bir kul olabiliriz, iyi bir ayakkabı boyacısı olarak iyi bir kul olabiliriz, iyi bir şair olarak da iyi bir kul olabiliriz. Mühim olan iyi bir şair olmak değil, mühim olan iyi bir kul olmaktır. Ondaki sonrası kulluğumuzu destekleyen ayrıntıdır. Ben kulluğumu iyi bir ayakkabı boyacısı olarak bir başkası pazarda iyi bir esnaf olabilir ya da Kadir Ağabey gibi Kasaplar Çarşısında Türkiye'nin en iyi helvacısı olabilir. Benim için iyi bir öykücü olmasıyla bir kişinin iyi bir helvacı olması arasında kul olmak bakımından hiçbir fark yoktur. Şöyle bir sorun vardır: edebiyatta bir iktidar alanı vardır. Bir kitaba, kâğıda adınızı yazdığınız zaman siz kendinize bir şeyler vehmetmeye başlarsınız çünkü adınız başkaları tarafından bilinecektir, okunacaktır, tanınacaktır.

Bu bir iktidar, doğurur. Bu iktidar insanı çabucak yoldan çıkartabilir. Çabucak ne olduğunu, var oluş amacını, niçin var olduğunu unutturabilir, bu tehlikeli bir durumdur. Bundan dolayı özellikle edebiyatı dikkatle karşılamamız gerekir. Özel olarak edebiyatla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Şöyle bir durum var; şimdi ben sizin yaşlarınızdayken bizim okulumuz Tıflı Camii'nin yanındaydı. Biz orda okurken çabucak mücahit olduk Necip Fazıl okuyarak. Necip Fazıl diyordu ki İslam her şeyi çözer. Tamam, biz buna inanıyorduk Necip Fazıl'ın etkileyici sözleri bizi de etkiliyordu doğal olarak. Benzer sözler söylemeye özen gösteriyorduk. Şimdi elli altı yaşına gelince gördüm ki böyle etkileyici, çarpıcı ama pratik hayatımızda

hiçbir yere tekabül etmeyen sözleri söylemenin çok faydası yok. Bizim yükümüzü hafifletmiyor bu sözler. Belki insanları etkiliyor olabilir. İnsanları düşünsel, ahlâkî, insanî boyutlarıyla değiştirmiyorsa böyle bir amacı yoksa içi boş güzel sözler söylemenin çok anlamlı olmadığı kanısındayım. Bizim camiamızın çok retoriklik peşinde koştuğunu görüyorum ve bundan çok acı duyuyorum. Yani bir söz söylüyorsak bu söz içi dolu olmalı ve bu sözün bir dayanağı olmalı. Bakın size bir örnek vereyim bu çok önemli. Tesus diye bir Atinalı var. Atina'yı kuran adam bu. İstanbul'u Vizantion'dan Konstantin'e çeviren Büyük Konstantin, Roma imparatoru. Tesus'un Korint Boğazından Atina'ya nasıl geldiğini anlatırken bir Yunan yazar diyor ki özellikle kara yolunu seçerek geldi çünkü Tesus gibi bir Atina kurucusunun Atina'yı kurmak için Atina'ya giden birinin haydutlardan kaçmak için deniz yolunu tercih etmesi mümkün değildir diyor. Özellikle kara yolunu haydutlarla vuruşarak gitmek için seçti. Haydutlarla vuruşarak Atina'ya vardığında da onun büyük bir adam olduğunu herkes anladı ve böylece Atina'yı kurması mümkün oldu diyor. Fakat bazı kitaplarda Tesus'un deniz yolundan Atina'ya gittiği söylenir, bunu da belirtmemiz lâzım diyor. Buradan şöyle önemli bir sonuç çıkarıyorum ben; İslam tarihinde veya bizim camiamızda benim görüşümün dışında olan bir görüşü ben ve benim gibiler, bizim insanımız asla dile getirmez. Ben böyle düşünüyorum ama bazı kitaplarda bunun böyle olduğu yazıyor demez oysa demek lâzım. İnsanlar bu iki ihtimalden hangisinin daha gerçekçi, daha makul olduğunu düşünsün, araştırsın onların da zihin performanslarına bir alan bırakılsın ki onlar da gelişsin. Bizde daha çok aspirin gibi sözler vardır, güzel sözler ama biz bu güzel sözleri ezberlediğimizde bizde bir değişiklik meydana gelmez. Biz bunları tekrarlayabiliriz, başkalarına satabiliriz ama sonuçta fiili, insanî, ruhî bir değişiklik meydana gelmiyorsa böyle bir anlayıştan uzak durmak gerekir yani edebiyatla ilgili böyle bir çekincem var retorikle ilgili.

Bütün İslam dünyasında ciddi bir retoriklik problemi var. Güzel söz söyleme... Hayır efendim, ben bu kanıda değilim doğru söz söyleme, içi dolu söz söyleme taraftarıyım.

Kur'an'ı Anlayarak Okumanın Önemi

İlk ayeti “oku” olan yüce kitabımız Kur'an insanları, içine düştükleri cehalet karanlıklarından kurtarmak amacıyla gönderilmiştir. Okumaktan maksat, öğrenmek ve anlamaktır. Çünkü Kur'an-ı Kerim, “*Biz sana feyizli ve bereketli bir kitap indirdik ki insanlar onun ayetlerini iyice düşünsünler ve aklı yerinde olanlar ders ve ibret alsunlar,*” buyurmaktadır

İbadetlerin en sevaplılarından biri de, hiç şüphesiz tefekkür ibadetidir. Tefekkür, bir ayeti anlamak için düşünmek, ve araştırmaktır. Yüce kitabımız, uyarıcı bir eda ile, “*Kur'an'ı düşünmeleri gerekmez miydi? Yoksa kalplerinin üzerinde üst üste kilitler mi var?*” buyurur. Bu ve benzeri çok ayetlerle insanları düşünmeye davet eder. Çünkü üzerinde düşünülmemen ayetler, doğru anlaşılır. Böylece doğru sanılan bir kısım yanlışlarda, insanların dini hayat ve davranışlarına karışmış olurdu. Bu duruma umursamazlık denir. Bu, dine ve kitabımıza uygun bir davranış değildir. Böyle bir sonuçtan kaçınmak için kitabımızı, mutlaka anlama çabası içine girmeliyiz. Anlamını düşünüp tefekkür etmeliyiz. Okuduğumuz yerleri açıklayan başka ayetler, hadisler ve ilim adamlarının değerlendirmelerini bulup okumalıyız. Yoksa farkına varmadan birçok yanlış anlamalara düşebiliriz.

Hiz. Muhammed (s.a.v), bir gün, Hiz. Muaz'ın (r.a) elinden tutup bir süre yürüdüktan sonra O'na, birçok tavsiyede bulunmuştu. Bu

tavsiyelerden biri de “*Kur'an'ı anlamaya çalışması*” olmuştur.

Kur'an, doğru bir şekilde anlaşılıp amel edilsin, yaşansın diye indirilen bir hidayet kaynağıdır. Manası anlaşılmayan bir kitap nasıl doğru olarak yaşanabilir. Bu konuda da Kur'an-ı Kerim, “*Gerçekten bu Kur'an insanları en doğru yola, en isabetli tutuma yöneltir.*” ve “*İşte bu Kitap! Şüphesiz yoktur onda. Rehberdir Allah'tan korkanlara!*” buyurmıştır.

Hiz. Ali'nin (r.a) naklettiği bir hadiste Hiz. Peygamberimizin, “*Bilinçsizce yapılan ibadette hayır olmadığı gibi, düşünmeksizin yapılan Kur'an okumada da hayır yoktur.*” sözü bu konuda çok anlamlıdır.

Kur'an-ı Kerim aynı zamanda sürekli tekrarlanan bir zikirdir. Okuması ve tefekkürü, sınırsız sevap kazandıran bir hayır kaynağıdır. İnsanın böyle bir kaynağa duyarsız kalması, büyük bir zarar olur. İnsanın sürekli bu güzellik kaynağından faydalanabilmesi, Kur'an-ı Kerim'i zevk alarak okumasıyla mümkündür. Bu da anlayarak okumasına bağlıdır. Kur'an-ı Kerim, Yüce Allah'ın bu konuda gayret gösteren kullarını övdüğünü müjdeleyerek; “*Allah'ın evlerinden birinde, Allah'ın kitabını okumak ve aralarında müzakere ederek anlamak için toplanan kimselerin kalplerine huzur dolar, onları rahmet kuşatır, melekler etraflarını sarar ve Allah onları kendi katında bulunanlara överek anlatır.*” buyurmaktadır.

Kur'an, dünya ile imtihan edilen insanın, Yüce Rabb'i ile kurduğu bir bağ ve özel konuşmasıdır. Şunu çok iyi bilmeliyiz ki, Kur'anı okuyan kimse Yüce Allah ile konuşmaktadır.

Mesela Kur'an okuyan bir Müslüman,

Allah'ın, “*Ey inananlar! Allah'a tevbe-i nasuh ile (bir daha aynı günahı asla işlemeyeceğine, ciddiyetle söz vererek) tövbe ediniz*” ayetini okuyunca, işlemiş olduğu günahlarını hatırlayıp, bir daha işlememek üzere kesin söz vermesi ve Yüce Allah'tan affını istemesi gerekir. Bu şekilde tövbe etmeden geçmesi ya ayeti anlamadığını veya Yüce Allah'ın emrini önemsemediğini gösterir. Bu iki durum da Kur'an-ı Kerim'in öğütlerine ters düşer.

Kur'an-ı Kerim'i anlayarak okumanın, dünya hayatında da insana birçok faydası vardır;

İnsanın zihnini açması, zekâsını işletip parlatması, anlayış kabiliyetini artırıp hızlandırması, dağarcığındaki kavram hazinesini genişletmesi, hafıza ve ezberine güç vermesi, sürekli bilgiye açık olması, ruhunu dinlendirmesi, gönlüne genişlik ve huzur vermesi, yaşlılığında da bunama ve alzheimer hastalığından kurtarması, bu faydaların günümüzde bildiklerimizden sadece birkaçıdır.

Bu tehlikeye dikkat çekmek için Kur'an-ı Kerim de “*Düşünüp manasını anlamamız için biz, onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik.*” ve “*Biz Kur'an'ı, insanlar iyi anlayıp ibret alsınlar diye, senin dilinle indirerek anlaşılmasını kolaylaştırdık*” buyurmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'i anlayarak okuyan ve O'nun nasihatlerine dikkat eden, hayatını bu prensipler doğrultusunda şekillendiren bir Müslümanı Yüce Rabbimiz hem dünya hem de ahiret azabından kurtaracağını söylemiştir. Bu konuda Hiz. Peygamberimiz bir hadis-i şerifinde, “*Kur'an okuyunuz. Çünkü Yüce Allah, Kur'an'ı kavrayarak ezberlemiş bir kalbe azap vermez*” buyurmıştır.

MODERN DÜNYANIN PROBLEMLERİNE KARŞI İMAN SAHİBİ OLMANIN ROLÜ VE ÖNEMİ

İlk olarak modern dünyanın problemleri nelerdir onlar üzerinde durmak istiyorum. Baktığımızda günümüz dünyasında birçok problemlerle karşı karşıyayız. Örneğin; çevre sorunları, kadın sorunları, eğitim, açlık ve yoksulluk, medya, adalet, savaşlar, ırkçılık, çocuk cinayetleri, doğanın dengesini kaybetmesi gibi birçok sorun vardır. Bu sorunların tek ortak yönü var. O da insanlardır. Bana göre bu gibi sorunların nedenleri; eğitimsizlik, sorumsuzluk ve iman eksikliğidir. Emin olun ki bunlara sahip bir insan hele ki iman sahibi bir insan bu gibi kötü olayları yapmaktan kaçınır. Genel olarak baktığımızda eğitim ve sorumluluk kişinin aile ve okulda görmesi gereken bir gereksinimdir. Bunda hemfikiriz diye düşünüyorum. Asıl kafamızı karıştıran konu "İman."

Peki, iman ne demek?

İman sözlükte, "Bir kişiyi söylediği sözde doğrulamak, kabullenmek, şüpheye düşmeden yürekte inanmak" anlamına gelir. Terim olarak baktığımızda ise, Hz peygamber; Allah Teâlâ'dan getirdiği kesin olarak bilinen hükümlerde tasdik etmek ve doğru olduğuna gönülden inanmaktır. İslam'da imanın altı şartı vardır. Bunlar; Allah'a iman, Peygamberlere iman, Meleklerle iman, Kitaplara iman, Ahirete iman, Kaza ve kadere iman. Aslında iman tanımına baktığımızda bir kişinin imanı ne kadar kuvvetli ise günümüz dünyasındaki sorunlara karşı da bir o kadar duyarlı ve dikkatli olur. Çünkü Allah Teâlâ'nın Peygamber aracılığıyla bizim için indirdiği hükümler, kurallar günümüz dünyasındaki sorunlara karşı bizi sorumlu kılar. Ne yapmamız gerektiğini, nasıl hareket etmemiz gerektiğini bize öğretir. Tabi iman sahibi olmak sözlerden ibaret değildir. Bir kimse diliyle inandığını söylese bile kalbiyle tasdik etmezse (onaylamazsa) iman sahibi olamaz. Yani demek istediğim kişi bize ne kadar iman sahibi olduğunu söylese de o insanın kalbindekileri sadece Allah Teâlâ bilir biz bilemeyiz. Hatta Kur'an-ı Kerim'in bir ayetinde; "Onlar ağızlarıyla sizi razı ediyor, ama kalplerinde reddediyorlar (Tevbe / 8)" denilmektedir. Yani siz iman ederken dilinizle değil kalbinizle inanın. Kişiyi kandırmanın size pek bir yararı olacağını sanmıyorum. Ancak kendini kandırabilirsiniz.

İmanın sayısız faydaları vardır. Bunlardan bazıları; Allah ile kalp

bağını kurarak hidayet huzuru içinde olmak ve ondan kopuk yaşamamak, Dünya'nın zorlukları karşısında Rabbinin kudret ve rahmetini arkasında hissetmek ve ona sığınmak, İmanın ruhunu aydınlatması ile güzel ahlaklarla donanmak kötü ahlaklardan arınmak, İmanın tüm ruhunu aydınlatması ile tüm kâinatı ve her şeyi nurlu, kıymetli ve Allah'ın değerleri sanatları ile görmek, En çirkin ve şerli görünen olaylarda dahi gizli güzellik ve hikmetleri görmek, İnsanlara ve topluma faydalı bireyler haline gelmek, Böyle faydalı bireylerden oluşan faziletli toplumlar inşa etmek, İmkânsızlıktan gelen bütün ruhi ve sosyal yararlardan ve manevi azaplardan kurtulmak ya da korunmak, Bütün bu ve benzeri faydaların neticesi olarak,

imanın kuvvetli nispetin de dünya da dahi manevi bir cennet hayatı yaşamak... ve daha birçok faydalar. Fark ettiyseniz verdiğim örneklerde sadece bu dünya için değil imanın ahirette de bizlere yararı olduğunu görürüz. Ve en önemli faydası ise bizi kötülüklerden arındırıp iyiyeye ve güzele yönlendirir.

Şu zamanlarda iman sahibi olmak çok önemlidir. Biliyorsunuz ki modern dünyanın birçok sorunu vardır. Bunların birçoğunun nedeni insanlardır. İşte iman sahibi olmak tam da burada önemlidir. İmanın altı esasından biri peygamberlere inanmaktır. Bunda hemfikiriz. Biliyorsunuz ki dünya da ırkçılık ciddi derecede arttı. Bir insan eğer kendini iman sahibi sanıyorsa ırkçılık yaparken peygamber efendimiz SAV' in Veda Hutbesinde söylediği şu sözler aklına gelmeliydi; "Arabın Arap olmayana, arap olmayanın araba; beyazın siyaha siyahın beyaza üstünlüğü yoktur." Fark ettiyseniz bir önceki cümle de "sanmak" fiilini kullandım çünkü kişi ırkçılık veya diğer kötü davranışlarda bulunursa sadece iman sahibi olduğunu sanabilir. Yani kısacası iman sahibi olan bir insan bu tür kötü davranışlardan kaçınır, iyiyeye ve güzele yaklaşır. İman sahibi birisi Allah'ın yasakladığı şeyleri çok iyi bildiği için iyiyeye ve güzele yaklaşması kaçınılmazdır. Mesela Allah adam öldürmeyi haram kılmıştır. Allahtan korkan, onu seven birisi niye ona karşı gelsin. Yoksulluk mesela Allah zekâti farz kılmıştır. İman sahibi bir insan Allah'ın farz kıldığı şeyleri yapmakla yükümlüdür.

Herkes zekâtı sorumluluk olarak belleseydi ki -her iman sahibi bu görevi yerine getirir- gelir eşitsizliği arasında ki uçurum az da olsa azalardı. Ve yoksulluk sorunu giderilebilirdi.

Başka bir örnekle imanın modern dünyanın sorunları üzerindeki etkisini inceleyelim. Ben şuan büyük sorunumuz olan ekolojik dengenin bozulmasından bahsetmek istiyorum. Şimdi sizlerle ekolojik dengeyi bozan bazı unsurlara bakalım. Bunlar; sentetik ürünlerin yaygınlaşması (Sentetik ürünler, plastik torbalar, sandalyeler, oyuncaklar, vb. gibi kimyasal sentezlerle yapay olarak oluşturulan kimyasal işlemlerle üretilen malzemelerdir), zehirli atıkların atılması, yabancı türlerin bir alana girmesi (İnsanın bir besin ağındaki etkileşimin dengesini etkilemesinin bir yolu, yabancı bir türün doğal düşman olmadıkları alanlara girmesidir), çevre sorunları, küresel sorunlar, ulusal sorunlar, toplumsal sorunlar gibi birçok neden vardır.

Fark ettiniz mi bilmem ama bunların birçoğu insanlar kaynaklı nedenler. Mesela istatistiksel olarak orman yangınlarını ele aldığımızda Türkiye'de 2020 yılında tam toplam 2 bin 702 adet orman yangını meydana geldi. Toplam 12 bin 806.66 hektar alan zarar gördü. Ve bu yangınların % 98'i insan kaynaklıdır. Sizce iman sahibi bir insan böyle bir şeyi yapabilir mi? Hiçbir felaket nedensiz çıkmaz. İnsanın aklına böyle bir vicdansızlık yaparken niye aklına şu ayet gelmedi; "Kim bir sidre (cennetin girişindeki ağaç olarak tanımlanmıştır) ağacını (lüzumsuz) yere keserse, Allah onun başını cehenneme uzatır. (Ebu Davud, Edeb, 158-159/5239)" Allah'a inanan ve ondan korkan bir insan asla böyle bir vicdansızlık yapmaz. Ama gelgelelim ki son yıllarda bu gibi sorunlarda artış var. Sorsak hepimiz Allah'a inanıyoruz ama "sözde"

Kur'an-ı Kerimde birçok kavimlerden bahsedilmiştir. Bu kavimlerin birçoğu helak olmuştur. Gerekece olarak da o kavimlere gönderilmiş peygamberlerin Allah'a iman etmelerini, ona itaat etmelerini, ölçüde ve tartıda hile yapılmamasını, mazlumlara koruyup kollamalarını, putlara tapılmamasını, haramdan uzak durulmasını gerektiğini söylemelerine rağmen o kavme gönderilen peygamberlerin sözünü dinlemeyip haydutluk, ölçü ve tartıda hile, haram olana el uzatma, Allah'a şirk koşmak gibi birçok kötülüğe bulaşmışlardır. Allah en sonunda o kavmi helak etmiştir. Kur'an-ı Kerimdeki bir ayette; "Onlar: seni tenzih ederiz. Seni bırakıp da başka dostlar edinmek bize yaraşmaz; fakat sen onlara ve atalarına o kadar bol nimet verdin ki sonunda (seni) almayı unuttular ve helak hak eden bir kavim oldular, derler.(Furkan/18)" denmiştir. Bu ayette insanlar Allah'ın verdiği nimetlerin bolluğuna o kadar düşkün olmuş ki sonunda Allah'ın varlığını unutup ona iman etmeyi unutmışlardır. Bunun üzerine Allah o kavmi helak etmiştir. Buradan çıkarılacak sonuç ise hiçbir şeyin aşırısına kaçmayıp onları yaratan Allah'a iman etmektir. Aksi takdirde Allah'ın unutanlar cezalandırılacaktır. Mesela bazı insanlar 3-5 kuruş fazla para kazanabilmek için ölçü ve tartıda hile yapıyorlar. Bu yaptıkları kul hakkına giriyor. Daha açıklayıcı olursak mesela iki adam düşünün; birinci adam her gün inşaatta çalışarak 50 TL kazanıyor. İkinci adam ise tartıda domateslerin kilosunu fazla söyleyip aslında söylediğinden daha az bir kiloya satıyor. Böylece birinci adamdan daha fazla para kazanıyor. Allah'a inanıp güvenen birisi emekle

yapılan bir işin hileye göre daha hayırlı olduğunu bilmesi gerektiğini düşünüyorum. Belki ailesine ve kendini geçindirecek fazla parası olmayacak ama öbür dünyada belki de ödüllendirilecek. Allah en adaletlisidir. Kimsenin emeğini karşılıksız bırakmaz. Bunu her iman sahibi kişi bilir ve işlerini ona göre yapar.

Ben adaletin modern dünyanın en büyük sorunlarından olduğunu düşünüyorum. Adalet, davranış ve hükümde doğru olmak, hakka göre hüküm vermek, eşit olmak, eşit kılmak anlamlarına gelir. Kur'an-ı Kerimde ise; "düzen, denge, denklik, ahenk, eşitlik, gerçeğe uygun hükmetme, doğru yolu izleme, takvaya yönelme, dürüstlük, tarafsızlık" gibi anlamlarda kullanılmıştır. Kur'an-ı Kerimde adaletle ilgili bir ayette şöyle söylenmiştir; "Ey iman edenler, adil olanlar şahitler olarak, Allah için hakkı ayakta tutun. Bir topluluğa olan kininiz, sizi adaletten alıkoymasın. Adalet yapın. O, takvaya daha yakındır. Allah'tan korkup, sakının. Şüphesiz Allah, yapmakta olduklarından haberi olandır. (Maide/8)" Başka bir ayette ise; "Şüphesiz Allah, size emanetleri ehline (sahiplerine) teslim etmenizi ve insanlar arasında hükmettiğinizde adaletle hükmetmenizi emrediyor. Bununla Allah size ne güzel öğüt veriyor... Doğrusu Allah iştir, görendir.(Nisa/127)" Ayetlerde de görüldüğü gibi Allah bizlere adaleti sağlamamızı istemiştir. İman sahibi kişiler elinden geldiğince adaleti sağlamaya çalışırlar, adaletsizliği bilerek ve isteyerek sağlayanlarsa kalplerinde imana dair hiçbir şey bulunmayan insanlardır. Maalesef ki dünya da iftiralar, asılsız suçlamalar, suçluların suçsuz gibi gözükmeleri daha çok fazlalaştı. Ama unutmayın ki Allah'ın adaleti yarına kalmaz. Belki bu dünya da kazanabilirler ama öteki dünyada hesabı illaki sorulacaktır. İman sahibi her kişi bunları bildiği için Adaleti sağlamaya çalışırlar ve her an sorguya çekilecekmiş gibi hareket ederler. Aslına bakarsanız bu çok güzel bir davranıştır çünkü toplumsal olarak bakıldığında adaletli bir toplum her zaman diğer toplumlara göre ileridedir. Bir kez daha imanın modern dünyadaki bir sorunu olumlu yöne çektiğini gördük. Keşke imanın tomurcuklarını bütün insanların kalbine ekebilseydik en azından bu dünya da kötülükler az da olsa azalardı.

Bence dünyada ki bütün insanlar iman sahibi olsaydı dünya belki de daha güzel olabilirdi. Mükemmelliğe erişemezdik ama en azından dünya daha yaşanılabilir olabilirdi. Hayvan, çocuk, kadın ve daha nice insanlar için daha yaşanılabilir ve güvenli bir yer olabilirdi, savaşların olmadığı, bombaların patlamadığı, çocukların annelerine "Anne cennette yemek varsa ölelim" demediği bir yer olurdu. Aslında iman sahibi olmak çok zor bir şeymiş gibi gelir fakat onun tohumunu kalbimize ekip sabırla düzenli olarak suladığımızda bir zaman sonra o tohumun kocaman bir ağaç olduğunu görürsünüz ve o ağacın meyvelerini yersiniz.

KAYNAKLAR:

1-İslam'ın Vizyonu (WILLIAM C.CHITTICK VE SACHIKO MURATA) 2- TDV İlmihal 1 3- Uludağ üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Cilt:14 Sayı:12005 s.143-160 4- Diyanet.gov.tr 5- Ogm.gov.tr 6- Dergipark. org.tr 7- Pegem.net (Pegem Akademi Günümüz Dünya Sorunları makale)

Şair Adem TURAN: “Ben Maveria ve Edebiyat Mekteplerinden Mezun Oldum”

Şiir yazmaya nasıl başladınız ve şiir serüveniniz nasıl gelişti?

Biga İmam Hatip Lisesinin ortaokul bölümünde iken şiire ilgi duymaya başladım. Son sınıftayken MTTB başkanı oldum. Benim bir alt sınıftaki bir grup öğrenciyle tanıştım. MTTB binasının bir duvarına duvar gazetesi çıkarmaya başlamışlardı. Ben de o gazetenin en heyecanlı okuyucusuydum. Sonra beni de aralarına aldılar. Tabi ben onların reisi konumunda idim. Beni Maveria dergisiyle tanıştırdılar. Dergiye ben abone oldum ve okumaya başladım. Orada gerçekten şiirin ve edebiyatın ne olduğunu öğrendim. Daha sonra Sezai Karakoç'u, Nuri Pakdil'i ve Edebiyat dergisini tanıdım. Aslında her dergi bir kurum, bir mekteptir. Bu dergiler de benim mekteplerimdir. Ben Maveria ve Edebiyat mekteplerinden mezun olmuş biriyim. Büyük Doğu'ya yetişemedik. Üstad Necip Fazıl yaşıyordu ama ben yaşım tutmadığı için o mektebe giremedim. Yani Büyük Doğu benden bir kuşak öncesi neslin üniversitesidir. Fakat elbette ki Üstad'ı çok okudum. Daha sonra devam ettiğim mektepler Yönelişler, Yedi İklim, Kayıtlar gibi dergilerdir. Bu şekilde ben şiirin edebiyatın içinde oldum. Sanırdım ki yazmazsam yaşayamayacağım. Yani benim şiir serüvenimi başlatan üç beş genç ve Maveria gibi dergilerdir.

“Yokluğun Bize Çokça Kahır Efendim” şiirinizi ithaf ettiğiniz hocanız Hüseyin Önder'den bahsedermisiniz?

Ben İmam Hatip lisesindeyken MTTB başkanıydım. Futbol oynuyordum ve okulun futbol takımı kaptanıydım. Futbol

çok önemliydi çünkü o yıllarda İmam Hatipler toplum nazarında kabul ediliyordu fakat devlet tarafından da desteklenen bir baskı vardı. Ezen kesim de bundan güç alıyordu. O zamanlar İmam Hatipli olmak suç gibiydi. Ben İmam Hatipli olduğumu sakladığımı hatırlıyorum.

İşte biz de Çanakkale'deki bütün okulları futbolda, güreşte yeniyorduk. En güzelini biz yapıyorduk. Gösterişli bir öğrenciliğim vardı. Bir gün Biga'da iken karşımıza birisi çıktı. “Ben Hüseyin Önder” dedi tok bir sesle. Yanımda takım kalecimiz de vardı. Kolumuza girdi, bizimle tanıştı. Sonra sık sık okulumuza gelmeye başladı. Benim peşimi bırakmadı. Ben İmam Hatip okumama rağmen 5 vakit olarak namaz kılmıyordum. Cuma namazlarına gidiyordum. O bana 5 vakit namazı anlattı, dini şuur ve bilinç verdi. Dolayısıyla ben kim olduğumu onun sayesinde anladım. Bena İslam'a ilk adımı attıran Hüseyin Önder'dir. Ben de ilk şiirimi yazdığımda ona ithaf edeceğim demiştim. Hüseyin Hocam öğrencilere kitap tavsiye ederdi ve bu yüzden sık sık sürülürdü. Kitap tavsiye etmek dahi suçtu o yıllarda. Şimdi ise kitap okuyacak öğrenci bulamıyoruz. MEB özellikle bu hususta çalışmalar yapıyor.

Bu yüzden de ilk şiirimi ona ithaf ettim. Sık sık sürüldüğünden dolayı da şiire “Yokluğun Bize Çokça Kahır Efendim” ismini verdim. Yeni Devir gazetesi çıkıyordu. Üniversiteliler okurdu. İsmet Özellerden tutun da Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt, Rasim Özdenören, Alaaddin Özdenören gibi isimlerin yazdığı bir gazeteydi. Çok önemli bir gazeteydi. O gazetenin Kültür-Sanat sayfasını Şakir Kurtuluş ve Mehmet Ocaktan hazırlıyordu. Bu şiir ilk orada yayınlandı. Geçtiğimiz günlerde hayatını kaybeden Mahmut Kanık benim Bursa İlahiyattan hocamdır. Onun okulundan geçmiştir bu şiir. İlk okuduğunda şaşırmıştı. Biz ona abi derdik. Benim ilk ustamdır. Şiirin de kelimeleri olduğunu ben ondan öğrendim. Mekânları cennet olsun.

Yedi Güzel Adam'dan bahsettik hepsi çok kıymetli üstatlar. Maveria dergisi de birlikte kurdukları bir dergi. Fakat bir de Sur Kitabevi'nin kuruluş süreci var. Biraz bahsedermisiniz?

Sur Kitabevi kitap evi vasfından farklı bir işlevi vardı. Buluşma mekânıydı. Şehirler bu tür mekânlarla şehirdir. Bir şehri soyut anlamda düşündüğümüzde hiç bir şeydir. Şehre ruhunu veren somut olan bu mekânlardır. O mekânları yoğun bir şekilde yaşatırsanız şehirler de o ölçüde canlanırlar.

Şehirlerin ruhları o mekânlardır. İşte Sur Kitabevi de böyle bir yerd. Yeşil caddesinde çok gösterişli değildi. Konumu itibariyle. Sonra yıkıldı, yıkılmasına da çok üzülüyorum. Bursa'ya gelen bütün şairlerin, eli kalem tutanların bulunduğu bir mekândı. Mahmut Kanık, Mücahit Koca, Hasan Aycın -ki gümbür gümbür- çizgileri yayınlanıyor. Atasoy Müftüoğlu, Mustafa Özçelik gibi isimler de gelmişlerdir. Bu isimlerin buldukları Sur Kitabevi Bursa ile özdeşleşmiş bir yerd. Bursa'ya gelinir, burada buluşulurdu. Biz okula gitmediğimiz zamanlarda Sur Kitabevi'ne giderdik. Hatta okula gitmek yerine özellikle Sur Kitabevi'ne gelirdik. Çünkü orada Allah rahmet eylesin, İbrahim Ünal Taşkın vardı. İyi bir şairdi. Şiiri çok iyi bilen biriydi. Tam bir diriliş komutanıydı. Orada onu dinlerdik. On, on beş gün orada çalışır, kazandığı parayla da kitap alırdı. Bizle sohbet ederdi. Öylesine içi yanmış, ciğeri yanık biriydi ki konuşurken ciğerinin kokusu gelirdi. Ben Sur Kitabevinden çok şey öğrendim. Birçok dostumla orada tanıştım. Maveria ve Edebiyat dergilerini orada beklerdik. Oraya gelirdi. İnanın akşam ezanı okunurdu ve biz hala o dergileri bekliyor olurduk. Allah'a yalvarırdık n'olur dergiler gelsin diye. Çünkü onlar bizim her şeyimizdi.

Bir gün Halis Ayhan hocanın mantık dersinde iken en arka sıralarda edebiyatla ilgili arkadaşlarım da yanımda Maveria dergisini okuyorum. Rasim Özdenören'in "Sabahın Seher Vaktinde Aman" diye bir öyküsü. Ben dalıp gitmişim, kaptırmışım öyküye bir anda kalkıp ayağa bağıracağım Halis Beye, hocam ne anlatıp duruyorsun orada bırak gerçekler burada diye. Çünkü o hikâyede ben yaşıyorum. Ben varım. Bir baba var sert mizaçlı anne ümmi ve baba, anneyi her şeyde azarlıyor, dövüyor. Kadın hiç sesini çıkarmıyor. Sabah namazına kalkılıyor, sular ısıtılıyor, adama döküyor, abdest aldırıyor. Teşekkür bile etmiyor. Göz açıp kapayınca kadar sofrta hazırlanıyor. Yine teşekkür etmiyor. En ufak bir şeyde dayak atıyor. Çocuk da bunları görüyor ve kapıya çentikler atıyor. Bir gün bunların hesabını soracağım diyor. Tıpkı benim babam da böyleydi. Ben gözümle görmedim ama duyardım. Annem ağlardı. Hatta ben bir gün sordum Rasim Beye. Efendim siz Maraşlısınız ben Çanakkaleli bu kadar benzerlik nasıl olur diye. Gülmüştü ve demişti "bir de kör kütük âşıktın değil mi" demişti. Ben de "yeteer" deyip ayrılmıştım. Bunu hiç unutmuyorum. Şimdi bunu neden anlatıyorum. İşte Sur Kitabevinde biz bunları öğrendik. Bu dergileri tanıdık. Bursa Sanat Edebiyat dergisini kurduk. Burada hazırladık. Yani Sur Kitabevi bizim hem buluşma yerimiz, hem kitabevimiz, hem de bir derginin şekil aldığı yerd. Bursa Sanat Edebiyat dergisinin şekil aldığı yerd. Burada ben çok şey öğrendim ve iyi dostluklar kurdum.

Sur Kitabevi ve Maveria dergisinden bahsetmişken Sezai Karakoç'tan bahsetmemek olmaz. İsterim ki hem Sezai Karakoç'tan ve varsa sizin kendiyile olan anılarınızı ele alalım.

Elbette. Sezai Karakoç bizim üstadımız. Diriliş Üniversitesi

Rektörüdür, öyle diyelim. Zaman zaman dinleyicisi oldum, kitaplarını çok okudum. Adem Turan olarak kendimin farkına vardığımda Sezai Karakoç'un dinleyicisi oldum, okuyucusu oldum. Bir kaç kez Bursa'da bir kaç kez de İstanbul'da kendisini dinleme imkânım oldu. Daha çok kendisinin dinleyicisi ve okuyucusuydum. Çok fazla anım yok. Ama bende yer eden şiirleri olmuştur. Mesela, Köşe, Balkon, Şehrazat, Mona Roza. Mona Roza o zamanlar daha yayımlanmamıştı. Gençler arasında daktilo sayfaları dolaşırdı Mona Roza şiirinin. Bana Sezai Karakoç'u işaret eden kişi Prof. Dr. İlhan Kutluerdir. Kendisi de Çanakkalelidir. O da benim şiirde ustalarımından biridir. Bursa'daki ustam Mahmut Kanık ise Biga'daki ustam İlhan Kutluerdir. O zamanlar İlhan Kutluer İstanbul'da Felsefe okuyordu. Bana Sezai Karakoç'u tanıttı. Daha sonra Bursa'ya gittiğimde Mahmut Kanık, Mücahit Koca gibi isimlerden Sezai Karakoç'u dinledim. Onun öğretilerini onlardan aldım. Hasan Aycın, Osman Bayraktar gibi isimlerden aldım. İyi bir Diriliş okuyucusuydum. Çok düzenli çıkmazdı. Ama çıktığı zaman alırdık ve bütün sayfalarını tepeden tırnağa kadar okurduk.

"Benim Adım Kudüs" kitabının okuyucuya sunulmasına öncülük etmişsiniz. Bu kitapta birçok şair ve yazarımızın çalışmaları mevcut. Ancak Kudüs'ü bir de sizden dinlemek isteriz.

Ben 60 yaşındayım. 55 yılımı çok net hatırlıyorum. Ben 55 senedir sürekli Filistinli Müslümanların İsrail zulmü altında neler çektiğini bilen biriyim. Mavi Marmara, Gazze olayları gibi birçok zor dönemlerini Filistin'in biliyorum. Üniversite okuduğum yıllarda Artık Kuşlarını Uçur kitabımdaki Çokça Çöl Kokuyorsun Demişti Birileri Bana Unutmadım şiirini yazdığım zaman 1982 yılı Dünya Kupası Maçları İspanya'da yapılıyordu. O dönemde Filistin'de Müslümanların katledildiği büyük bir saldırı gerçekleşmişti. Bu şiir okunduğunda yaşadığım çıkmazlar, çarpışmalar anlaşılabilir. Ben bunları yaşadım. Sürekli Müslümanlara baskı, saldırı yapılıyordu. Kudüs Filistinlilerin kutsalı olduğu kadar benim de kutsalım. Endonezya'daki, Amerika'daki Müslümanın da kutsalı. Kudüs bizim ilk kiblemiz. Kudüs bizim vazgeçilmezimiz, kırmızı çizgimiz. Dolayısıyla Yahudi hâkimiyetinde olması ve Amerika'nın Kudüs'ü başkent olarak onlara hediye etmesi hiç kabul edilebilir bir şey değil. İngilizlerin işgalinin 100. yılında ne yapılabilirdi diye düşündük. Sonrasında Türkiyeli şair ve yazarların Kudüs sevgilerini, işgal edilmesine duydukları öfkelerini dile getirdikleri çalışmalarını derlediğimiz Benim Adım Kudüs kitabı hazırlandı. Sağ olsunlar yazarlarımız da, şairlerimiz de kırmadılar. Kitabın ismini de Ömer İdris Aktin Bey'den ödünç aldık. Samsun'da Yolcu dergisinin editörüdür. Benim Adım Kudüs ismi ile konferanslar veriyordu. Bu isim etkin bir isimdi. Kendisinden izin istediğimizde bizi kırmadı ve kitabımızın adı Benim Adım Kudüs oldu. Bu kitap Türkiye'nin bütün İmam Hatip okullarına dağıtıldı.

100.000'den fazla basıldı. Satış amacıyla değil dağıtılmak ve bilinç oluşturmak için hazırlandı. İnşallah amacına ulaşmıştır. Bağına basan birileri olmuştur. Rabbime şükürler olsun ki bize böyle bir eser nasip etti. İstanbul'da birçok okulda programlar yaptık. İstanbul dışına salgın dolayısıyla çıkamadık. İnşallah salgın bittiğinde Çanakkale'ye de gelmek isteriz. Öğrencilerimizi de programlara dâhil ederek bilinç oluşturan çalışmalar gerçekleştirdik.

“Rachel Aşkına” şiirinizde bahsettiğiniz Rachel Corra'nın hikayesini sizden dinleyelim isterim.

Bir Amerikan Yahudi'sidir. Bizim meselemiz Siyonist Yahudilerdir. Müslümanlara yardım eden kişiler de vardır. Rachel Corra da onlardan biridir. Hatta Mavi Marmara gemisinde yardım götüren, İsrail'e rest çeken Yahudiler de bulunuyordu. Rachel Corra 23 yaşında gencecik olmasına rağmen Amerika'dan Filistin'e gelip Filistinlilerin evleri yıkılmasını diye zulüm sonlansın diye Yahudi tanklarının, buldozerlerinin önüne geçip canını veriyor. “Bu ne dehşet bir şeydir!” Biz de izliyoruz buradan Müslümanlar olarak izliyoruz olan biteni. Yine Gazze katliamı sırasında ben televizyondan çaresizce izlerken oradaki Müslümanlara yardım eden Norveçli doktorlar gördüm. Kurşunların altında, yıkıntıların arasında onları tedavi etmeye çalışıyorlardı. Biz Müslümanlar olarak onları izledik. O bakımdan Rachel Corra benim için çok anlamlıdır. Biz ahiret deriz, cennet deriz fakat dünyadan vazgeçmek kolay değil. Cenneti kazanmak kolay değil. Ama o genç yaşında Filistinli Müslümanların evleri yıkılmasını diye Siyonist Yahudilere karşı koydu. Buldozerlerin önünde durdu. Amerika'dan gelip de oraya canını feda etmek hiç kolay değil.

Şiir Taşı isimli şiir kitabınızdaki şiirlerin taşlarla ilgili olmasının sebebi nedir?

Rachel Aşkına şiiri bu kitabın 3. Sıradaki şiiridir. Bu kitap taşlar üzerine yazılmış bir kaç kitaptan biridir. Bilirsiniz ki taş Filistinlilerin elinde çok anlamlıdır. İsrail'in bombaları karşısında Filistinli Müslüman taşla karşılık verir. Şiirlerin taşlarla ilgili olmasının sebebi budur. O bakımdan Rachel şiiri de bu kitaba yakıştı diyelim. Biz buradan izliyoruz Filistin'i. Fakat biliyorum bunların hesabını bizden soracak Allah. Norveçli doktorlar ki inançsız doktorlar bombaların altında yardım ederken biz buradan izledik. Rachel Corra canını verirken izledik. Bunların hesabı bizden sorulacak. Şairlerin Gazze'si, Benim Adım Kudüs belki de bu acının biraz dindirme çabası olabilir. Ama tabii ki de içimizde kopan fırtına, acı, patlama, ıstırap dincecek gibi değil.

Artık Kuşlarını Uçur kitabınızdaki Sessizlikler şiirinde “Ey üzünçlerini güvercinlere emziren İstanbul, sevgilim ey! Bırak saçların mübarek kalsın da karşıya geçeyim” diyorsunuz. Size bu satırları yazdıran olayı ya da hisleri öğrenebilir miyiz?

O kadar çok şey var ki burada hangi birini anlatsam bilemiyorum. İstanbul bir kere peygamber efendimizin (sav) “İstanbul elbet bir gün fetholunacaktır, onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fetheden ordu ne güzel ordudur” diyerek işaret ettiği bir şehir. Ebu Eyyüp el Ensari hazretlerinin medfun olduğu yer. İstanbul güvercinleriyle İstanbul'dur. Şehirlerin ruhunu veren mekânlardır demiştik fakat İstanbul'a bir de güvercinleri ekleyelim. Öğrenciliğimizde sevdalandığımız bir hanımefendi vardı. O zamanlar başörtüsü yasağı gelmişti. Açılan saçlar vardı. Büyük çaplı protestolar düzenleniyordu. Sorgu, ikna odaları vardı. İmtihanlı zamanlardı.

İstanbul bence dünyanın en güzel şehri. Ama bizim açımızdan İstanbul Fatih Sultan Mehmet'in aldığı İstanbul değil. İstanbul bir taraftan da kirletiliyor. Dolayısıyla bütün bunlar hem İstanbul'u hem de bizi üzüyor. Bence taşralı olmak çok önemli. Büyük kentlerde kaybolmak yerine taşralı olup o muhafazakârlığı muhafaza etmek kıymetlidir. Taşra insanı daha sıcakkanlı daha saf ve daha muhafazakârdır. Her zaman örf ve adetlerimizi koruyan, yaşatmaya çalışan taşra insanıdır.

Taşra demişken, Anadolu adetleri, örfü dediğiniz gibi kendisine has. Bundan biraz daha bahsedelim isterim.

Anadolu adı üzerine dolu dolu bir yer. Bizim insanımız büyük şehirleri bir kenara kayarsak, geleneğini, göreneğini, örf ve adetini Anadolu'nun merkezi, en ücra yeri ya da batıya yakın tarafı dahi olsa muhafaza ettiğini görürsünüz. Büyük şehirlerde kalıp o güzelliği kirletmek yerine Anadolu'da yaşayıp Anadolu toprağının kendisiyle içselleştirerek o güzelliğini muhafaza etmesi kadar kıymetli bir şey yok. Benim babam ve annem ya da o zamanın yaşlıları yağmura yağmur demezdi “rahmet” derdi. Bu, çok önemli. Beyaz vahşet denmezdi kara “mübarek” derlerdi. Şimdi ise beyaz vahşet deniyor. İnsanlar yardımlaşmak için yarışır.

Geçen günlerde bir sahil kasabasına gittim. Adres sordum birisine başka insanlar da geldiler yanımıza ve birbirleriyle yarışıyorlardı bana adresi tarif etmek için. Benim çocukluğumda elektrik çok kısıtlı yerlere verilebiliyordu. Biz gaz lambası ile aydınlanırdık. Televizyonumuz yoktu. Bir radyomuz vardı. Onu da dedem dışında kimse açamazdı. İnsanlar gaz lambası etrafında muhabbet ederdi. Sonra elektrik yaygınlaştı. Herkes çok sevindi, bir bayram havası vardı. Sonra ne oldu biliyor musunuz? Buzdolabı girdi televizyon girdi muhabbet de bitti. Yemek yardımı yapıldı. Annem bir taş yemek verip elime bunu götür komşuya derdi. Ben götürürdüm. Buzdolabı gelince onda saklanmaya başladı yemekler. Yani hem muhabbet hem ikram bitti. O güzellikler gitti. Anadolu'da bu hâlâ var. Köy odaları vardır. Köy odası şudur:

Köyden geçen biri orada kalmak zorundaysa köy odasında misafir edilirdi. Ona yemek çıkardı. Hatırlıyorum her ramazan sahur ve iftar yemeği gelir. Ramazan dışında da bu devam ederdi. Gelen yolcu orada konaklardı. Otel gibi düşünün fakat ücretsiz. En iyi şekilde ağırlanır ikramda bulunulurdu. Ertesi gün gitmeyebilirdi fakat git demezdi kimse. Bunlar hep güzellik. Büyük metropollerde bunların hiçbiri yok. Taşra dediğimiz dağ köylerinde bunlar hala sürdürülüyor. Biliyorum. O bakımdan bu görenekler, örfler, ananeler, güzellikler Anadolu'nun bi çok yerinde var. Ben Anadolu insanını çok seviyorum. Tabi modernizm birçok kolaylığı sağladı ama aynı zamanda da birçok şeyimizi de alıp götürdü.

Herkesin kendine ait bir geçmiş var lakin bizim millet olarak da ortak bir mazimiz var. Bir şair olarak bizlere bu maziden çıkarılacak dersleri açıklar mısınız?

Öyle bir konuya parmak bastınız ki saatlerce konuşsam bitmeyecek bir konu. Şöyle diyelim bizim tarihimiz çok yüceliklerle, güzelliklerle dolu. Ben tarihimizi çok kısa geriye dönük düşünmüyorum. Daha uzaklardan Rasulullah Efendimize kadar uzatıyorum. Çünkü ben Türklerin tarihi olarak değil Müslümanların tarihi olarak bakıyorum. Ben Türküm. Bu topraklarda doğup büyümüş ve yaşamaya devam eden biriyim. O ayrı bir şey. Bir de cihanşümül bakıyorum. Yani Müslüman oluşumuzdan itibaren alıyorum tarihimizi. Güzelliklerle başlıyor. "İkra" ile başlıyor. Bu güzelliktir. Başka millete nasip olmayan bir şey bu. Allah u Teâla bizi ayırıyor. İkra emriyle. İşte burada başlayan bir serüven bu. Sonra Rasulullah Efendimiz bunu Darül Erkam'da muhafaza etti. Daha sonra Medine'de Suffe Ashabı arasında fakirler, yetimler de vardı. Fakat sadece barınma ihtiyaçlarını karşılamadılar. Eğitim de gördüler. Bedirde esirlerin serbest bırakılma şartlarından birisi 10 kişiye okuma yazma öğretmekti. Hatta bu bağlam ile Müslüman olan müşrikler vardı.

Daha sonra bu Emeviler Abbasiler dönemine taşındı. Fakat Emeviler dönemi duraksama dönemidir. Arap ırkçılığının tavan yaptığı dönemdir. Bazı toplulukların, devletlerin Müslümanlığa geçiş süreci 100 yıl geriye gitmiştir. Abbasiler dönemine gelindiğindeyse müthiş bir açılım vardır. Beyt-ül Hikme yapılmıştır Bağdat'a. Dönemin en güzel eğitim merkezidir. Dünyadaki en ünlü bilim insanları buraya toplanmıştır. 6 halife döneminde; Halife Mansur'la başlayan, Adil, Vasil, Me'mun, Harun Reşid dönemleri tarihe altın çağ olarak geçmiştir. Çünkü ilim ve sanat alanlarında müthiş gelişmeler olmuştur. Bütün Yunan, Hint, Mısır uygarlıklarının felsefe kitapları tercüme edilmiştir. Batıya

baktığımızda ise pislik her yere yayılmış durumdadır. Veba salgını kol gezmektedir ve bu gibi salgınlar bize batıdan geçmiştir. Ebubekir el Razi Müslüman bilim insanı ve filozoftur. Bağdat hastanelerinin başhekimi olarak çalışırken hastaları modern yöntemlerle tedavi ederken, batıda baş ağrısı gibi basit bir şey dahi şöyle yorumlanıyordu: Başının içine şeytan ve cin girdi. Başını ağrıtıyor, kafatasını açalım, çıksın gitsin. Ve tabi ki hasta ölüyor. Batı bu durumdayken, Müslümanlar her alanda modern hastaneler kurmuşlardır. Nizamülmülk'ün kurduğu Nizamiye medreselerini hatırlayın. Bu Nizamiye medreseleri adeta bir üniversite zinciridir. Yine aynı dönemlerde İspanya Müslümanlarının kurmuş olduğu medeniyetini düşünün. El Hamra Sarayını

bizzat ben gittim gördüm. Kurtuba Camiini bizzat gittim gördüm oraları. Yani muhteşem bir medeniyet var. İslam dünyası bunları yaşarken batı pislik içinde idi. Batılı insanlar sudan kaçıyordu. Aylarca yıkanmıyorlardı. Ayrıca Müslümanlar insana insan olduğu için de değer veriyorlardı. Bakın Amerika'nın hem kuzeyini hem güneyini yok eden batılılardır. Kuzey Amerika'nın yerlileri Kızılderililerdir ve orada da yok edilmişlerdir. Günümüzdeki sayıları 2000-3000 kadardır. Onları da turizm sektörü için kullanıyorlar.

Kızılderili kampları var ve buralara gidip gezi yapıyorsunuz ve de fotoğraf falan çektiyorsunuz. Kuzey Amerika'yı Batılılar yok etmiştir, Güney Amerika'da Portekiz ve İspanyollar yok etmiştir. Oradaki Maya, Asya ve İnka medeniyetleri yok olmuştur. Bu yıkımı başlatan kişi Kristof Kolomb'tur. Kristof Kolomb kahraman değil aksine bir katildir. Üç medeniyetin sonlanmasına sebep olmuştur. Size bu konu hakkında yazılmış bazı kitaplar söyleyeceğim bunları mutlaka okuyunuz. İlki Yerlilerin Gözyaşları, İmge Yayınlarından çıkmış bir kitap. Ben bu kitabı bir zamanlar MEB izin alarak derslerde zorunlu tutmuştum. Bartolome de las Casas'ın yazmış olduğu bir kitaptır. İspanya'dan Kristof Kolomb ile birlikte götürülen rahiptir. Kendisi ayrıntılı notlar almış, günlükler tutmuş, her şeyi yazmıştır. Yine Güney Amerika'nın Kesik Damarları; yazarı Uruguaylıdır. 7 yıl önce vefat etmiştir. Amerika'nın Soykırım Tarihi, David e. Stannard yazmıştır. Bu üç kitap mutlaka okunmalıdır. Bir kitap daha ekleyeceğim. Alex Haley'in Kökler kitabı. Bu kitabın doğrudan Amerika ile ilgisi yok. Afrika'da başlayan bir olayın Amerika'da son bulmasını anlatır. Ülkemizde de dizisi yayınlanmıştı. Daha sonra filmi de yapıldı. Bu kitaplar bende mevcut ve kesinlikle okunması gereken kitaplar. Çünkü bu medeniyetleri yok eden batılılar iş gücü için Afrika'dan zencileri prangalara vurup Amerika'ya taşımışlardır. Yani zencilerin ana vatanı Amerika değil Afrika'dır.

Zaten Amerika'da yaşayan birçok Afrikalı bunun farkına varıyor ve Müslüman oluyor. Mesela bunlardan bazıları Malik el Şahbaz, Malcom X, Muhammed Ali Clay gibi isimlerdir. Müslümanlar olarak biz bir yerden geçerken zararımız olduysa parasını ödemiştir. Üzüm toplandıysa bir bağdan toplanılan üzümün parası bir dala kese içinde asılmıştır. Sadaka taşlarımız vardır. Biz bu güzellikleri ortaya koyarken, batılılar katliamlar ortaya koymuştur. 2. Dünya Savaşı sırasında Hitlerin yaptığı katliamdır. Bu savaş bir katliamdır. Milyonlarca insan yok edilmiştir bir hiç uğruna. Müslümanlar katletmemiştir. Müslümanlar "Cihat" der. Cihat ise Allah'ın dinini insanlığa ulaştırma çabasıdır. Batılılar ise dünyaya hâkim olma uğruna insanlığı yok ediyor. Bu günlerde içinde bulunduğumuz bu Korona belası da bence batıların ya da Müslüman olmayanların başımıza açtığı bir şey. Pandemi dediğimiz bu süreç bence Müslüman olmayanların insanlığı katletme projesi. Ben böyle olduğuna inanıyorum. Müslümanlar ise hiç bir zaman kötülük peşinde olmamıştır.

Son olarak yeni çalışmalarınız hakkında ipucu alabilir miyiz?

10 gün sonra yeni kitabımız çıkacak "Mangan Mangan" ismiyle. Gün Batarken Gün Doğumu alt başlığı ile. Mangan İrlandalı bir şairdir. 1803'te doğmuş, 1849'da vefat etmiştir. Yani 46 sene yaşamıştır. Bizi çok sevmiştir. Tam ismi James Clarence Mangan'dır. Bizi o kadar çok sevmiş ki kelime bulamıyorum onun bize olan sevgisini anlatmak için. Bu sevginin sebebi ise şu: 1842 yılında büyük bir kıtlık yaşanıyor İrlanda'da. Kıtlığın sebebi de patatese dayalı ekonomisinin, patateslere kurt girmesiyle hasat yapamaması. Büyük ihtimalle patateslere kurt girmesine sebep olan da İngiltere. Çünkü İngiltere'ye karşı bağımsızlık mücadelesi veriyordu. Patates yetişmediği için de insanlar ölüyor. Hâlbuki 4 tarafı denizle çevrili bir ülke fakat deniz ürünlerine halk bir türlü alışamamış. Bu kıtlık sebebiyle 3 milyon insan ölüyor, 4 milyon kadar İrlandalı da Amerika'ya göç ediyor. İrlanda ıssız bir ülkeye dönüyor. İngiltere ise İrlandalılara dalga geçer gibi 2000 sterlin yardım yapmıştır. Osmanlı Sultanı Sultan Abdülmecit Han ise 10.000 sterlin yardım kararı almıştır. Fakat İngiltere siyasi baskılarla bunu 1000 sterline kadar düşürmüştür. Sultan bununla da yetinmeyip beş tane de erzak gemisi hazırlıyor. Denizcilere diyor ki; Bunları ölümüne götüreceksiniz ve geri dönmeyeceksiniz. Hakikatten de böyle oluyor. Dublin limanına geldiklerinde İngiltere tarafından ablukaya alınıyorlar. Geri dönemiyorlar. Drakoba denilen bir kasaba limanına gidip boşaltıyorlar gemileri. Mangan bunlara şahit oluyor. Bu yüzden seviyor. Bakın Drakoba takımının amblemi ay ve yıldızdır. Futbolcuların formalarında da ay ve yıldız vardır. Trabzon'un kardeş şehridir. Mangan İrlanda'nın milli şairidir. Üniversiteye maddi imkânsızlıklardan dolayı gidememiştir. Kütüphanelerde noter yanlarında çalışarak geçiniyordu. Latince, İspanyolca, İtalyanca, Fransızca ve Almanca dillerini

öğrenmiştir. Bir kütüphanede Almanca üzerinden Osmanlı divan şiirini tanımıştır. Bu şiiri tanıyınca o kadar çarpılıyor ki batıya dair bütün şiir birikimini elinin tersiyle itiyor. Bunlar paçavra bunları atın diyor. Osmanlı Türkçesi öğrenip Türkçe şiirler yazıyor. Şöyle bir sözü var; Türkçe'yi öğrenmek o kadar zor ki yeminli bir Müslüman gibi olmak gerekir. Diyor. Yani kararlı olmak gerekir diyor. Okullar orada onun şiirleriyle açılıyor. Mangan'ın bize olan bu sevgisine ve donanımına rağmen tanınmıyor. Mangan hakkında çalışma yapan çok az. Avni Özgürel, İskender Pala, Nesrin Karaca, Şeref Binsel gibi isimler dışında maalesef çalışma yapan tanıtın yok. Bize hakaret eden Dostoyevski, Balzac, Viktor Hügo'nun eserleri harıl harıl Türkçeye çevriliyor.

Viktor Hügo: "Nerede bir Türk görürseniz öldürün, ödül vereceğim." Dostoyevski: "Türkler omurgasız solucandır." Hakaretlere bakın. Türk olarak bunlar bana dokunuyor. Ben bu yazarların eserleri hiç çevrilemesin demiyorum. Çevrilsin elbette ama Mangan da çevrilsin. Fakat çevrilmez. Bunun kasıtlı yapıldığını sanıyorum. Çünkü birisi diyor ki: Mangan'ın şiirlerini kendisinin mi çeviri mi olduğu anlaşılmadığı için çevrilmemiştir. Olur mu çevirin altına not düşün bu şiir Mangan a mı ait çeviri mi olduğu anlaşılamamıştır deyin. Yahut hayatını anlatan çeviriler yayınlayın. En azından onu bilelim o da yapılmıyor. Maalesef böyle. İlk defa Mangan'ı şiirle ortaya koyan ben olacağım inşallah. Bakın Mangan Müslüman bir kadına şöyle sesleniyor: "Ey kadın açma peçeni solmasın o güzelliğin". İnceliğe, dürüstlüğe bakar mısınız? Pier Loti falan gelmiştir Türkiye'ye ama nahoş şekilde yaşayıp gitmişlerdir. Mangan Türkiye'de gelememiştir ama Türkçe öğrenip Türkçe şiirler yazmıştır. Dolayısıyla ben onu anlatan şiirler yazdım. Batılı iken doğulu olmuştur. Bir şiirine La ilahe illallah diye başlıyor, İngilizce ifadelerle değil aynen böyle. Mesela bir şiirinin sonu Allah hu Allah diye bitiyor. Böyle şiirleri var. Ben bu yüzden Mangan'ı çok önemsiyorum. Bu kitabımdan önce Borges Borges isimli Gün Doğarken Gün Batımı alt başlığıyla bir kitabım vardı. Mangan Mangan da Gün Batarken Gün Doğumu. Birbirini tamamlayan eserler oldu.

Şimdi de Hafız ile ilgili, Hafız Hafız mı olur ya da Hafızın şiir günlüğü diye yayımlanıyor şu an şiirler. Allah ömür verirse Hafız ile bitireceğim. O da Işık Doğudan Yükselir alt başlığı ile olacak. Bu şekilde şu an çalışmalarım sürüyor. Bir de Portre yazılarını yayımlanıyor Erkam Yayınlarının çıkarmış olduğu Genç Dergisinde. Çalışmalarım bunlar. Ve bol bol kitap okuyorum. Son olarak sizleri takdir ediyorum. Bunun peşini bırakmayın. Söylediğim kitapları mutlaka edinmeye bakın. Mangan Mangan'ı da okumanızı tavsiye ederim. Ayrıca derginizin ödül almasına da çok sevindim. Bir Çanakaleli olarak gurur duyuyorum.

Sizleri takdir ediyorum. Bunun peşini bırakmayın ve okularınıza devam edin.

ÇEVRE DAVAMIZ: “YEŞİL CENNETİN YEŞİL FIDANLARI”

Kelam-ı Kadim'in sıkça vurguladığı **“iyilerin”** *“yeşil örtülerin üzerine uzanacakları, ince ve kalın dibadan yeşil elbiseler giyecekleri, yemyeşil bahçelerden oluşan Cennete kavuşacakları”* ifadeleri ecdadımıza yeşilin üzerine bir medeniyet kurma fikri ve fırsatı vermiştir. Bu çerçevede selefimiz doğumdan ölüme kadar hayatın her alanında yeşillığe büyük önem vererek müstesna bir model ortaya koymuştur. Bugün çağdaş dünyada şehir ve kasabaların gelişmişlik ölçüsünün, yeşil alana verilen önemle ölçülmesi, yeşilliğin kalabalık şehirlerde temiz havanın ve sağlıklı hayatın kanıtı olarak kabul edilmesi bu modelin ve öngörünün ne kadar isabetli olduğunu ortaya koymaktadır.

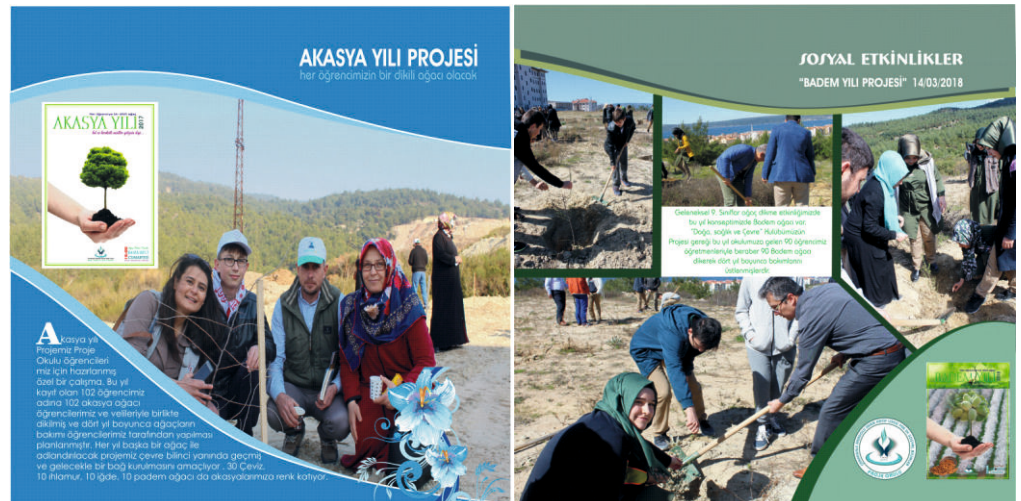
“Kökü mazide olan âti” anlayışıyla geçmişten miras aldığımız geleneği koruyarak geleceğimize Cennet bahçesi bırakabilmek için o bahçeye fidanlar yetiştirme zorunluluğumuzun farkındayız. Mevla'mız bile önce Cennetini kullarına, sonra kullarını Cennetine hazırlamıştır. *“Yemyeşil Cennet için, yeşilliğin farkına varmış yemyeşil fidanlar”* ne büyük bir hedef ve dava!

Yeni binamıza taşındığımız andan itibaren bu çerçevede gerçek ve mecazi anlamda fidanlarımızı yetiştirme hedefimizi gerçekleştirmeye başladık. Okul binalarının temellerinden çıkıp hemen alt tarafımızdaki ormanlık alana yığılan devasa toprak dağlarını İl Özel İdaresinin dozerleriyle yaklaşık beş dönümlük alana yaymakla işe başladık. Sonra greyder ile arazinin tesviyesini yaptık. Böylelikle arazi, hem inşaat döküntülerinin çirkinliklerinin giderildiği temiz bir zemin hem de ağaçlandırma için uygun bir satıh haline gelmiş oldu.

Ağaçlandırma hedeflerimiz için başvurduğumuzda Orman Bölge Müdürlüğünden bize çam ve fıstık çamı konusunda yardımcı olunabileceği hatta dikimin kendi elemanları tarafından yapılabileceği cevabını aldık. Oysa biz faaliyetin daha çok eğitim boyutuyla ilgileniyorduk.

Öncelikle fidanları öğrencilerimiz eliyle biz dikmeliydik. Ciğerparelerimizin hayata hep fildişi kulelerden bakan, sanal bir dünyanın zevksiz, renksiz ve ruhsuz bir grup olmalarına izin veremezdik. Tabiata elleriyle dokunup karşılıklı ruh alışverişinde bulunan ve hayatta karşılığı olan nesiller süslüyordu hayallerimizi.

Öğrencilerimiz evlâtlarımız yani kızlarımız ve oğullarımızdı. Dikim alanımız orman ile pansiyonumuz arasında tampon olmalı, hırlıya hırsıza, namerde muannite, kem ve karanlık gözlerle karşı sütre görevi görmeliydi. Piknik alanımız, nitelikli dinlenme mekânımız olmalıydı sonra. Kâh sulayarak, kâh diplerini kazarak kâh budayarak cümle bakımlarını yapmak suretiyle tabiatla iletişimimizi ilelebet fiilen devam ettirmeliydik.

Dikim alanı olarak belirlediğimiz arazinin yağma toprak olması ve kot farkı dolayısıyla kayma ve yağışlarda akma tehlikesi vardı. Vatan toprağının erimesine izin veremezdik, erozyonu engelleyecek ve hızlı büyüyen gelişecek akasya fidanları dikmeliydik. Böylelikle yuvamız, okulumuz, vatanımız gelin gibi beyazlara bürünmeli, mis gibi kokmalı, şifa kaynağı ballara memba olmalıydı.

28 Şubattan sonra gelişen nahoş durumların okulumuzun üzerinde oluşturduğu kara bulutları dağıtmak için, mekân ve kadro değişikliğimiz ile Proje Okulu olmamızın verdiği rüzgârı da ardımıza alarak kurum kültürümüzü geliştirmek istedik. Yeşil Cennetin yeşil fidanlarını yetiştirme azmimiz bunun için iyi bir fırsat olabilirdi. Her yıl bir ağaç türü üzerinde proje hazırlayarak, 9. Sınıflarımıza gelen öğrencilerimize diktirelim, okulumuzda bulduklarını dört yıl içinde bakımlarını onlara yaptıralım böylece o yılın öğrencileri ilgili ağaçla özdeşleşsinler ve mezun olduklarında da o ağaç ismi etrafında toplanıp, şirketler, dernekler gruplar kursunlar istedik.

“Akasya Yılı” projesi böyle çıktı ortaya. 2016-2017’de Proje Okulu kapsamındaki okulumuza ilk gelen 9. Sınıf öğrencilerimiz için Orman Bölge Müdürlüğünden 102 akasya fidanı tedarik ederek güzel bir programla dikimini yaptık. Her ağaca diken öğrencimizin isim etiketini taktık. Bu uygulamayı her yıl başka bir ağacı tema yaparak, kuruyan, zayıf olan veya boş kalan alanları doldurarak devam ettirdik.

2018-2019 Eğitim Öğretim yılında Orman Genel Müdürlüğü ile Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün yaptıkları protokol çerçevesinde hazırladıkları “Bir Fidan Bin Gelecek” Projesini de dahil ederek Çanakkale Merkez İmam Hatip Okullarını yanımıza aldık ve bu konudaki çalışmamızı genişletmiş olduk. Bu arada hemen yan tarafımıza inşa edilen Toki Anadolu Lisesinin alt tarafında bizim dikim alanımızın ise paralelinde kalan ormana ait inşaat malzemesi döküm alanının iki genel müdürlüğün ortaklığındaki bu proje kapsamında okulumuza tahsis edilmesi hizmet ve hedeflerimizi de büyüttü.

2017-2018 eğitim öğretim yılında bünyemizde açılan İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerimiz için yaşlarına

uygun olarak hazırlanan “Tohumdan Fidana Erguvan” Projesi, baştan sona tüm detaylarıyla doğa ile buluşturmayı, tabiat sevgisi ve bilinci aşlamayı amaçlamıştır. Ağacın serüveni anlatılmak istenmiştir bu projede. 5. Sınıf öğrencilerimizin Öğretmenler Gününde öğretmenleri adına erguvan tohumlarını dikmesi, çimlendirmesi ve fidan haline getirerek muhafaza edip 8. Sınıfa gelince toprakla buluşturmaları hedeflenmiştir.

Geldiğimiz nokta itibariyle yeşil fidanlarımız tarafından 5 yıl içinde yaklaşık olarak **300** akasya, **250** mavi çam, **85** ceviz, **50** dut, **50** zeytin, **50** ığde, **35** badem **30** ıhlamur ve bir miktar meyve ve süs ağacı dikilerek yeşil cennet oluşturmaya ve geleceğe miras bırakmaya çalışılmıştır.

Şu an kadar ilgili projelerimizle beş dönüm alan kâmilen ağaçlandırıldığından sonraki yıllar için başka dikim sahaları araştırılmaktadır.

Kısaca “Çevre Davamız”, her anlamda “yeşil Cennetimize yeşil fidanlar yetiştirebilme, yeşil fidanlarımıza yeşil Cennet bırakabilme” davasıdır.

TOHUMDAN FİDANA “ERGUVAN” PROJESİ

<p>Tohumdan Fidana “Erguvan” Projesimiz çocuklarımızı baştan sonra tüm detaylarıyla doğa sevgisi ve çevre bilinci vermeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Her yıl 24 Kasım Öğretmenler Günü 5. Sınıf öğrencilerimiz tarafından öğretmenleri adına farklı bir ağacın tohumları ekilerek fidan haline getirilecek ve 8. Sınıfta fidanlar toprakla buluşturulacak, böylece ortaokulumuzdan mezun olan tüm öğrencilerimizin diktiği bir ağaç olacaktır.</p>	
<p>1) Kozalaklar ağaçlardan topluyor</p>	
<p>2) Tohumlar kozalaklardan ayıklanıyor.</p>	
<p>3) Tohumlar ekiliyor.</p>	
<p>4) Tohumlar yeşeriyor.</p>	

Mehmet Rıza AYZAZ:

"kitabın asıl sahibi
okuyucudur"

Öncelikle bizi kabul ettiğiniz için teşekkürler. "Gökyüzüne Bakanlar" romanınız hakkında görüşelim istedik.

Ben teşekkür ederim.

Yani böyle çok
y ö n l ü

çalışmalarınızı görmek güzel.

Okula geldiğimiz zaman bu dergiyi karıştırdım ama tamamen okumadım. Güzel şeyler bunlar, sonuçta ülkemizin gelecekteki mesleğinin sahipleri, şehrimizin geleceği sizler olacaksınız. Bu şekilde çok yönlü olmanız, derslerle birlikte sosyal ve kültürel etkinliklere ve özellikle kitap okumaya, dergi çıkarmaya yönelmiş olmanız oldukça başarılı ve güzel bir durum. Çünkü başarının anahtarı azimdir. Azim de insan yetenekleriyle bir bütün olarak hayata bakmaktır. Eğitim öğretim hayatınıza ve hayatta her alanda başarılı olmanızı diliyorum. Çağımız insanı her alanda kendini geliştiren adımlarla ilerlemektedir. İnşallah ülkemiz sizinle daha da ileriye gidecektir. Her geçen gün bir adım ileriye gitmekte fayda var.

Herhalde kitabı okumuşsundur.

Okudum evet.

Sorularını bekleriz, bekliyorum. Bakalım sorular nasıl? Kitabı okuduğunuza göre ben de size sorabilirim.

Kitapta size en yakın olan karakter hangisi?

Kitapta bana en yakın olan karakter Melik'dir. Bir kitap bir hayat, bir insan da bir kitap demektir. Herkesin yaşadığı bir hayat var. Normal bir insanın ömrü 70-80 yıldır.

Bizler de böyle bir ömür yaşıyoruz. Ama kitap okuduğumuz zaman yeni hayatlar tanıyor, yeni tecrübe ve bilgiler öğreniyoruz. Dolayısıyla her kitap insana fazladan bir ömür yaşama katkısı sunmaktadır. Kitap okumak önemlidir. Bu bazen bir roman olabilir, bazen bilimsel bir kitap olabilir. Matematikle, fizikle, sosyal bilimlerle ilgili olabilir. Bir insan yaşamın tecrübesi, öğrendikleri, hayalleri, teorileri, kitapları aktarılıyor. Dolayısıyla okuduğumuz o kitaplarda yazarlar kendi duygularını, düşüncelerini ve hayallerini yazarlar. Hayattaki gerçeklere uyararak yazmaya çalışırlar. Ama asıl kitabın sahibi okuyucudur. Çünkü kitabı okuyan kişi o karakterlerle yeni yeni bir arkadaş gibi tanışır. Okulumuza, sınıfımıza, mahallemize, sokağımıza yeni gelmiş insanlar gibi bunlarla tanışıyoruz.

O insanlar bizim hayalimizle canlanır. Her okuyucu da o karakteri o olayları değişik bir şekilde kendi duygu, düşünce ve yaşadığı çevre ile canlandırır. Bu kez asıl kitap okuyucunun elinde canlanır, hayat bulur. Dolayısıyla kitabın asıl sahibi yazar olmaktan çok okuyucu olduğunu düşünüyorum. Bu noktada be de sizlere bir soru sormak istiyorum. Bir okuyucu olarak size en yakın karakter hangisi geldi?

Bana da aslında Melik karakteri daha yakın geldi.

Çünkü yaptığı davranışlar ve olaylara karşı tepkileri bana o karakteri daha yakın hissettirdi. Ben de olsam herhalde o şekilde olaylara tepki verirdim.

Kitapların asıl sahipleri okuyuculardır. Zaten okuyucusu olmayan bir kitabın bir anlamı, bir yaşamı yoktur.

Kitap ile ilgili çok sevdiğiniz bir alıntıyı paylaşır mısınız bizimle?

Aslında bu kitabı yazarken kitabın içindeki yaşanan olayların bir kısmı benim hayatımda yaşandı. O kitapta yer alanlardan bir tanesi öğretmenlik yaptığım yıllara ait. Onu anlatayım.

İlk öğretmenlik yaptığım yıllar Kütahya'nın Dereköy isminde şirin bir Anadolu köyüdü. O köyde bir öğrencim vardı çok zeki ama biraz zeki ama saf bir zekaya sahipti. Bir ara ilk yazılı yaptığım zaman cevap olarak; Cevap 1, "**biliyorum**", Cevap 2, "**bilmiyorum**", Cevap 3, "**az biliyorum**" diye yazmıştı. İlk önce yaramazlıktan ötürü, yeterince çalışmadığından ötürü böyle cevaplar verdiğini düşündüm. Ertesi gün onu çağırıp, kendisiyle görüştüm. "**Bu senin yazılı kâğıdın mı?**" diye sordum. "**Evet**", dedi. "**Niye böyle cevaplar yazdın?**" diye sorunca masumca sustu. "**Biliyorum dediğin soruları biliyor musun ?**", "**Evet biliyorum**" dedi. Biliyorum dediği sorulara sözlü olarak doğru cevaplar verdi. Daha önce hiç yazılı olmamış. İlk kez yazılı oluyordu. Biliyorum dediği soruları sordum, gerçekten biliyor. Bilmiyorum dediği soruları bilmiyordu. Yazılı kâğıdına da bu saf ve samimi haliyle cevap vermişti. Zeki bir öğrenciydi. Kısa bir zaman içinde sınıfın en başarılı öğrencilerinden biri oldu.

Yine kitapta da geçiyor onunla konuşurken şöyle dedi: "**Hocam sarı kız gibi kokuyorsun**" O zamanlar köyde güzel bir parfüm kullanıyordum. Köy tabi daha doğal, içinde çiçeklerin kokusu, hayvanların kokusu, kümeslerin kokusu olan doğal bir yerdi. Benim kullandığım parfüm ona sarı kız isimli ineğinin kokusu gibi gelmişti. Bu kokuyu hatırlayıp "**Sarı Kız gibi kokuyorsun**" demişti. Ben önce şaşırıp, sonra kendimi kokladım. Çocuk aslında haklıydı. Köyün temiz havası ve doğanın güzel kokusu içinde bendeki parfüm kokusu etrafa ağır geliyordu. Kokumun ineğinin kokusunu hatırlatmış olması normal bir durumdu. O zamandan sonra köyde bir daha parfüm de kullanmadım, kolonya da kullanmadım. En güzeli doğanın kendi kokusuydu, Çiçeklerin, bitkilerin, doğanın kokusu içinde yaşamayı öğrendim ve sevdim.

Kitapta yazarken bazen yaşadığımız olayları orada

canlandırarak yazarız. Yazılanların bir kısmı gerçek hayattan, bir kısmında kurgulardan oluşmaktadır. Aslında hayatın kendisinde bu şekildedir. Bir yerde yaşadığımız gerçek hayat, bir yerde de hayallerimiz vardır. Hayatta her gün yeni şeyler öğreniyor ve yaşıyoruz. Ben öğretmenlik yaparken öğrencilerime bir şey verdiğim kadar öğrencilerimden de çok şeyler öğrendim. Söz ettiğim öğrencim Ali'den gerçekten sağlığın, temizliğin, zekanın parıltısını tanımayı, hissetmeyi öğrendim. Peşin fikirli olmamayı öğrendim. Ülkemizde çok zeki öğrencilere sahibiz. Bunlar ve sizler sayesinde ülkemizi çok güzel günlerin beklediğini görüyorum. Öğrencilerimiz de şu anda üniversitede, Türkiye'nin idaresinde söz sahibi olmuş kişilerdir. Sizler de yarının bilim adamları, idarecileri, sanatçıları olacaksınız.

Kitabı yazarken sizde ne tür hisler uyandırdı?

Kitabı yazarken insan boyut değiştirir. Yaşanmış hayat iskelesi çerçevesinde duygularımızı, düşüncelerimizi, hayal, yaşanmış olayları, yaşanabilecek olayları hatta hayallerimiz üstü kurgular yapar ve yazarız.

Dolayısıyla gerçek yaşamla birlikte duygu, düşünce ve hayaller en aktif bir şekilde birlikte harmanlanıyor ve kitapta can buluyor. Kitapların bir kısmı %100 yaşanmış hayatlardır. Bazıları %100 kurgudur, hayalidir. Bazıları da karışıktır, kısmen kurgu kısmen yaşanmıştır. Benim yazdığım kitapta ise kısmen yaşanmıştır, kısmen kurgudur. Dolayısıyla burada düşüncelerimiz ve duygularımız aktif bir şekilde devrededir.

Asıl önemli olan toplumda kaybolmakta olan sevgi, saygı, hoşgörü ve fedakarlığı tekrar toplumumuza yerleşmesini sağlamaktır. Yani bir kitabı yazarken mutlaka bir mesaj vermek lazımdır. Ben şuna inanıyorum ki her iyi bir yazar mutlaka bir mesaj vermeye çalışır. 500 sayfalık bir kitap içinde bazen okuyucuya ulaşılabilecek bir kelime, bir, iki cümle hayatlara çok büyük bir katkı sağlayacaktır. Şu anda da ülkemiz de ve dünyamızda kadına çocuklara şiddet var Zayıf insanlara şiddet var, İnsan, hayvan , bitkilere ve tüm canlı yaşama karşı şiddet uygulayanları maalesef var. Dolayısıyla sevginin ne olduğunu yitirmişiz. Sevginin, iyiliğin anlamını sahiplenmek, kazanmak diye algılıyoruz. Aslında sevgi sahiplenmek, kazanmak değildir. Başarı sadece kazanmak değildir, başarı iyilik yapmak kazandıklarını paylaşmak ve diğer insanlarda kazandırmaktır. Kendimizi düşündüğümüz kadar başka insanları düşünmemiz gerekiyor. İnsanların mutluluğu ile mutlu olmayı öğrenmeliyiz.

Yani hayatımızda başarmak önemlidir ama hayatın asıl önemlisi başarmaktan çok değerli ve iyi bir insan olmaktır.

Değerli olmak ne demektir? Değerli olmak: sevgi, saygı, hoşgörü gibi duygulardır. Bunların hepsinin ulaştığı yol, Allah rızasıdır. Allah rızasını kazanan bir ömür, başarılı olmuş bir ömürdür. Makamımız,

şöhretimiz, dünyanın en zengin insanı olmamız, bütün hayallerimizi gerçekleştirmiş olmamızın bizlere verdiği haz ve mutluluk geçicidir. Sadece kendimiz için yaşadığımız bir hayatın bir anlamı olmadığı için kalıcı olmayacaktır. Sonu olan her şey gibi ömürümüz geçip gitmektedir. Fakat Allah rızasını kazanan bir ömür sonsuz bir yaşama kapı araladığı gibi, kalbimizi de, vicdanımızı da, ruhumuzu da mutlu edecek, değerli kılacaktır. Hayatını yaşarken de kitap yazarken de kullandığımız kelime, duygu ve düşünceler Allah rızasını hedeflemiştir. Kitaptaki olaylar her ne kadar bir sevda hikayesi gibi olsa da orada gerçek bir sevginin İlahi bir hediye olduğu, Allah rızasına giden yolun bir anahtarı olduğu ifade edilmek istenmiştir.

Kitabın adı "**Gökyüzüne bakanlar**". Cahit Zarfioğlu'nun dediği gibi **Gökyüzüne bakanların kalbi kolay kirlenmez**". Gökyüzüne bakan insanların kalbi dünyaya sığmaz. Gökyüzüne bakan insanlar sevgi gücüyle yıldızları ve ötesindeki evreni görür. Kutsal kitaplar Kur'an-ı Kerim, İncil, Tevrat, Zebur gibi kitaplardır. Bunların dışında evren, dünya denilen, hayat denilen bir kitap daha vardır. Cenabı Allah yaşamı, uzayı, evren kitabını kozmik ayetlerle doldürmüştür. Gökyüzüne, yıldızlara uzaya bakan insanlar yaratılışını, insanın yerini, yaşamın amacını görebilirler. Çok daha büyüktür. Sevgi dolu avuç içi kadar küçük bir kalp, dünyayı ve evreni içinde sığdırabilecek kadar büyür. Hayatın ve yaratılışın muazzam güzelliğini ve anlamını görmemiz

lazım. Bizim de bu muazzam güzelliğin bir parçası olduğumuzu görmemiz, yaşamamız gerekiyor. Sevgi böyle bir şeydir. İnsanları severken sadece sahiplenmemeli benim olsun diyerek sevmemeliyiz. İnsan sevdiği bir insana, hayvana yada bir canlıya hiçbir şekilde zarar vermemeli. Başkalarını mutlu ederek, mutlu olmayı bilen insancıl mesajlar aktarmaya çalıştık.

Bu kitap başka bir yazarın olsaydı kitap hakkında ne sormak isterdiniz?

Sorunuz güzel. Bu kitap başka bir yazara ait olsaydı o yazara şunu sormak isterdim: "*Kitap kahramanları Melik, Bahar, Türkan gerçek hayatta yaşadılar mı? Gerçekte varlar mı? Bir tarihi zamanda var olmuşlar mı yoksa hayali karakterler mi?*" bunu öğrenmek isterdim. Gerçek kişiysele onlarla tanışmak isterdim.

Kitabın ismi hakkında ne düşünüyorsunuz, ilk bakışta hangi mesajı veriyor?

Kitabın ismi "*Gökyüzüne Bakanlar*"; gökyüzüne yönelen kalpler, duygu ve düşünceler... Cahit Zarifoğlu'nun ifadesiyle: "*Gökyüzüne bakan insanların kalbi zor kirlenir*" Gökyüzü yaratılışa, hayallerimize, sonsuzluğa, sevgiye, Allah'a açılan kapıyı ifade ediyor. Zaten dünya geçici bir hayattır. Gökyüzüne bakanlar sonsuz bir hayata bakanlardır. Hayatının amacını sonsuz olarak yaşarlar. Sevgilerini de korkularını da iyiliklerini de bu dünya için değil de Allah rızası için yaşamaya çalışırlar. Gökyüzüne Bakanların asıl çağrıştırmak istediği bağlantı budur. Hepimizin gökyüzünde dünyayı aydınlatacak bir yıldız olmamız dileğiyle...

Peki başka bir isim seçseydiniz ne olurdu?

Başka bir isim seçseydim bu isim "*Sen bahardın, ben Ayaz*" olurdu. Çünkü kitapta olumlu ile olumsuzun sorgulandığı bir konu var. Bahar, hayat demektir, canlılık demektir. Ayaz ise soğuktur, baharın gelmesine, çiçeklerin açmasına, fidanların açmasını geçiktiren, engelleyen bir unsurdur..

Siz bu kitabı bir okur olarak okusaydınız ne açıdan özgün veya farklı bulurdunuz?

Bir okuyucu olsaydım sevginin sadece nefsanî olmadığı, asıl sevginin ruha işlenen ve Allah'a yönelen özellikler ve anlam taşıdığını görmüş olurum. Sevgi gücünün sınırsız olduğunu ve yaşamın kaynağı olduğunu anlardım. İçinde sevgi olmayan her davranışın zayıf ve çığara yönelik olduğunu telakki

ederdim. Kitapta geçen bir cümlede: "*Dilinize sınır koyunuz ama yüreğinize, düşüncelerinize, sevginize asla sınır koymayınız.*" Cümlesi ön plana çıkmaktadır. Çünkü kalbimiz her ne kadar bir kg'lık bir kütle ve avuç içi bir hacime sahip, küçücük olsa da içinde taşıdığı imanla, iyilik, sevgi, hoşgörü ve insani değerlerle çok büyük bir anlam taşımakta ve evrenin esas yapı taşını oluşturmaktadır.

Kitaptaki karakterler gerçek hayatta size birilerinin hatırlattı mı?

Yazarlar karakterleri yazarken olayları yaşıyor. Orada yazdığı 10-15 tane karakter varsa onları yaşıyor. Mutlaka hayalinde canlanıyor. Bazen de kendi hayatında olan karakterlerden faydalanıyor. Bazen de hayali karakterler oluşturuyor. Mesela çok yakın bir arkadaşının ismini bir karaktere verebiliyor. Ben bu kitabı yazarken karakterler %50 civarında hayattan alarak yazdım. Yazarlar kitaplarda karakter canlandırırken çevresindeki insanlardan, daha önceden tanıdığı kişilerden az veya çok etkilenir.

Kitaptaki Melik karakterinin yerinde siz olsaydınız neler hissederdiniz?

Ben herhalde ondan daha çok hırpalanırdım. Hayatla mücadele etmek, ayağa kalkıp kaldığı yerden umutla devam etme gücüne sahip olmak isterdim. Hayatımız da fay hatları gibi kırılmalar, hayatımızla depresyon olmaktadır. Bütün bunlara dayanabilmek, yaşadığımız acı ve tatlı hayatımızla pişmek, kişiliğimizi geliştirmek, hatalarımızı en aza indirmek isterdim. Hayatta daha az hata yapan, çevresindekilere zarar vermeyen, sevdiğimizimize, insanlara umut olabilme yönlerimi geliştirmek isterdim. Kitap kahramanlarından Melik'in sevdiği insanlar ölüyor. Buna rağmen ölümü kabullenmekte ve bunun bir son değil, sonsuz bir hayatın yeni bir kapısı, yeni bir adımı olarak görmektedir. Böyle bir imana sahip olmayı arzuluyorum. Ben de annem, babam gibi sevdiğim insanları kaybettim. Bu kitaptaki karakterler bu alanda bana yardımcı olduklarını söyleyebilirim. Melik'in kitapta geçen şöyle bir sözü var: "*Ölüm son değildir, ölüm bir başlangıçtır.*" Bizim bu dünyadan ayrılıp aynı zamanda sevdiğimizimizden ayrılmanın geçici bir durumdur. Yaşadığımız ve kaderimizde olan her şeyin sonsuzluğa açılacak bir kapının bir sınava, bir adımı, bir anahtarı olduğu bilinciyle yaşamamızın bilinci içinde olmaya çalışırdım.

Bu güzel çalışmanız için teşekkür eder, başarılar dilerim.

Dolunay

■ Zeynep Rumeysa Aydın

Kara deniz kasırgaları
Kuşların ölüm sessizliği

Bu gece dolunay biziz
Mavinin içindeki ak karanlığımız

Zifiri gecelerdeki yorgun mumlarımız.
İnce bir sızı şeklinde aydınlığımız

Geceleri aynaya bakabilme gücü istiyoruz
Uyandığımız gündüzler yalanken.

Camları kırık saatlerden zamanı izliyoruz
Akrep, yelkovan, zaman ve mevti.

Kimimiz güvercin, kimimiz kafesin başındaki adam
Belki de güvercinlerin kabulüdür bu esaret.

Güneşin denizden koptuğu anız
Ayrılıklarımız büyütüyor bizi

Kimimiz yoldayken kırılmışız
Kimimiz yoldan topluyoruz kendimizi

Dolunayın güzelliğine şahit olduk biz
Zifir gecemizdeki ak karanlığımız.

PEŞİNDE OLDUĞUN
YA BİR

HÜDHÜD DEĞİLSE ?

İnsanoğlunun var olduğu günden itibaren dinin de her daim var olduğu şüphesizdir. Hatta insanoğlunun dünya ile buluşması da bir sınanmanın sonucudur. Zira araştırmalar göstermektedir ki yaşayan ya da yaşamayan her uygarlıkta mutlaka bir inancın izine rastlanılır. Tarih boyunca inançsız insan olsa dahi inançsız bir toplum yoktur. Her toplum inandığı dinin sınırları kadardır. Bundan dolayı bir toplumu anlamak onun inandığı değerleri de anlamak, anlamlandırmaktır.

İnanç, fitrî olarak eğilimde olduğumuz, biz fark etmesek de yaşamımız boyunca gördüğümüz, duyduğumuz, hissettiğimiz şeyleri anlamlandırma çabasıdır. İnsanoğlunun durmadan koştuğu bu kısır döngüdeki tek gaye içindeki soruları dindirmek, olup bitenlere şekil vererek kendine uygun bulduğu yol üzerinde yaşam dediğimiz olguyu sürdürmektir. Bu akış içinde, aynı Simurg dağına giden kuşların Hüdhüd kuşunu kendilerine önder belirlemeleri gibi, her kez kendini yolun sonuna götürecek bir Hüdhüd arar ve yaşamını buna göre şekillendirir. Bu silsilenin içerisindeki herhangi bir noktayı araştırmak istiyorsak, önce o noktanın temasta bulunduğu alanları araştırmak, onun üzerinden değerlendirmek zorundayız. Örneğin tarihle ilgili bilinen tüm gerçekleri alt üst eden Göbekli Tepenin dikili taşların etrafında şekillenmiş

olması binlerce yıl öncesinde dahi dinin tam merkezde olduğunun en güzel kanıtıdır. Şu an Göbekli Tepeyi anlamlandırmak o toplumun inandığı değerleri de anlamlandırmaktır. Bizler geçmişi tanıyıp, geleceği inşa etmek istiyorsak, araştırdığımız toplumun kültürü, dili, örf ve âdeti kadar dinini de araştırmak zorundayız.

20. yüzyılın ilk yarısından sonra gündeme gelen “Yeni Dini Hareketlerle” beraber din kavramının altı da boşaltılmaya çalışılmakta. Buradaki temel amaçlardan biri de daha çok siyasî ve ideolojik olan yeni bir dünya düzeni kurmak, bireyselliği ön plâna çıkararak insanı daha güçsüz bir konuma getirmek. Dikkat edilmeli ki amacı gerçekleştirmek için kullanılan silâhın adı “Din”dir. Yaşadığımız yüzyılda insanı saptırmak için her geçen gün daha cazip, dünya hayatını refah içinde atlatmayı amaçlayan, insanı uyuşturan onlarca din türetilirken bizler nasıl ayakta durabiliriz? İslam'a karşı yapılan saldırıların karşısında durmanın en önemli yollarından biri de diğer dinleri tanımaktır. Düşmanı tanımadan karşısında duramayız. Dolayısıyla diğer dinler hakkında bilgi sahibi olmak, mensuplarını tanıma, anlama ve kendi inancımızla mukayese etme açısından oldukça önemlidir. Aynı zamanda karşı dinleri ne kadar iyi tanırsak İslam'ın içindeki hurafeleri ayıklar, kendi dinimize olan hizmetimizin verimini arttırabiliriz.

Özelde İmam Hatipli olarak farklı dinler hakkında bilgi sahibi olmak, pozitif bilimlerle beraber İ'layı Kelimetullah için çıktığımız yolda bizi bir adım ileriye taşıyacaktır. İnandığımız yolun doğruluğunu bizatihi mukayese ederek teyit etmek ayaklarımızın daha sağlam yere basmasını sağlayarak önümüze çıkan engelleri aşmakta bize yardımcı olacaktır.

Diyelim araştırmadan tahkiki değil taklidi olarak inandığımız ortaya çıktı. Peşinde olduğumuz ya Hüdhüd değilse ?

SIRALARDAKİ HEYECAN

İşte o gün bu söz beynime balyoz gibi inmişti! Artık bir İmam-Hatip'li olarak bundan sonra nasıl bir insan olmam ve nasıl davranmam gerektiğini benliğime kazımıştı bu sözler. İmam-Hatipli yalan söylemez, dürüst olur, kötülük yapmaz, edepli ve ahlâklı olur, olması gereken budur! İşte daha mini mini l'deyken arkadaşım sayesinde bu kimliği taşıırken nasıl bir farkındalık içinde olamam gerektiği bana hatırlatılmıştı.

■ Zeliha KOCA

Yıl 1980, aylardan Eylül ayı ve okullar yeni açılıyor. O dönem İlköğretim 5+3 idi. İlk ve orta dereceli okullar farklı tarihlerde açılıyordu. Ben ilkokulu Pekiyi derecesiyle bitirmiş ve ortaokula başlayacaktım. Benden 1 yaş küçük kardeşim de ilkokul 5. Sınıfa geçmişti. Onun okulu açıldı. Yaklaşık 1 hafta Eskişehir'de devam etti. Ben ise artık ortaokul öğrencisi olarak okulumun biraz daha ileri tarihte açılacağı günü bekliyorum.

Babam öğretmen olduğu için kendimi bildim bileli biz şehir şehir gezdik durduk. Hatta babam değişikliği sevdiği için bulunduğu memlekette 3-4 yılı tamamlayınca tayin istemeyi adet edinmişti. Eskişehir bizim kendi memleketimizdi. Buraya gelmeden önce Bilecik, Manisa, Adapazarı şehirlerinde ikamet etmiştik. Son olarak Manisa'dan Eskişehir'e 5-6 yaşlarında taşınmamızı gayet iyi hatırlıyorum. Aslında bundan sonra babamın başka memlekete gitmek gibi bir düşüncesinin olacağı hiçbirimizin aklına gelmezdi. Fakat babam burada da 6 sene sonra (önceki şehirlere göre fazla bile durmuştuk) yine geleneğini bozmadı. Bu defa biraz da çocukları olarak bizler gaza getirmiştik babamızı evet bu defa gideceğimiz

yer bir sahil memleketi olmalıydı. Çünkü eş, dost, akraba, konu komşu çoğunlukla yaz geldi mi mutlaka tatile sahil memleketlerine gider ve dönüşte de ballandırarak anılarını paylaşırdı hep. Evet, babam bu defa Çanakkale'de karar kılmıştı.

Benim okulumun açılmasına bir hafta kala Eskişehir'deki baba ocağı evimizi kiraya verip bütün hısımlar, akraba ve komşularımızla gözyaşları içinde vedalaşarak yola koyulduk. Yepyeni bir dönem başlıyordu hayatımızda. Bu sadece benim için değil, ailemin bütün fertleri için geçerliydi. Annem, babam ve kardeşlerim için de bambaşka bir dünya olacaktı Çanakkale. En güzel dostluk ve arkadaşlıklarla tanışacağımız belki de, hatta gerçekten hepimiz için geriye dönüp baktığımızda ömrümüzün en anlamlı, en dolu geçecek olan dört senesine doğru yol almıştık.

Şu an bu satırları yazarken bile yüreğimin nasıl dolup taşıdığını tarif edebilmem mümkün değildir. Bir efsaneydi Çanakkale. Anlatmakla bitmez, kelimelere sığmaz. Klişeleşmiş bir tabirle anlatılmaz, yaşanır. Yıllar sonra bugün öğrencilerime 1. Dünya Savaşı'nda Çanakkale Cephesini anlatırken hissettiğim, öğrencilerime de birebir yaşattığım heyecan ve coşku, belki de özlemlerle baş

edemediğim en güzel anılarımın bir duygu seline dönüşmesiydi benim için. Bunu şimdi daha iyi anlıyorum.

Evimiz üç katlı bir binanın orta katıydı. Oldukça güzel, aydınlık, pırl pırl yeni bir evdi. Manzarası da oldukça hoş. Hafta sonu taşınma telaşı bitince Pazartesi sabahı babam beni yeni okuluma götürdü. Ömrümün sonuna kadar gururla, iftiharla taşıyacağım yeni kimliğimle ilk tanışmam unutulmayacak kadar güzel ve heyecan vericiydi. Ben de bir İmam-Hatip'li olmuştum artık. Başörtüsüne zaten yabancı değildim. Çünkü annem çocukluğumda da hep bana diktığı elbiselere uygun bir de eşarp diker ve öyle gezmelere götürürdü. Şimdi baktığım her köşede bir Huri görüyordum sanki. Hepsini birbirinden güzel ve edepli nur yüzlü ablalar. Bu yüzden yeni okuluma alışmam ve sevmem hiç zor olmadı.

Gelelim okul maceralarına. Bahçedeki öğrenci sırasına ilk yaklaştığımda **"burası Orta l'lerin sırası mı"** diye sorduğum ve **"Evet"** cevabını aldığım Ayşegül Balkan'la tanışmıştım önce. Sonra da can ciğer ahabap olduğum efsane arkadaşım Nagihan'la.

O gün, yani okulun ilk günü İstiklal Marşı okundu ve sınıflarımıza girdik. Ayşe Çevik ablamızın hatratında sitayişle sözünü ettiği Habib Badem hoca, okul müdürü bizim ilk dersimize girmişti. Bütün hocalar tanışma faslında adımızı, soyadımızı, hangi okuldan mezun olduğumuzu ve babamızın mesleğini sorarken meslek derslerine giren hocalarımız bilhassa şu soruyu da ekliyorlardı **"Neden bir başka okula gitmediniz de buraya gelmeyi tercih ettiniz?"** Herkes dilinin döndüğünce bir şeyler söylüyordu. Ben de **"dinimi gerçek manada öğrenmek ve dini bilgilerimi geliştirmek için"** cevabını vermiştim. Daha sonra benim cevabım sınıftaki bütün arkadaşlara ilham kaynağı oldu sanki herkes aynı cevabı tekrarlamaya başladı. Ha bu arada benim ağızından bu cevabı ilk kapalı kişi Zeynep'ti. Zeynep Özcan. Söz aldığı zaman yutkuna yutkuna konuşurdu. Hocalar bir soru sorduğunda benim verdiğim cevabı ilk ağızından çalan ve benim dediğimi tekrarlayan Zeynep'e bu yüzden sinirlendirdim çoğu zaman. Bu arada sevgili Nagihancığım Zeynep sınıfta söz alıp da konuşmaya başladı mı hemen onun tarafına döner, tıpkı onun yaptığı gibi yutkunur onun taklidini yapar, bizleri de bir gülme nöbeti tutardı.

Nagihan okulun ilk günü bana en çok yakalaşan arkadaşım olmuş, hatta beni ısrarla evlerine öğle yemeğine davet etmişti. Ben ısrarlara pek dayanamayan biri olarak ilk gün bu teklifi reddetmeyi başarsam da ertesi gün elinden kurtulamamıştım. Aslında ilk günün akşamı anneme sormuştum. Annem tabii **"hayır, daha şunun şurasında geleli üç gün oldu"** demişti. Nihayet ertesi gün Nagihan **"hadi lütfen, lütfen"** diye zorla elimden tutup çekiştirince ben de peşine takılıp gitmiştim. Tabii bizim evde yer yerinden oynamış. Ben öğle yemeğine eve gelmeyince telaşlanmışlar ve babam soluğu bizim okulda almış. Müdüre, müdür

yardımcılarına beni sormuş. Ama onlar nereden bilecek? Bu arada başıma gelecekleri az çok tahmin ettiğim için Nagihan'ların evinde benim yüreğim sızlamaya başlamıştı. Nagihan'a **"hadi hemen gidelim okula, geç kalmayalım"** dedim ve birlikte tekrar okula geldik. Bahçe kapısından içeri girer girmez karşıda okulun merdivenlerinde babam beni öfkeyle karşılamış ama yanında müdür ve başka hocalar olduğu için çok da üzerime gelmemişti. Babam bana **"seninle akşam evde hesaplaşacağız"** dedi sert bir tonla. O sırada Nagihan'ı da biraz fırçalamıştı. Ben korkudan ne dediğimi net hatırlamıyorum ama herhalde küçük bir yalan kıvrımıştım. Fakat arkamızı dönüp sınıfa giderken Nagihan'ın bana **"Yalan söylüyorsun bir de İmam-Hatip'e gidiyorsun yazık sana"** diye çıkıştığını gayet net hatırlıyorum.

İşte o gün bu söz beynime balyoz gibi inmişti! Artık bir İmam-Hatip'li olarak bundan sonra nasıl bir insan olmam ve nasıl davranmam gerektiğini benliğime kazıyıştı bu sözler. İmam-Hatip'li yalan söylemez, dürüst olur, kötülük yapmaz, edepli ve ahlâklı olur, olması gereken budur! İşte daha mini mini l'deyken arkadaşım sayesinde bu kimliği taşıırken nasıl bir farkındalık içinde olamam gerektiği bana hatırlatılmıştı. Bu arada Nagihan'la olan beraberliğimiz dört sene içinde bir tutkuya dönüşmüştü. Ayrılmaz bir ikili olmuştuk. Birbirimize olan benzerliğimiz de görenlerin bizi kardeş sanmalarına yol açıyordu. Bundan her ikimiz de büyük keyif alıyorduk tabii. Hatta 4. Sınıfta (lise l'deyken) okula gelen müfettişlerden biri de aynı soruyu sormuştu **"siz kardeş misiniz"** diye. Enteresan...

Okulumuzun kıymetli öğretmenlerine geçmeden önce bir anıyı daha paylaşmadan edemeyeceğim. Sınıftaki en büyük rakibim: Ayşegül Balkan. Hatta belâlım desem abartmış olmam Sağolsun ödevlerini hazırlarken hem benden yardım alır,

hem de beni çekemezdi.

Orta II. sınıftaydık. Matematik dersimize Remzi hoca giriyordu: Remzi Olgun. O dönem sanırım Arif (Toy) hocamız da stajyerdi. Onunla birlikte derse giriyor ve bizler gibi sırada oturuyordu çünkü. Sınav kâğıtlarımızı galiba Arif hoca değerlendirmiş. Ben 8 almıştım Ayşegül 9. Ayşegül'ün keyfi yerindeydi. Ben Remzi Hocaya kâğıdımı görmek istediğimi söyledim. Sağ olsun o da beni kırmadı. Hoca kâğıdı kontrol ederken ben de yanındaydım ve Remzi Hoca, Arif hocanın gözünden kaçmış bir ayrıntıyı yakaladı. Hemen benim notumu yeniden değerlendirdi ve 9.5'tan 10 verdi benim kâğıdım. Şaka falan değil. Doğrusu bu kadarını ben bile beklemiyordum. Fakat Ayşegül'ün düşen suratını görmeliydiniz. Sadece suratını asmakla kalmadı o da kâğıdını görmek istediğini söyledi. Hoca ona da kâğıdını gösterdi ve yanışının altını çizdi. Ama Ayşegül'ü sakinleştirmek ne mümkün? O sırada zil çaldı. O yıllarda erkek kantininin penceresi bizim bahçemize bakıyordu. Ayşegül de hocanın peşinden koştu. Bırakmadı yakasını. Bu defa hoca ikimizin kâğıdını da yan yana getirerek benim yazdığının altını çizdi ve onun hatasını tekrar gösterdi kendisine. O sırada hoca kâğıtları kantin penceresinin önüne koyduğu için içeriden de meraklı bakışlar üzerimize çevrildi. Erkek öğrencilerden bazıları **"kıza baaak! 9 almış bir de itiraz ediyö valla"** diye başladılar konuşmaya. Nihayet hoca, kâğıtları topladı ve arkasına bakmadan gitti ama Ayşegül'ün öfkesi bu defa da kantindeki erkek öğrencilere patladı. Onlara ağızına geleni söyledi. Ayrıca bu işte ben de sanki suçluymuşum gibi bana da küstü ve günlerce konuşmadı. Ben de elimde olmadan keyiflenmişim demek ki bu olay bugün gibi hatırladığım bir anı olarak hafızamda yer etti. Orta II. sınıfta ben okul l.s'i olduğum zaman Ayşegül'ün hissettiği hezeyanları

şimdi daha iyi anlayabiliyorum.

Saygıdeğer hocalarımıza gelince. Hepsi ayrı birer değer ve ayrı birer hazineydi bizim için. Babam Cahit Koca da bu değerlerin arasındadır tabii. Hepsini tek tek hatırlıyor, saygıyla ve minnetle anıyorum. Orta kısımdayken derslerimize giren hocalar: Haşim Erdoğan, Ramazan İşgüder, İhsan Yıldız, M. Ali Önsüz, Mehmet İşcan, Ragıp Yazan meslek hocalarımız. Türkçe hocamız İnci Gündüz, Fen Bilgisi hocalarımız Ahmet Yılmaz Deniz, Fikret Turgak, Sosyal Bilgiler hocamız M. Recep Şengül ve lisede coğrafya hocamız Ahmet Güler, Ortaokulda Türkçe, lisede Edebiyat hocamız Abdurrahman Güler, İngilizce hocamız Mehmet Yıldız, tarih hocamız Mehmet İçer ve fizik-kimya hocamız Şerife Hanım. Hepsinin ayrı ayrı anıları var hafızamda. Ancak burada uzun uzun anlatmaya kalksam sayfalar almaz.

İngilizce hocamız Mehmet Yıldız çok tertipli, disiplinli bir insandı. Okula gelirken kitabını, defterini unutanlara (-)yi yapıştırdı. Bir gün İsmail adında bir çocuğa kitabını defterini unuttuğu için yine (-) vermiş ve bunu yüksek sesle kendisine söylemişti. Çocuk da kaşarlanmış, ukala bir tavırla **"istersen iki tane ver"** deyince hocamız önce öfkesini bir kenara bırakıp hayret ve şaşkınlığını biraz da espiye dökerek **"öyle mi diyorsun? Peki, bundan sonra senin lâkabın Dayı İsmail olsun"** dedi. Ama dersin sonuna kadar tahammül edemedi ve çocuğu kolundan tuttuğu gibi diye dışarı attı. O günden sonra çocuğun adı Dayı İsmail olarak kalmıştı.

İnci hanım hocamıza da bir seferinde nedenini hatırlamıyorum sınıfça bir tavır almış ve dersine hiçbir şekilde katılmamaya karar vermiştik. O da bu halimize hem şaşırılmış hem de bir anlam verememiş olmalı ki bize **"Kurulu makine gibisiniz. Ne oldu şimdi"**

diye çıkmıştı. Bu arada Seher Esen adlı vasat bir arkadaşımız bizim parmak kaldırmayışımızı fırsat bilip hocanın sorusuna o cevap vermişti. Ama ders bitip hoca sınıftan çıkınca oyunbozanlık ettiği için bütün sınıfın hışmına uğramaktan kurtulamamıştı tabii ki. Seher'in ağabeyi Kadir Esen de uçarı bir öğrenci olarak lisede bizim sınıfımızdaydı. Arada bir keyfine göre aklına eserse okula uğrar ve arkadaşlar da O'na **"ooo Kadir bey hoşgeldin, sefa geldin nerelerdesin"** diye takılırlardı. Bu yüzden Fizik-kimya hocamız Şerife hanım bir gün O'nu sınıfta görünce **"aaa.. Kadir sen geldin mi? Hadi gel gel gel, seni hazır yakalamışken sınav yapayım bari. Bir daha ne zaman bulacağım?"** diye apar topar çocuğa sınav kâğıdı çıkarttırmıştı.

Meslek dersleri hocalarımızın her biri bize şuurlu olmayı aşılaman insanlardı. İhsan Yıldız hocamız bazen konuları esprili bir tarzda anlatırdı. Bir gün bize **"iskat"** olayını anlatırken zamane imamlarına da bir gönderme yapmıştı. Ama biraz ağır bir gönderme. O yüzden burada zikretmesem daha iyi olacak. Bir seferinde beni sözlü yapmak için tahtaya kaldırdığında: **"Zeliha Koca, hadi bakayım Kus bin Saide'nin hutbesini ezbere oku!"** deyince ben **"Lâ Havle..."** der gibi kafamı iki yana sallamıştım. Kendisi de gülerek **"desene böyle soru mu olur hoca"...** Bu arada aklıma gelmişken, İhsan Yıldız hoca benim baş rakibim Ayşegül'e kızdığı zaman **"Ayşegül Balkan! Şimdi Balkan yarım adasına gönderirim seni"** diye fırcalardı O'nu. Nagihanla yan yana oturduğumuz gibi derste de iyi kaynatırdık. Bize de **"Başaran ve Koca ikilisi! Şimdi sizi de kapının önüne koyacağım ha..."**

Mehmet İşcan hocamız da bir gün bana **"Saba"** makamını öğretmeye çabalamıştı ne hikmetse **"hani bir türkü vardı: Kına mı yaktın eline"**

"Emineee" diye o türküden bana hatırlatma yapıyordu ama bütün sınıf gülmekten kendine gelemedi tabii. Aslında onun en çok şu sözü aklımda yer etmişti: **"edebinizi, iffetinizi muhafaza etmesini iyi bilin, erkeklerle konuşurken daha dikkatli olun, Laubalileşmeyin!"** Hatta sesini yükselterek **"gözbebeğinizi saklayacaksınız erkeklerden!"** diye nasihat ettiğini nasıl unutabilirim? Bu söz beni öyle etkilemişti ki, Lise l'de erkek arkadaşlarla karma yapıldığımız zaman sağıma soluma bakmadan sınıfa girerken heykel gibi yürüdüğümü biliyorum. Hiçbir erkek arkadaşım bu yüzden benden bir silgi dahi isteme cesaretini bulamamıştı.

Her daim söze **"arkadaşlar!"** diye başlayan Ramazan Bey hocamızın da bir gün din dersi sınavında sorduğu bir soru akılma geldikçe hâlâ sorgularım. Soru şu: **"her doğan çocuk ne üzerine doğar?"** şimdi bu soruyu nasıl cevaplayacağız. Elbette İslâm fıtratı üzerine doğar ama bu soru bu şekilde mi sorulur yoksa daha farklı mı bilemiyorum. Kendisi son derece güler yüzlü, sevimli ve yumuşak huylu bir hocamızı Allah razı olsun. O da Mehmet İşcan hocamız gibi güzel nasihatler verirdi.

Nasihat deyince sadece hocalar değildir aklıma gelen. Bizden üst sınıfta olan Ayşe ve Zeynep ablalar da zaman zaman boş derslerde sınıfımıza gelir ve bize çok değerli Hadis, İlmihâl kitaplarından okur, tatlı tatlı sohbet ederlerdi.

Çanakkale İmam-Hatip Lisesindeki hocalarımla ilgili burada dile getirdiklerimden başka dört sene boyunca hafızamda yığınla anı birikti elbette. Fakat bunların tamamını yazıya dökerek olursam sanırım bir kitap kaleme almam gerekecek. Bu anı yazma işi 24 Kasım öğretmenler günü vesilesiyle çıktı zannediyorum. Ama şu an beni benden aldı götürdü ve içinden çıkmak istemediğim

Gülsüm ERDOĞANOĞLU Nagihan BAŞARAN Zeliha KOCA Ayşegül BALKAN

bambaşka âlemlere sürükledi. Bu yüzden yazacaklarım yazmakla bitmiyor. Bitmez de zaten. Okul hayatımın, hatta ömrümün en güzel günleriydi Çanakkale yılları. Okul sıralarındaki o tatlı heyecan bir rüzgâr gibi geçti. Bir mevsimdi bitti. Ama aradan dile kolay koskoca 35 sene geçmesine rağmen mezara kadar götüreceğim unutulmaz anılar bıraktı bende. Çanakkale'de de topu topu dört sene kalmıştık. Sonra ağabeyim üniversiteye başlayınca bütçeyi daha fazla zorlamamak adına babam tekrar Eskişehir'e, yani bu defa son durağımız olan kendi memleketimize yeniden tayin istedi. Dönüşümüzde dört sene değil sanki kırk senelik dostluklar biriktirmiştik her birimiz.

Yola çıkacağımız gün akşam vaktiydi. Hava kararmıştı. Fakat otogardaki o manzara görülmeye değerdi

gerçekten. Keşke bugünkü teknolojik imkânlarla o zaman da sahip olabilseydik. Videoya alınıp uzun uzun izlenecek ve izletilecek bir manzaraydı. Çanakkale otopanı bizi uğurlamaya gelen dostlarımızla dolup taşmıştı. Müthiş bir kalabalık ve izdiham. Dört sene önce kendi memleketimizden gurbete çıkıyoruz diye ağlayarak geldiğimiz bu efsane şehirden şimdi de gözyaşları içinde ağlayarak dönüyorduk.

Ah Çanakkale... O türküyü şimdi kendime ithaf eder gibiyim. **"Çanakkale içinde vurdular beni..."** Çanakkale, hele de Çanakkale İmam-Hatip Lisesi yüreğimin tam orta yerinden vurmuştur beni. Kimliğim, alışkanlıklarım, hayata bakış açım orada şekillendi. Şu an İslam'ı tam anlamıyla hakkını vererek yaşadığımı söyleyemesem de Elhamdulillah

Müslüman olmanın bilincini, sorumluluğunu, iyiye, doğruya, güzele dair hemen her şeyi o ilim yuvasında öğrendim. Bilvile bu bilince sahip olmamda emeği geçen bütün değerli hocalarıma yürekten teşekkür ediyor, her birinin önünde hürmetle, muhabbetle eğiliyorum.

Şu an benim devremde olan arkadaşlarım, ağabeylerim, ablalarım neleri dile getirdiler bilemiyorum ama bu işe benim kadar kendini kaptırıp da satırlara gömülen olmamıştır herhalde. Neticede bu da bir gönül işi. Okuyanları sıktıysam ya da sürç-i lisan ettiysem affola...

*** Sütçü İmam Üniversitesi Öğretim Görevlisi, 1987 Mezunu**

Kesitler

İmam Hatip Yıllarımdan

İlkokul öğretmenim dindar bir insandı, 5 yıl boyunca okuttuğu öğrencilerine kimler hangi okula gidecek diye sorduğunda sınıfımızda sadece ben ve bir arkadaşım İmam hatibe gideceğini söylemişti. Bunun üzerine tüm arkadaşlarımız İmam Hatibin çok zor olduğunu, Arapça ve Kur'anı Kerim gibi dersler olduğunu, mezun olduğunda da ölü yıkayıcısı olduğunu söyleyerek bizi vazgeçirmeye çalışmışlardı. Nihayet diğer arkadaşımızı vazgeçirmeyi başarmışlardı. İmam Hatip'e giden ise sadece ben ve 7 yıl boyunca aynı sınıfta okuduğumuz öğretmenimin kızı idi.

11-12 yaşlarında bir çocuk olarak idrak edemediğimiz çok şey vardı ama bir şeyi iliklerimize kadar hissediyorduk; bizler (ailelerimizle beraber) bu toplumun itilen, dışlanan ve ötekileştirilen bir sınıftıydık. O yaştaki bir çocuğun çok kolay kaldıramayacağı ve kolay kolay hazmedemeyeceği bu durum bizleri birbirimize kenetliyor ve hırslandırıyor. Bizler bu kaderi değiştirecek ve tüm dünyaya yeniden Müslüman kimliğinin gerici ve yobaz olmadığını gösterecektik. Bunun için çok çalışmamız her derste başarılı olmamız gerekiyordu. O azimle çalışıyor, ortaokul 2. sınıftan itibaren sohbetler düzenliyor, arkadaşlarımızla bu kimliği inşa edecek okumalar ve programlar yapıyorduk.

Okulumuz ortaokul ve lise toplam 370 civarı öğrenciden oluşuyor, özellikle lise kısmında sayılar çok azalıyor. Buna bir de fen derslerinin seçmeli olması eklendi ve bu derslerin hocasının herkese çektiren bir hoca olmasından dolayı kimse onların verdiği dersleri değil dini musiki gibi dersleri seçtiler. Bu durumda mühendis olmak isteyen benim için farklı bir okula gitmekten başka bir çare kalmamış gibiydi. Çünkü toplamda 19 olan sınıf sayımızı ikiye bölüp 4-5 kişi için fizik kimya dersleri açamıyorlardı. Ayrılmak istediğimi, başka bir ildeki İmam Hatip Lisesine gideceğimi söylediğimde Ragıp Hoca sınıfa gelip bir konuşma yaparak sınıfı Biyoloji ve Kimya seçmeye ikna etmişti de ben de okulda kalmıştım.

Okulumuza gelen yeni fıkıh hocası ise çok ince bir siyasetle bizleri diğer meslek hocalarımıza karşı dolduruyor onların tehlikeli adamlar olduğunu ve bizleri kullandıklarını, kendisinin doğuda görev yaparken jandarma ile nasıl işbirliği yaptığını ve insanları tutuklattığını anlatarak gözdağı da veriyordu. Hatta "sizinle ilgilenen o hocalar var ya onların hepsinin paçalarından

b.. akıyor" bile demişti bir gün. Bunun üzerine ona itiraz etmiş ne yapmak istediğini sormuştum ve yılsonu notumu zar zor 7 yapabiliştim. Biz mezun olduktan sonra o hoca okula müdür yardımcısı olmuştu ve maalesef öğrencilere çok çektirmişti.

Bir de o dönemler okul umre programları çok yaygındı, birçok İmam Hatip umreye gidiyordu ama bizim okulumuzun mevcudu az olduğu için böyle bir programa cesaret edilemiyordu. Son sınıf öğrencisi olarak gezi kolunu seçmeye karar vermiş ve bizleri kırmayan Ramazan hocamızdan gezi kolunu (o zamanlar her hafta bir saat kol dersleri olurdu) almasını istemiştim. Bu sayede gezi kolu olarak bir umre programı organize etmeyi arzuluyordum. Uzun uğraşlar sonunda 1990 yılı Şubat ayında 22 gün süren bir gezi programını organize etmeyi başarmıştık. Okulumuzdan gerekli sayıyı karşılayamadığımız için Biga ve Ezine imam hatipten de birkaç öğrenci ve hoca bu programa dâhil edilerek ihtiyaç olan sayıyı tamamlamıştık. Uzun ve zorlu (ama gerçekten zorlu) o yolculuğu ayrı bir başlıkta ele alıp anlatmak gerek. Ama o programın büyük bir kısmı benim omuzlarımdaydı ve 4.000 kilometrelik yolu otobüsle gidip gelmek ve 38 kişinin sorumluluğunu üstlenmek bana hayatla ilgili çok şey öğretmişti. Hayatımda ilk defa yurtdışına çıktığım bu seyahat sonrasında yurtdışına gitmek ve yurtdışında okumak sevdası başlamış ve 1994 yılında Yıldız Üniversitesinde okuduğum bölümü bırakıp Malezya'ya gidene kadar devam etmişti. O gün bugündür yurtdışı ile bağım hep güçlenerek devam etti.

Bence İmam Hatipler bu milletin büyük savaşlarla yok edilen dindar entelektüel sınıfının yeniden inşası için bir araç olmuştu. Bunun için dine karşıtlığı had safhada olan mevcut entelektüeller (!) dönüştürülemeyeceğine göre köylü(!) bir kesimin çocukları alınarak eğitilmiş ve entelektüel bir sınıfa dönüştürülmüş oldu. İmam Hatipler gerçekten bütün engellemelere ve zorluklara rağmen bunu başardılar. Artık İmam Hatiplere yeni bir misyon biçilmeli ve bir önceki dönemde mevcut olan dinamikler ile değil daha güncel ve ileriye gören yaklaşımlar ile yetiştirilmeliler. Günümüzü ve geleceği okuyamayan bir anlayış gençleri kaybedecek ve tekâmül mümkün olmayacaktır.

■ Ümran (AYAN) USLAN

kader çizgim

Çocukluğum Lapseki Umurbey'de geçti. O zaman gözümde güzel hatıralarım olduğu küçük şirin bir kasabaydı. İlkokulu burada tamamladım. O zamanlar geleneği yaşayan tüm aileler gibi babam beni de bir sene Kur'an Kursuna verdi. Bu konuda fikrimin sorulduğunu hiç hatırlamıyorum. Babam "Hele bir sene kursa git sonra tahsil hayatına devam edersin" derdi. Yaslı bir ailenin en küçük evladydım. 18 yaşında öldürülen ablamın hikayeleriyle büyüdüm; belki de bu yüzden babam Kuran Kursuna gitmemi çok istiyordu. Allah'a şükür borcu mu, arkamızdan okursun arzusu mu bilemiyorum. Kurs eğitimi sonrasında başörtüme o kadar bağlanacağımı belki de babam da tahmin etmemişti. Çünkü düz liseye vermeyi planlıyordu. İlkokul öğretmenim babamı her gördüğünde "Bu kıza yazık ettin, Onu niye Kuran Kursuna verdin" diyormuş. Kurs hocam sertti fakat kabiliyetli görmüş ki bana hafızlık yaptırmak istemişti. O sıralar Habip

Badem isimli bir İmam Hatip hocası Umurbey'e de okulun duyurusunu yapmak için gelmişti. Sert ve şiddet uygulayan bir hocayla hafızlık yaptırmak hem dini eğitimin hem de dünyevi ilimlerin okutulacağı bir okulda okumayı tercih ettim.

Umurbey'den altı kız ile İmam Hatip hayatımıza başladık fakat üçü ile bitirdik. İmam Hatip yıllarımda Çanakkale'de babamın amcasının evinde kaldım okula yakın olması hasebiyle. O kısa mesafede bile başörtüme saldıranlar olurdu. Defalarca örtümden dolayı taciz edildim; başörtümü elleriyle açmaya çalışan bile oldu. Hüngür hüngür ağlayarak okula gittiğimi hatırlıyorum. Başımız önde, sağa sola bakmadan edebimizle okula gider gelirdik. Buna rağmen bazı insanlarda bu nefret ve kin nasıl oluşmuştu hiçbir fikrimiz yoktu.

İmam Hatip benim kader çizgim oldu. Önceki hayatıma sünger çekip arkadaşlarımı ve çevremi ona göre belirledim. Bizden önceki sınıfta sadece iki kız öğrenci vardı, bizim sınıfımız ilk kız sınıfı idi. Bu yüzden örnek alabileceğimiz çok fazla ablalarımız da yoktu. Şule Yüksel Şenler'in kitaplarında buluyorduk aradığımız ruhu. Dostluğun, kardeşliğin temeli bu yıllarda atıldı.

İmam Hatip'e başladığımız ilk yıllarda başımız kapalı okuyabiliyorduk. Sonraki yıllarda sınıfa girince açma emri geldi, çok ağladık. Daha sonraki yıllarda bahçede de başımızı açma emri geldi, o zaman daha çok ağladık...

Biz başı açık okuyan ilk kız sınıfı öğrencileriydik. Siyer dersimize giren Ramazan Hocamızın bize hiç bakmadan gözlerini pencereden dışarıya çevirerek ders anlattığını hatırlıyorum. Kurani Kerim hocam Mehmet Ali Önsöz'ün makamları öğretirken "Sarı kanaryam" şarkısını örnek vermesi, Mehmet Recep Şengül hocamın kibarlığı, zarıflığı, Nergis Ertem hocamın sempatikliği, İhsan Yıldız hocamın titizliği, Haşim Hocamın yumuşak sesi gün gibi hatırımdadır.

Okula başlamama vesile olan Habip Badem hocamızın disiplinli prensipli oluşunu henüz keşfedememiş olacağız ki bir keresinde sınıf değiştirerek 1 Nisan şakası yaptığımızda onu çok kızdırmıştık. Okul hayatım boyunca en çok sevdiğim iki ders Matematik ve Arapça idi. İkisi de bulmaca gibi gelirdi. Osman Öztürk Hocam sayesinde matematiği bir o kadar daha sevmiştim. İlgisini asla esirgemeyen, severek anlatan, tahtayı planlı kullanan, kılık kıyafeti düzgün, "İspanağın faydalarını" sık sık anlatan çok sevimli bir hocaydı. Bir gün yine Temel Reis'in İspanak yiyişinden ve İspanağın faydalarından bahsederken "Ama hocam Temel Reis hep kendi yiyor hiç Safinaz'a yedirmiyor" demiştim de çok hoşuna gitmişti! Arapça dersinin gramer kuralları da çok hoşuma giderdi. O zamanlar bizim akademik temelimiz çok sağlam atılmıştı.

Sadece akademik olarak değil İslami bilinç anlamında da çok sağlam bir temel verildiğine inanıyorum. Hem kendimizi iyi yetiştirmek hem çocuklarımızı iyi, ahlaklı, İslam'a gönül veren insanlar olarak yetiştiren anneler olmak bilincini İmam Hatip'teki hocalarımızla kazandık.

Öyle güzel insanlar olalım ki insanlar bizden etkilenip İslam'ı sevsinler arzusundaydık. Öğrendiklerimizi hayatımıza tatbik edelim ki İmam Hatipli olmanın gururunu göğsümüzü gere gere taşıyalım isterdik.

İmam Hatibe başlamamı gönlüme ilham eden ve hoş gösteren Rabbime hamd olsun, okutan anne babacığımın Allah razı olsun. Bizleri bu günlere getirmekte çok payı olan bütün hocalarıma şükranlarımı, minnettarlığımı sunuyorum. Allah kendilerinden razı olsun.

“Hayrola ! Küs müyüz ?”

Turgut Reis İlkokulu'nu bitirdikten sonra Çanakkale İHL'ye başladım. Okulun ilk günü okula giderken karşıdan ilkokulu aynı sınıfta okuduğumuz üç kız geliyordu. Onlardan yana hiç bakmayınca “Hayrola küs müyüz?” diye sordular. Onlara dönüp “Ben artık İmam Hatip Lisesi'ne başladım. Sizinle konuşmam.” deyip yoluma devam ettim. Hatırladıkça gülerim. Okula vardığımda iki şube olduğunu, bir şubenin kızlarla karışık, diğer bir şubenin erkek sınıfı olduğunu gördüm. Beni kız sınıfına vermişlerdi. Öğlen arası eve gidip uzun uzun ağladım. Babam idarecilere telefon etti. Öğleden sonra beni kız sınıftan alıp Yusuf Alat ile değiştirerek erkek sınıfına verdiler. Hem benim hem de Yusuf için mutlu bir son olmuştu diye düşünüyorum.

Okula başlayalı bir ay civarında olmuştu. Sınıfımızda okula biraz geç başladığı için bizden bir iki yaş büyük arkadaşlarımız da vardı. Derste hangi sebeple olduğunu hatırlamıyorum. Öğretmenimiz Kadir Güner isimli arkadaşımıza bir tokat attı. Yaşı büyük olan İsmail Donkar öğretmene hitaben “Tırnak kadar dadayı dövüyon. Ayıp olmuyor mu” deyince iki tokat da kendisi yedi. Bu olayı da hatırladıkça gülerim. Öğrencilik yapmanın zor olduğu bizim zamanımızda bazı öğretmenlerimizin dayağı eğitimin vazgeçilmezi, pedagojinin temel ilkelerinden biri gibi gördüklerini biliyorum. Hatta parmağındaki yüzüğün topuzu ile öğrenci dövdüğünü övünerek anlatan hocalar hatırlıyorum. Bunu bir genelleme gibi vermek üzerimizde çok emeği olan değerli öğretmenlerimize haksızlık olur. İnsan olumsuz örneklerle de birçok şey öğrenebilir. Biz de dayağın cennetten kendi rızasıyla çıkmadığını bilakis kovulduğunu, öğretmenin vurduğu yerde bitenin gül değil ateş olduğunu öğrendik.

Elbette sadece bunu öğrenmedik. İmam Hatip öğrencisi olmanın büyük bir onur olduğunu öğrendik. Her ne kadar beyaz Türkler tarafından ölü yıkayıcısı gibi görülsek de Allah'ın dinini temsil ediyor olmanın ezikliğini değil şerefini yaşadık.

O sebeple üzerimizde emeği olan bütün öğretmenlerimizden Allah razı olsun diyorum.

* Hasbahçe Kız AİHL Mes. Ders. Öğretmeni, 1991 Mezunu

HAYATIMIN DÖNÜM NOKTASI

■ Meryem Nurcan (YILDIZ) İŞGÜDER

Hani insanın “öncesi-sonrası” diye adlandırdığı anları vardır ya... Benim de İmam Hatip'e başlamam öyle bir dönüm noktası olmuştu. Ortaokulu Ayvacık-Paşaköy Ortaokulu'nda okudum. Arkadaşlarım Ayvacık Lisesi'ne kaydoldu. Ne kadar yalvarsam da babam bana izin vermedi; “Ortalığın çivisi çıktı, ben senin ardından koşmam, otur yerine” dedi. Ağlamam sızlamam da fayda etmedi; o yıl kaldım evde. Ama bir mucize olsun diye bekliyordum. İslami bir yaşantı değil de geleneksel bir İslam anlayışı olduğu için dua etmek de aklıma gelmiyordu! Şimdi dünya ve ahiret görüşümüz tamamen farklı ama o zamanlarda aramızdan su sızmayan kuzenlerimle öyle ya da böyle bir şekilde zaman geçiriyordum. Onların “Dayı sen de ne kadar geri kafalısın?” diye babama laf çakmaları bile kar etmiyordu. Babam inadından vazgeçmiyor, ben de çaresiz boyun büküyordum.

Oyıl Ramazan ayında bizim köye vaaz etmeye bir hoca gelmişti. Babam baya samimi olmuştu bu hocayla. Annemle bana “Camiye bir hoca geldi,

gidin bakın bir dinleyin.” demişti. Eh bizim o taraklarda bezimiz olmadığı için oralı olmadık. Oralı olmadık desem de yine orucumu tutuyor, arada da namazlarımı kılıyordum. Eh ailem hatimimi de ettirdi. Daha ne oldu! Camiye gidip hocayı dinlemek bir de onca namazı kılmak hiç de kolay değildi! Bir gün halama gittim. Oraya ilkokuldan arkadaşım gelmişti. İstanbul'daki Tuğba Kız Kur'an Kursu'nda okuyormuş. Amaan bir örtünmüş, her tarafı iğne. “Bu ne böyle kız! Nasıl örtmüşsün başını, bir de yere kadar pardösü”. Kızcağız ne dediyse de dinlemedi. Bana çok uzaktı söyledikleri. Sen yoluna ben yoluma dedim, uğurladım gitti evine. O yıl öyle böyle geçti. Ertesi yıl, beni Ayvacık Lisesi'ne göndermeyen babam tutturdu “Çanakkale 'de bir okul varmış hem lise hem de Kur'an Kursu gibiymiş, ona gidebilirsin ama başını örteceksin” dedi. Ben lise gibiyse iyi ama başımı örtmek zor, diye ağlıyordum. Ramazanda vaiz olarak köyümüze gelen hoca birkaç arkadaşla bizim babalarımızı kandırmıştı! Biz ağlaya ağlaya yollara düştük...

O zamanlar öğrenci yurtları falan yoktu. Daha önce kızlar için kiralanmış eve bizi de kattılar, dokuz kız bir evde kalıyorduk. Ev ablamız da Zeynep Abla idi. Bize kuralları anlattı. O gece nasıl geçti bilmiyorum. Namaz abdest tamam o kadar da yabancı değil de kızların okul kıyafetleri bir tuhaftı; kahverengi uzun kollu önlük, (sonraları jile yapıldı) altına siyah pantolon, üstüne rahibe gibi yuvarlak başörtüsü hem de çıtıtlı. Açılmamasından emin olmak için bir de iğneli.

Ertesi gün uykusuz geçen gecenin ardından düştük okul yoluna. Sınıfa girdik, ders tarih. Mehmet Recep Şengül hocamız ders anlatıyor. Köyden beraber geldiğimiz Rukiye ve Türkan arkadaşlarımızla girdik sınıfa. Sırtımızda arkadaşlarımız kadar uzun olmayan pardösümüz, başımızın yarısını örten başörtümüz ile tabi. Ayağımızda da varlığı yokluğu belli olmayan incecik çoraplarımızla. Sınıfımız imam Hatip'in ilk kız sınıfı idi. (Bu arada babam sadece kız sınıfı diye göndermiş beni bu okula. Onu sonradan öğrendim) Kızlar bizi tepeden tırnağa süzüyordu. Herhalde hakkımızda hem İmam Hatip'e gelmişler, hem de bu kılık kıyafet ne diye düşünüyorlardı. Ama bize hiç bir şey söylememişler, kalbimizi kırmamışlardı.

Teneffüs oldu bahçeye çıktık. Babalarımız bizi iki hocayla bekliyordu. Biri Haşim Bey birisi de Ramazan İşgüder hocam. Orada babalarımız bizi onlarla tanıştırdı; "Şu hocanız köye gelen hoca, yanındaki de Haşim Bey" diye. Babalarımız "Hocalarınızın sözünden çıkmayın!" tembihinden sonra bizi bırakıp gittiler.

İşte benim İmam Hatip maceram böyle başladı. Ramazan hocamızın "Arkadaşım, bu kızlarla ilgilenin" ricasıyla sınıf arkadaşlarımızın ve Ayşe, Zeynep Ablalarımızın bizimle uğraşmaları belli bir zaman sonra bizim tabiri caizse adam olmamızı sağladı. Çok zorlandık. Hem aileden uzak kalışımız hem derslere zorlanışımız. Ortaokuldayken yabancı dilimiz Fransızca idi, burada İngilizce. Arapça bilmiyoruz, Kur'an bilgimiz yeterli değil. Yine de fark derslerini vererek liseye devam ettik. Çok zorlu bir süreçten sonra bu okul benim hayatıma anlam kattı. Şimdi düşünüyorum da iyi ki Ramazan hocam bizim köye vaaz etmeye gelmiş. İyi ki de rahmetli

babacığım onunla tanışmış da beni bu okula göndermiş. Bu okuldaki her hocanın hayatımda izleri vardır.

Ramazan Hocamızın bize İslam davasını aşılması, siyer derslerinde Peygamberimizin hayatını yaşıyor gibi anlatışıyla Peygamberimizi sevdirmesi, İhsan Yıldız hocamızın titizlik ve kararlılığı öğretmesi, Mehmet İşcan hocamızın açık sözlülüğü, Mehmet Ali Önsüz Hocamızın bize Kur'anı güzel okumayı sevdirmesi, Cahit Koca hocamızın edebi ve duyarlılığı, Harun Keleş hocamızın disiplini ve adab-ı muâşeret öğütleri, Mehmet Kaplan hocamızın nükteli ve hoş sohbetleri ile edebiyatı sevdirmesi, Osman Öztürk hocamızın tahtayı dahi titiz bir şekilde kullanıp bize de "Defterlerinizi düzenli tutun, ilerde ev hanımı olunca tencerenin, tavanın yerini bulamazsınız" deyişi, fizik-kimya hocamızın hisşından korktuğumuz için korku anlarında yedi Ayet'el Kürsi okumayı öğrenmemize sebep olması, güler yüzüyle bize ders anlatan Nergis hocam, Nuri hocam, Vahid hocam diğer tüm hocalarım ve idarecilerimiz Mustafa Baştürk ve Ragıp Yazan

hocalarımız hatta hizmetli Ali abimiz, memurlardan Osman abimiz, Nurhan ablamız hep hayatıma tutulan ışıklar oldular çok şükür.

Çok şükür, felsefe hocamızın "Biz maymundan geldik" deyişine "Hocam bizim babamız Adem anamız da Havva. Siz maymundan geldiyseniz şempanze mi goril cinsinden mi geldiniz?" diyen, bizi kırmadan tesettürü öğrenmemize yardımcı olan arkadaşlarımız vardı.

Hayatıma İslami yaşantıyı oturtan Allah'ıma şükrediyorum. Bizim yetişmemizde emeği geçen ve yüreklerini vakfeden hocalarımıza, bize anne şefkatiyle ailelerimizin yokluğunu aratmayan, her daraldığımızda yanımızda olan sevgili eşlerine, arkadaşlarımıza ve ablalarımıza teşekkür ediyorum. Vefat eden hocalarımızı rahmetle anıyorum. Bugün hala önümü görebiliyorsam bunu sizlerden aldığım o ışıkla başarıyorum.

İyi ki bana ışık oldunuz! İyi ki ben de İmam Hatipliyim!

* Anaokulu Öğretmeni, 1985 Mezunu

ZARIF SAIRE

■ Sermin EMRE

Bir dal uzandı maveradan
Dimdik ve zarifti
Dediler anlamsızlık
Üzerine kurulu
Lakin buhur gibiydi
Sonradandı rahiyası
Vakti vardı
Yaşamak dedi
Koskoca bir sultandı

İnsan Dokunuşu

Dokunmak, dokundurmak ve dokunamayıp dokunduramamak işte tüm mesele bu.

Bugün çok farklı konu ile karşı karşıyasınız. KF, yani Kistik Fibrosiz. Büyük ihtimalle kimsenin daha önce duymadığı bu hastalık, bazılarının hayatında çok büyük izler bırakabiliyor. Öncelikle KF, genetik bir hastalıktır ve şu an bir tedavisi yoktur. Bir kişinin bu hastalıkla doğması için, ebeveynlerinin ikisinin de bu hastalığı genlerinde taşıması gerekir. Her yirmi beş insandan biri de bu hastalığı genlerinde taşır. Eğer iki birey genlerinde KF taşıyorsa çocuklarının bu hastalıkla doğma ihtimali %25'dir. Bulaşıcı bir hastalık değildir. Nadir görünen bir hastalıktır. Türkiye'de sadece 2500 civarı hasta tedavi olmaktadır ki onların yaşamaları garanti altında değil. Bu hastalıkla doğmak hayatınıza çok fazla sorumluluk yükler. Hayatınızın $\frac{3}{4}$ gibi bir kısmında normal yaşamınıza devam ederken, hayatınızın $\frac{1}{4}$ gibi bir kısmını da KF kaplar. Hastanede olursunuz, sürekli olarak ilaçlarınızı alırsınız (*Bazı günler bir KF hastası günde en az 40 kapsül ilaç alır.*) Doya doya kahkaha bile atamazsınız, sürekli ama sürekli öksürürsünüz. Pek çok da zorluğu vardır. Ama en zoru dokunmaktır. Dokunmak...

İki KF hastası birbirine 6 adımdan daha fazla yaklaşamaz. İlginç bilgidir ki hapsinik saatte 161 km hızla ilerleyebilir ve öksürük sonucu oluşan tükürük damlacıkları 6 adım öteye kadar sıçrar. Hani Korona'dan da mesafe yoluyla korunuyorduk ya. İki KF hastası (enfeksiyonlara karşı çok açık ve zayıf bünyeleri oldukları için) birbirine yaklaşırsa tükürük damlacıkları vasıtasıyla birbirlerini etkileyebilirler ve bu onların ölümüne yol açar. Yani, dokunamazlar değil mi? Ama biz... Biz dokunabilir miyiz? Bir sürekli dokunuruz, değil mi? Mutlu olduğumuz da, üzülduğümüzde; sevdiklerimize, nefret ettiklerimize... Kimi zaman el sıkışırız, kimi zaman öperiz, sarılırız. Bu bizim için ne kadar normal değil

mi? Sevdiğiniz kişi sizinle aynı hastalığı paylaşıyor diye ona dokunamadığınızı ve yaklaşamadığınızı düşünün. Dünya size zehir olabilirdi, değil mi?

Korona ile yatıp kalktığımız bu günlerde şükür sebeplerimiz artsın, değil mi ya! Kistik Fibrosiz Virtual Choir, yabancı bir koro. Koronun tüm üyeleri KF hastası. Bence aynı soru, hepimizin beyinde uyanmıştır. Eğer birbirlerine yaklaşamıyorlarsa, nasıl beraber söylüyorlar? Bir taktik geliştirmişler. Hepsi farklı odalardan söylüyor ve çalışıyor. Sonra sesler birleştiriliyor. Çünkü YAKLAŞAMIYORLAR. Ama bu onların müzik yapmalarını engellemiyor. Biz ise önümüze çıkan her engelde düşebiliyoruz. Bu Korona bile yaşamlarımızı nasıl etkiliyor. Çoğumuz, sırf evlere tıkıldık diye depresyona girebiliyoruz. Ne oldu? Dokunmanın önemini anladık değil mi? Çünkü Korona sağ olsun artık biz de kimseye dokunamıyoruz.

Şimdi bize düşen, dokunmayıp dokundurtmayarak, kendimizi ve çevremizi korumak; sonrasında ise doyusuya dokunmak. Çünkü o en önemli şeydir ve su kadar kıymetlidir.

Ne mi? Tabi ki insan dokunuşu...

Yazının Düşüşü

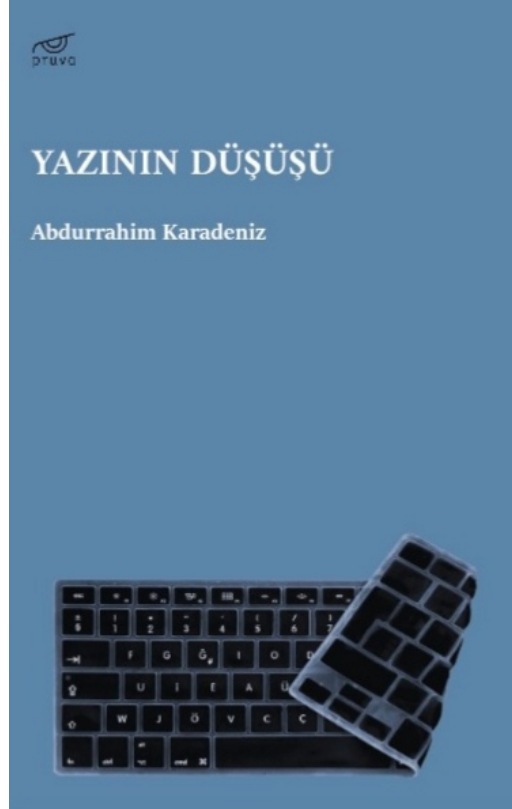
Abdürrahim Karadeniz'in Ocak 2021'de çıkan son kitabı "Yazının Düşüşü", araştırma türünde yazılan önemli eserler arasında yer alacağı benziyor.

Karadeniz, Çanakkale'de doğmuş, Anı - Anlatı - Günlük - Seyahatname, Edebiyat kategorilerinde eserler yazmış bir yazardır.

Türk dilini yani kendi öz dilimizi konu alan bu kitabı her kesimden insanın okuması gerekir. Bütün bir millet olarak aynı dili kullanıyor ve aynı dille anlaşıyoruz ki kendi dilimizle ilgili olan bu kitabı okumak bütün insanlara bir şeyler katacak ve farkındalığımızı arttıracaktır. Toplum içinden en basit örneğiyle; "şey" kelimesi birçok işyeri tabelalarında bitişik olarak yazılıyor. Halbuki, yazarımızın da kitabının son bölümünde bahsettiği gibi, insanoğlunun kullandığı teknolojik aletler bile "şey" kelimesini bitişik yazdığımızda uyarı veriyor. Bizim kullandığımız araçlar bunu bilirken biz kendi dilimizi bilmiyoruz.

Bir dilin soyut anlamda güçlü olması, insanların hayallerini ve hayatlarını zenginleştirir. Bir dilin gerçekliğinin karamsarlığının sınırları olur mu diye sormak gerekirse eğer, bu kitapta bu sorunun cevabını bulabilirsiniz zira yazarımız da kitabına bu soruyu ele alarak başlamış. "**Düşünceye, hakikate ve gerçeğe dair olan umutların bütünü bir dilin içinde gizlidir**", diyor yazarımız. Dil, her türlü umudu içinde barındırır ve kendi dilimizde bunu ne kadar erken fark edersek o kadar iyidir. Çünkü ancak, Türkçenin güzel birikimleriyle yaşanan bir hayat yaşamaya değerdir. Kendi hayatınıza Türkçenin bin bir renk cümbüşünü katmak istiyorsanız, dilin umutlarını içinde barındıran bu kitabı okumak için vakit ayırmalısınız.

Dil bilinci, çocukluk döneminde başlar ve içinde bulunduğumuz ortamda gelişir. Çevremizdeki insanlar dilin öneminin farkında ve bu farkındalığı da yeni nesle

aktarma sorumluluğunda olursa böyle bir ortamda dil bilincinin gelişimi olumlu yönde ilerler.

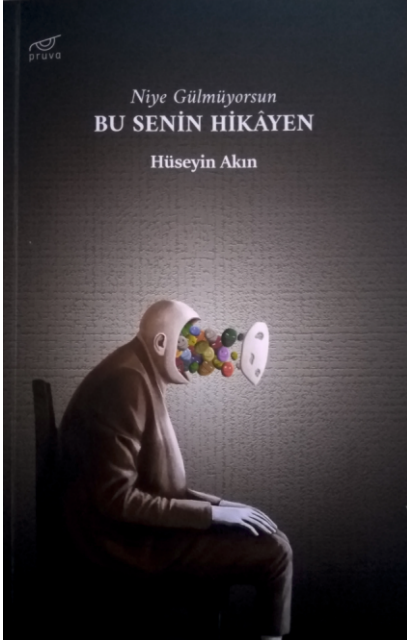
Yazar, kitabının ikinci bölümünde, "**bir dili sanat veya felsefe dili yapan en önemli unsur o alanlarda önemli eserler veren sanatçılardır**", diyor. Bizler yeni nesle kendi ana dillerini sevdirecek öğretmezsek onların verdiği eserlerde karşımıza yabancı diller çıkar. Özellikle de gelecek nesillerin kendi dillerinin içinde barındırdığı umutları iyi tanıması gerek ki geleceğe umutla yönelebilsinler, eserlerini kağıtlara umutla dökülsünler.

Yazarımız kitabının birinci bölümüne, Âşık Paşa'nın Garipnâme'sinden bir alıntıyla başlamıştır: "**Türk diline kimse bakmaz idi / Türklere hiç gönül akmaz idi**" Türkçenin güzelliklerinin

farkına varabilirsek ve dilimizi başka dillerin etkisi altından kurtarabilirsek Türklere akan gönüller sel olur taşardı. Yazarımızın başka bir bölümde ise dikkatleri Wittgenstein'in bir sözüne topluyor: "**Dilimin sınırları dünyanın sınırları demektir.**" Wittgenstein bu sözünü bizlere şunu anlatmak istiyor; yani benim bildiğim kelime ve kavram sayısı ne kadar çoksa, bildiğim ve kullanabildiğim cümle tipleri ne kadar çeşitli ve zengin ise, benim düşünce kudretim o kadar güçlüdür; konuşma ve yazma kabiliyetim o kadar geniş ve kuvvetlidir; başarılarım, yapabildiğim işler o kadar çoktur; ortaya koyabildiğim eser sayısı o kadar fazladır. Türkçe çok zengin bir dil olmakla beraber birçok incelikli düşünceyi de içinde barındıran bir dildir. Ne kadar çok kitap okursak dilimizi o kadar çok geliştirebiliriz.

“2021 Yunus Emre ve Türkçe Yılı” çerçevesinde dilimize ait güzellikleri ve bilgileri öğrenmek istiyorsanız "**Yazının Düşüşü**" ilk adresiniz olmalıdır.

Hüseyin AKIN ve BU SENİN HİKÂYEN

Hüseyin AKIN, lise yıllarından itibaren çeşitli dergilerde yazıları çıkan bir yazar ve şair. Özükle dergisini kurmuş *Kırknar* dergisinin yayın yönetmenliğini yapmış girişimci bir düşünür. “*Hu Dönüşü*” kitabıyla Türkiye Yazarlar Birliği 2014 deneme ödülünü, “*Yan Tesir*” şiir kitabıyla 2017 Eskader Şiir Ödülü’nü almış başarılı bir yazar ve şair. Çeşitli liselerde öğretmenlik yapan başarılı bir öğretmen. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hala kültür çalışmaları

yapan gayretli bir eğitimci.

İkinci Yazıları, Ünlem, Yansıma, Derkenar, Kardelen, Düşünarı, Kırklar, Lamure, Yedi İklim, Hece, Dergâh, Karabatak, Türk Dili, Türk Edebiyatı, Varlık, Deve, Çeto gibi dergilerde yazılar yazmış. Çeşitli radyo ve televizyonlarda kültür-sanat programları yapmış, birçok gazetedeki kültür yazıları yazmış, köşe yazarlığı yapmış. Edebiyatın şiir, deneme, hikâye, biyografi ve inceleme alanlarında yirminin üzerinde kitaba imza atmış velut bir yazar...

Pruva Yayınları arasında Ocak 2021’de çıkan “*Niye Gülmüyorsun Bu Senin Hikâyen*” 13 öykü ve 87 sayfadan oluşan bir öykü kitabı.

Hüseyin AKIN, diğer kitaplarında olduğu gibi son kitabında da günlük hayatta kullanılan deyimleri oluşturan kelimelerle oynayarak bir çeşit kafiye yaparak kitap ve hikâyelerine isim vermeyi seviyor, “*Tespitçi Diikkâni, Kitabım Çıktı Alınmayın, Menkul kanaatler Borsası, Bana Öğretmenini Söyle, Hu Dönüşü*” kitaplarında olduğu gibi “*Bu Senin Hikâyen*” isimli son kitabındaki; “*Manda Lina, Palas Pandıras, Afra ile Tafra, Doğum Yerim Kibiristan*” gibi başlıkları bu çerçevedeki öyküler.

Kitapta, günlük hayatta kullanılan sıradan olayları bile hikâye konusu yapıyor. “*Mobilyaların Kırılan Kalbi*” böyle bir öykü mesela. “*Öyküsü Yazılması*”nda öykü kahramanlarına bunu net olarak söylüyor: “*Bunların her birini bir öyküye dönüştürebilir ya da eksik kalan bir öykünün parçası olabilir*”

Modern dünyanın problemlerine biraz buruk biraz da müstehzi bir eda ile vurgu yapıldığına da tanık oluyoruz kitapta: “*Mobilyaların Kırılan Kalbi*” öyküsünde insan eşya ilişkisine vurgu yapılmakta, “*Hepsi Hikâye*” öyküsünde modern dindarlığın geldiği noktayı şu cümlelerle ifade etmektedir: “*Acelesi olanlar, parttime namaz kılanlar ve iş adamları için din mütebassıslarının uygun görüp öngördükleri “İblas” ve “Kevser” surelerini art arda yuvarlayarak okudu.*” “*Palas Pandıras*” şehirde insanca yaşamak isteyen ancak insanlık denilen şeyin bir çöp bidonunun içi olduğunu anlayan varoş kedicikler modern insanın durumunu ne güzel anlatıyor. “*Anne, Ben Artık İyiyim*” öyküsünde çağdaş (!) bir ailede doğup da üniversite yıllarında huzurlu İslami bir hayata yelken açan genç kızın durumu annesine izah edebilmek için “*Evet anne, ben iyi yola düştüm*” demek zorunda kalması trajikomik bir durumu gösteriyor. “*Bir İhtimal Dershanesi*” öyküsünde üniversiteye hazırlanırken hukuk BARO’sunu başlangıçta “*Başörtüsüz Allah Rızası Olmaz*” diye algılayan, ancak üniversiteyi bitirince sekürel bir hayat hedefleyen ve “*hayal çerçevesine asacak resmi olmayan*” başörtülü öğrencinin hayalleri ve muhafazakâr kesimin de geldiği noktaya parmak basıyor. “*Kalender*” öyküsünde ülkenin asıl sahipliğine soyunan seçkincileri; “*Yüzünde bu memleket sadece benim ifadesi givili, sizi korumak ve kollamak hakkına sahibim*” ifadeleriyle tanımlaması ancak geçek hayatı da unutmamak gerektiği Zincirlikuyu mezarlığının diliyle anlatılıyor: “*hayır durum bildiğiniz gibi değil*” İki kesimin çatışmasının ortak noktası; “*Kalabalıklar da cesetlerin gürlütsüdür.*” Modern dünyanın güçlülere veya kendini güçlü görenleri taktıkları gözlüklerle başkalarının küçük görmeye, gözlüklerini çıkardıklarında ise gördükleri şeyin aslında büyük olduğunu şahit oluyorlar. “*Doğum Yerim Kibiristan*” öyküsünde “*karınca zannettiği simitçinin ta kendisi*” ifadesi buna işaret ediyor. Evet, hakikaten “*İnsan basbayağı yanılıdır.*” “*3020 Yılı Şairler Vizyonu*” öyküsünde müstakbel eğitimimizin aktörlerine mizahi bir yaklaşımda bulunuluyor: Öğrenci; *Dijican, Öğretmen; robot öğretmen, Oyuncak; hava bisikleti, Anne-Baba; Nicel bey, Hijyen banım.* Kitapta zaman zaman gelenek ile modernizm, birleştiriliyor, hayalle gerçek karışıyor. “*Manda Lina*” öyküsünde Anadolu türküsü ile mistisizm birleştirilerek bir ruh verilmek istenmiş.

Öykü kahramanlarının dilinden mevcut dergi isimlerini andırır tonlamalarla edebiyat dergilerinden bahsetmesi, biraz dergileri biraz da yazarlarını mizahi üslupla dile getirmesi sektörün durumunu çok güzel izah etmektedir: “*Zaten okuman gerekmiyor önemli olan abone olman*” Öykü kahramanlarımızın edebiyat dergileri ise; “*Kırk Kısırak, Sıkıntı, Türk Evveliyatı, Haram Lokma, Kapı Kiledi, Kravatlılar, Fay Hattı, Berzab*”

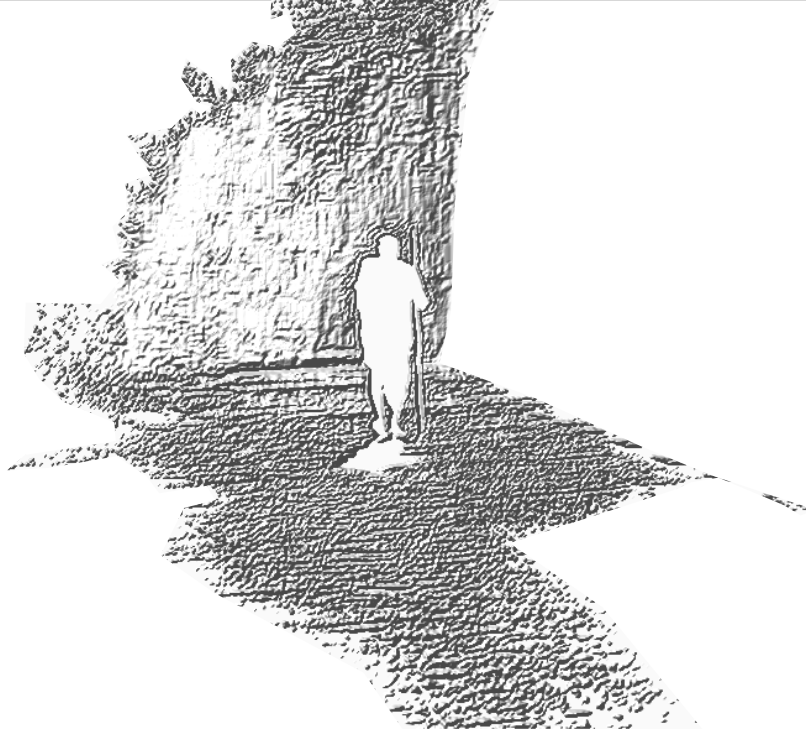
“*Bu Senin Hikâyen*”de yalın ve esprili dille anlatılan öyküler, ne okuyacağını ve okuyunca ne kazanacağını bilmeyen günümüz gençlerine ne okuyacaklarını ve okuyunca ne kazanacaklarını anlatıyor.

FİKİR İŞÇİSİ'NDEN

Cemil MERİÇ 1916-1987

- * Kitap, zekâyı kibarlaştırır.
- * Kitap bir limandı benim için... Kitaplarda yaşadım ve kitaplardaki insanları sokaktakilerden daha çok sevdim.
- * Her toplum bir kitaba dayanır: Ramayana, Nesideler Nesidesi veya Kur'an: senin kitabın hangisi?
- * Okumak, iki ruh arasında âşıkane bir mülâkattır.
- * Açılmayan bir kitap gibiyim. Küskün ve biçare...
- * Aydınların aydınlatılmadığı halkı, soytanlar aldatır.
- * Kitap, istikbale yollanan mektup.
- * Okumak, iki ruh arasında âşıkane bir mülâkattır.
- * Kelâm, bütünüyle haysiyettir.
- * Meçhule açılan bir kapıdır kitap. Meçhule, yani masala, esrara, sonsuza.
- * Kamus, bir milletin hafızası, yani kendisi; heyecanıyla, hassasiyetiyle, şuuruyla.
- * Kendi gerçeğimizi kendi kelimelerimizle anlayıp anlatmak, her namuslu yazarın vicdan borcu.
- * Güneş ülkeleri aydınlatır, sözler milleti.
- * Bilgi, sonu gelmeyecek olan bir fetihtir.
- * Bu çökmeye hazır medeniyet üç sütun üzerinde duruyor; süngü, açlık, fuhuş.
- * Tarihimiz, mührü sökülmemiş bir hazine.
- * Avrupa tarihi, bir sınıf kavgası tarihidir.
- * Gerçek hükümdarlar, ebedi hükümrandırlar. Hazinesi yağma edildikçe zenginleşirler.
- * Her büyük adam kucağında yaşadığı medeniyetin üvey evladıdır. Zira o başkalarının veya geleceğin çocuğu, kendi medeniyetinin değil.
- * Ben bu kadar acıyı sen de başkalarına benze diye çekmedim.
- * Aydın olmak için önce insan olmak lâzım. İnsan mukaddesi olandır. İnsan hırlaşmaz, konuşur, maruz kalmaz, seçer. Aydın kendi kafasıyla düşünen, kendi gönlüyle hisseden kişi. Aydını yapan; 'uyanık bir şuur, tetikte bir dikkat ve hakikatin bütününe kucaklamaya çalışılan bir tecessüs.
- * Çatışmasız toplum beraber otlayan, beraber geviş getiren adsız bir sürü.
- * Tarihi yaratan, fertle yığın arasındaki anlaşmazlık.
- * Toplum, kişinin bir ruhu olduğunu unutmuşa benziyor. Kişilere ferman dinleten, iktisadın şuarsuz kanunları.
- * Kitaları ipek bir kumaş gibi keser biçerdik. Kelleler damlardı kılıcımızdan. Bir biz vardık cihanda, bir de küffar.
- * Bu çökmeye hazır medeniyet üç sütun üzerinde duruyor; süngü, açlık, fuhuş.
- * Her büyük adam kucağında yaşadığı medeniyetin üvey evladıdır. Zira o başkalarının veya geleceğin çocuğu, kendi medeniyetinin değil.
- * Yığın düşünmez, maruz kalır

- * Sol ve sağ... çılgın sevgilerin ve şuarsuz kinlerin emzirdiği iki ifrit.
- * Sağ ve sol... anladım ki bu iki kelime, aynı anlayışsızlığın, aynı kinlerin, aynı cehaletin ifadesidir.
- * Ortada bir pasta var sağdan yiyene sağcı soldan yiyene solcu demişler.
- * Bu memlekette sağcı-solcu, ilerici-gerici yoktur, bu memlekette namuslular ve namussuzlar vardır.
- * İdeolojiler, uçurumları aydınlatan hırsız fenerlerdir.
- * Aşk bir teslimiyettir, eriyiştir. Yeniden doğmak için uyanıştır. Aşkın bütün anlamı iki kelimeyle: "Varlığında soyunmak"
- * Din, bir susuzluk, sonsuza karşı duyulan özlem. Bilgi değil, aşk.
- * Her yüzyılda birkaç kişi düşünür, diğerleri ise onların düşündüğünü düşünür.
- * Ulu çamlar fırtınalı diyarlarda yetişir.
- * Murdar bir halden muhteşem bir maziye kanatlanmak gericilik ise her namuslu insan gericidir.
- * Düzgün bir insan olmak, samimî bir Müslüman olmakla başlar
- * Düşüncenin kuduz köpek gibi kovalandığı bu ülkede bilim adamı nasıl çıkar?
- * Sevgi garip bir yangın. Yaşaması için büyümesi gerek. O yangına her şeyini atacaksın; zamanını, gururunu, dehanı!
- * İmânsız ve idealsiz nesiller türettik. Pusuda bekleyen yabancı ideolojiler setleri yıkılan ırmaklar gibi yayıldılar ülkeye.
- * Duygunun asaleti, kuvvet ve isabetindedir.
- * Kendini tanımak, marifetlerin marifeti.
- * Batı'nın düşünce tarihi akılla naklin mücadele tarihi.
- * Batı tarihindeki her kepezeliği yüceltirken, kendi geçmişimizde karşımıza çıkan minnacık kusurlara takılıp kalıyoruz. Bu ne şuarsuzluk! İslamiyet bir yerde insaftır. İnsafını kaybedenler hiçbir hakikati bütünüyle kavrayamazlar.
- * Olimpos dağının çocukları, Hira dağının evlâtlarını asla kabullenemeyecektir.
- * Çıkar konuşunca, vicdan susar
- * Siz namuslulardan olun, ne kadar az olduğunuzu göreceksiniz.
- * Nereye gidersen git, bulacağın aydınlık, zihninin aydınlığı kadar olacaktır.
- * Yaşayanları yöneten ölümlerdir. Demek ki öldürülmesi gereken ölümler de var.
- * Vatanlarını yaşamaz bulanlar, vatanlarını yaşamazlaştıranlardır.
- * Kahramanlık, hatada ısrar etmemektir.

Aralık Kalır

■ Melike Sündüs CEYLAN

göz yaşıyla harmanlayacağım şimdi bu satırları
kirpiğimin buğusuna bir anı sığdıracağım
ne acı,
bunu sadece ben biliyor olacağım

içimde fırtınalar kopacak yaprak yaprak
elim uzanamayacak dalına
dilim iki söze düğümlenecek
ve kalbim dağlara taşlara kilim olacak
ne acı,
bunu sadece ben biliyor olacağım

ruhumun yakamozu
mahzun coğrafyalara düştüğünde
iki ayağı bir papuç olacak karşiki dağların
maviyi takip edeceğim
ve dağlar gibi gideceğim bu şehirden
ne acı,
bunu yalnızca ben biliyor olacağım